

BROȘURA II

CORESPONDINȚA SECRETA

SI

ACTE INEDITE

ALTE

CAPILORU REVOLUTIONII ROMANE

DE LA 1848

ANULUNĂTORU SAU REEDUCĂTORU

DE

C. D. ARICESCU

PREȚUL 2 FRANCI

BUCURESCI

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ, ANTREPRENORU: C. N. RADULESCU

1 8 7 4

TABLA DE MATERII

PAGINA

Scrisórea lui Stefan Golescu către Alex. Vodă Ghica...	1
Scrisórea acelluiași către C. D. Aricescu, No. 2....	12
Scrisórea lui Stefan Golescu, I. Brătianu și C. Rosetti către C. D. Aricescu, No. 3	14
Scrisórea lui St. Golescu către Prințul Stirbei, No. 4.	16
Scrisórea lui Al. C. Golescu către Rucăenci și C. D. Aricescu, No. 5	27
Scrisórea D-lui Al. C. Golescu către Aricescu, No. 6.	29
Scrisórea D-lui I. Brătianu către concetățenii din Muscellü, No. 7	30
Scrisórea D. Petre Cernătescu către C. Aricescu, No. 8	32
Scrisórea D. Al. G. Golescu către membrii guvernului revoluționarü, No. 9	41
Scrisórea D-lui X... către X... No. 10.	45
Scrisórea D-lui Ioan Ionescu către N..., No. 11	48
Scrisórea D. C. Bălcescu către I. Voinescu, No. 12.	53
Scrisórea D. C. Bălcescu către I. Voinescu și I. Brătianu, No. 13	58
Epistola lui Eliad către emigrați Români internați la Brussa	66
Comptulü datü de Eliad emigraților de la Brusa pentru banii priimiți în susținerea cauzei, No. 15	71
Notică despre cei internați la Brussa, No. 16	76
Chestiunea diamantelor contelui Zichy, No. 17	77
Epistola lui popa Șapcă către Reșid Pașa	89
Appelul archim. Iosafat de la capella din Paris către Români	90
Discursulü acelluiași cu ocazia liberării țiganilorü	92
O scrisóre din Bucuresci către un emigrat din Paris...	94
Scrisórea mai multorü emigrați către Reșid Pașa spre a le da voe a intra în țerră spre a paralisa manoperile boerilorü, etc.	101
Listă de cei arestați de Ruși la Văcăresci la 48	102

PREFAȚA

Scopul acestei prefețe este a explica câte-va din scrisorii și actele cuprinse în această a doua broșură.

Incepem cu scrisoarea No 1 a repositului Ștefan Golescu.

Pe la Octombrie 1838, Domnitorul Alexandru Ghica, simțind trebuința a se duce la băile din Austria pentru întremarea sănătății, cum se exprimă în ordinul său către consiliul de miniștri de la 28 Octombrie 1838 *), a însărcinat pe miniștrii săi cu gerarea afacerilor publice; iar pe fratele său, Banul Mihail Ghica, ministru de interne și președinte al lui consiliului, l-a însărcinat în parte și cu privigherea ordinii publice, acordându-i dreptul ce Regulamentul Organic îl acordă Domnitorului prin art. 58.

Tot d'odată a însărcinat confidențial pe Ștefan Golescu, adjutant domnescu, și favoritul Prințului, ca să-i comunice ori-ce neorânduiele săi abuzuri din partea celorlți însărcinați cu administrația țării, în lipsa sa din țară.

Din scrisoarea No. 1, lectorul se poate încredința în ce chip Ștefan Golescu s'a achitat de delicata sa misiune. Acea epistolă face onoare memoriei ilustrului repositat; în ea se vede sentimentele de iusticie și de patrie ale aceluia bărbat care era chemat de Providență a lua o parte așa de activă atât în mișcarea regeneratorie de la 1848, cum și la

*) Vezi *Publicațiunile Oficiale* din anul 1838, No. 70.

reforme sociale de la 1857 încoace; ast-felul că prin serviciile emnente adduse țerrei, Stefan Golescu, ca și frații săi, au bine meritatul de la patrie, dobândind necontestate titluri la recunoscința și venerațiunea Românilor.

Dacă la 1864, unindu-se cu amicil săi politici, Stefan Golescu a refusatul a da concursulul său lul Vodă-Cnza pentru deslegarea celorlul două mari chestiuni sociale, această nu va să dică că Stefan Golescu nu voia sinceramente nici lărgirea legii electorale, pe care o susținuse tot-d'auna, și mai alles în comisiunea Centrală *), nici improprietărirea sătenilorul, pe care Golescul se încercară a o realisa, fără succesul, înainte chiar de Revoluțiunea de la 1848; abținerea sa la 1864 a provenitulu pôte din neîncrederea ce'l inspira primulul Ministru alul dictatorului de la 2 Maiul, cum și din convingerea că asemenea chestiuni delicate ar fi fostul mai bine să se resolve prin reprezentanții țerrei, cari în fine, chiar în ziua de 2 Maiul, și aderasseră la această. Stefan Golescu s'a bucuratul în sufletulul său că, bine săi reul, s'a resolutul în fine această chestiune.

Bucuria și temerea sa le-a exprimatul, puțin după 2 Maiul, reposatulul Stefan Golescu în auzulul unorul bărbați onorabilil fiindul față și suscritulul; elul dicea: «Cu totul neîncrederea ce'ml inspiră D. Cogălnicenu, care va compromite aceste două chestiuni vitale, mă bucurul sinceramente că s'au luatul din mâna streinilor și a partidelorul aceste două arme, ce putelul deveni fatale, nu numai instituțiunilorul liberale, dăr; chiar existenței nostre naționale.»

Esperiența a dovedit că dictatorulul de la 2 Maiul a parodiatal *votulul universalul*, și a decretatul o improprietărire care n'a îmbunătățitul definitiv sorta plugarului, lăsândul încă în voia sorței pe preoți și pe însurăței; ast-felul că această chestiune se pôte considera încă pendinte, lucrarea dictatorului de la 2 Maiul fiind *prăpătitul și incompletul*.

*) Veđi discursulul săi dia Comisiunea centrală, publicatul în *Românilul* No. 44, dia anulul 1860.

Acéstă părere nă împărtășit'o și alți Români cugetători. D. G. Misail, de esemplu, a exprimat acéstă părere în opera sa *Epoca lui Vasile Lupu* (pag. 60) zicând :

«Vodă-Onza la 15 August 1864 a fost mai mare de cât Ștefan și Mihail; a fostă provedința a 4 mil. de țărani; dér suntă și *geni velle* pe lângă provedințe bune; ș'o rea aplicare a legii rurale este a da celor mângâiați șerpe în loc de pesce...

«Trebuie déră revisuită legea de la 15 August 1864; ș'a o revisui *sinceră* este a face putincioasă cullegerea ródelor ostenelilor séle etc.»

• Venim la epistola No. 4, totú a lui Ștefan Golescu către Prințul Stirbei.

În acéstă epistolă se vede și mai lămuritú caracterul și patriotismul ilustrului reposită, care mai multă cugeta și luera de cât vorbia și scria; iar când lua péna ca să scrie, scria ast-felú încât să inspire respectú chiar adversarilor sél politici; dovadă, epistola în cestiune, plină de logică, de adevér, și d'o finețe ironică care o face și mai interesantă.

Acéstă epistolă, de și a fost publicată în diarulú franceș *l'Assemblée nationale* de la 17 Februarie 1860, și trassă și în câte-va broșure, déră atâtú broșure câtú și diarulú în cestiune aú fost citite numai de bărbații diplomați ai Puterilor binevoitoare, și de parte din emigrații români; astfelú că mai toți Români din Dacia n'o cunoscú; étă de ce am inserat'o între actele inedite ale capilor mișcării nóstre de la 48.

Scrișórea No. 2 și 3 tot alle lui Ștefan Golescu, n'ú recomandă mai puțin în ochii Românilor, ca patriotú sincerú și neinteresatú; în fine, atât epistolele lui Ștefan Golescu cât și ale frate-séu Alex. Golescu, sunt oglindă fidelă a unor sufleté nobile, cari iubéa patria și libertatea numai pentru amorulú sincerú către patrie și libertate; ast-fel cá, cu drept cuvânt, s'aú numit frații Golesci *Craii României*; căci ei sacrificară pentru patrie și libertate mai multú de cât averea și viața, sacrificară *privilegiurile de castă*, pentru cari alți boeri s'aú făcutú instrumente vile și passive ale Despotismului mos-

seovită și ale Ciocoismului regulamentară, în prejudiciul naționalității chiar.

E de prisos să adăoga că Stefan Golescu, și ca reprezentant al mai multor colegii electorale *) și ca membru în Comisiunea Centrală, și ca cap al Cabinetului în două rânduri (1861 și 1868), în fine ca patriot (**), și-a făcută datoria în conștiință; și deca va fi gresită, ca om politic, acea greșală o datorește numai marelui încredere în amicii săi politici.

Ceea ce distingea mai cu seamă pe Stefan Golescu și în fața cea iubită de toți, era mai ales noblețea sufletului și tăria sa de caracter care însușea respect și înșiși adversarilor săi. Stefan Golescu a lăsat săvenire nesterse în inimile tuturor; și pierderea sa a fost sinceramente regretată de toți, fără distincțiune; astfel memoria fraților Golesci va fi venerată și de urmași ca de contemporani.

Epistola No. 8 a D-lui P. Cernătescu a fost provocată de nise atacuri neleale din *Proprietarul Român* (No. 45, 46 și 48 din 1861) jbie alii: căria redactorii se crede că era I. Eliad Rădulescu, de și articolii în chestiune sunt suscriși de un D. Cumpănășescu. Intre alte neșactități (***) , se men-

*) Vezi în *Românul* No. 263 din 1862, adresa de mulțumire a lui Stefan Golescu către alegătorii din Tecuci, cari în două rânduri l-au onorat cu încrederea lor ca deputat în Cameră, deosebită de allegerile continue din partea alegătorilor din Muscelu.

**) Vezi adresa de mulțumire (făcută prin inițiativa lui Stefan Golescu) către Lordul Gladston, ca din partea Românilor, pentru susținerea cauzei noastre în parlamentul Angliei (*Românul* No. 41 pe anul 1858).

**) De exemplu, hârtia după murii Sărindarului, de care am vorbit în broșura I a acestei colecțiuni (pag. 89—92) Eliade o atribuia lui Rosetti, când în realitate era însăși fapta lui Eliade; și apoi conchidea Eliade la 1861 (cum conchidea și D. Rosetti la 1849 în privința Gen-Tell) că Rosetti a cugetat prin acăsta a vinde Turcilor autonomia, și-a le ceda și câte-va porturi după marginea Dunării.

țions în acea foie și de arestarea D. Cernătescu și a lui Ștefan Golescu la Ruscium, în anul 1854.

Provocată de suscrișulă, în *Românul* No. 302 din 1861, a se explica în privința acésta, D. Cernătescu mi-a trimisă epistola ce o publicăm în acésta broșură; D. Rosetti însă (redactorul *Românului*) a refuzat a o publica, sub cuvânt că prin acea epistolă se atacă onórea amicului sêu, reposatul V. Mălinescu.

Comunicând acéstu refusu lui Ștefan Golescu, căruia 'i-am citit epistola D-lui Cernătescu, aceilla a răspunsă :

«În relația D-lui Cernătescu este esactulă adevêră; și reu a făcută Rosetti că n'a publicat'o, mai alles când a fostă provocată chiar de dênsul, déca a consimțit a se publica în diarul sêu. Rosetti e *parțială*; dér adevêrurile istorice nu potă sta ascunse pêne în sfêrșitū.»

În opera *Suplément à l'histoire de Régnault*, de Russo (D. N. Locusténu) autorul se silesce a disculpa pe Eliad d'acea accusare, dicând că arestarea Golescului și a D-lui Cernătescu a fostă provocată de nesupunerea acestora la ordinul lui Omer Pașa, care notificasse Românilor a nu se mai arăta în lagărul turc, fără voia espressă a generalissimului *).

Venim la epistolele No. 9, 10 și 11.

Aceste epistole ni s'au comunicat de ună anonimă, în urma publicării primei broșure a acestei colecțiuni; și erau însoțite d'ună biletă cu următorea coprindere :

Damnule Aricescu,

«Mi-au cădută în mână aliăturatele trei epistole, tot printr'o *fericită întâmplare*, cum 'ți-a cădută și D-le corespondința secretă d'entre Ion Ghica cu Filipescu (curcanul). Cređu că nu te vei îndoi de autenticitatea lor. Epistola cea fără final nu potă ști de cine este; D-ta vei fi pôte mai norocit a

*) Veđi opera citată, pag. 136—137, și 166—169.— Veđi și aricolul D. P. Cernătescu din *Românul* No. 66 din 1859.

«afla pe autorul ei; trebuie să fie un *diploamat d'ăi nostri*; «negreșită, unul din capi Revoluțiunii de la 48. Adăogă ș'aceste trei epistole la dossiera procesului revoluționar de la «48, cum țice D. Bollic; căci revarsă lumină ș'asupra actorilor «ș'asupra dramei politice din acea epocă.

«Câtă despre numele meū, un e nevoie a'li afla »

Salutarel

X.....

Epistolele sub No. 12 și 13 completēsă raportulū commisiunii publicatū în prima broșurā, la pag. 61—74.

Epistola No. 14 și comptulū No. 15, credem că n'au nevoie de comentariū. În broșura a treea, unde vom publica multe scrisori confidențiale alle lui Eliade în chestiunea *Unirii Moldo-Vulachiei*, ne vom permite, în interesulū adevărulū, mai multe observaționali asupra unor scrieri și fapte echivoce alle fondatorulū limbei naționale; căci de și acele scrieri și fapte se potū considera ca nisce *pete în sōre*, nu sunt mai puțin blamabile în ochii Istoriei.

Scrisōrea de la No. 21, justifică și completēsă epistola Golesculul de la No. 4, și tot d'o-datā este o oglindā fidelā a acelei epoce de durerōsā memorie!

Lista de sub No. 22 completēsă lista de sub No. 6 (pag. 93) din prima broșurā; o publicām ca o satisfacere moralā datā celor ce au suferitū pentru principiile salvatori de la 1848, cum și ca o încurajare pentru cei ce vor voi a lua în viitor *Crucea arestulū ș'a exilulū pentru libertate și dreptate*; în fine, pentru că cei mai mulți dintr'âșii trāescū, concetățenii lorū vor putea, cu modulū acesta, compara conduita lorū de la 1848 pēnē ađi, spre a se vedea câți din ei au re-masū fideli sacrelorū principii pentru cari au suferitū maltrātări și aresturi din partea Caiafelor și Irođilor din Romānia, din timpulū invasiunelorū de la 1848—1854.

Venim acum la importantele acte de sub No. 17.

În privința publicității acestor acte, n'am făcut de câtă a ne conforma consiliului D-lui Bolliac, care, în fôea sa de la 23 Decembre anulă expirată, susținea, cu dreptă cuvânt:

„Că totu ce aparține istoriei, trebuie a fi datu celei mai întinse publicități.»

Dăca ni s'ar observa c'asemenea acte au unu caracter mai multu personalu de câtu istoricu, vom responde totu cu D. Bolliac, care, combătându la 1859 într'unu articolu din *Românul* (No 144) conduita lui Eliad de la 1854 și pên'atunci, se esprima ast-fel: *«Eliad s'a băgată slugă la Turci și la Boeri pentru parate»*, și'l observa încă: *«că omulii reprezintă principie; și că acele principii nu trebuie profanate prin acte condamnate de morala publică.»*

Acesta este sensulū aceluī articolū, care a fost atunci aprobatu de publiculū intelliginte.

Apoi nu ôre tot D. Bolliac susținea în No. din *Trompetta* citatū mai sus?

«Trebuie să ne grăbim a ne mărturisi pécatele, noi celū pușin, ca luptători de la 43, ca să putem trepas-sa mai ușor; și ca să putem fi mai puri spre respunsū bunū la înfricoșatulū judeçū alū lui Hristos Dumneșeuilū nostru.»

«Bine ar face cine posedă vre-unū actū attingătorū d'acea epocă, în bine seū în reu, să se grăbescă a'lū publica, pênă când mai suntem câți-va contimporanī în viaçă; spre a se putea disculpa cellū innocent ș'a se lămuri verdictulū, ca să se potă pronunça istoria.»

Pênă dér mai este în viaçă D. Bolliac, dupē cum singurū dice, grăbescă-se a se justifica în privinça gravei accusări ce plană asupra sa.

Grăbescă-se D. Bolliac a publica ori-ce acte possede spre justificarea sa, mai alles scrisórea ce ne-a arētat'o și nouē la 1867; dér, în întregulū ei; și originalulū depnie'lū la administrațiunea *Trompettei* pentru încredințarea celloř bănuitoři

Alt-fel, cu totū talentulū seū emminentū ca publicistū, cu

tote serviciile emnente adduse litteraturei, patriei și libertății, acea accusare gravă, de nu va fi nimicită *legalmente*, este uă pată pe care nimic n'o va putea sterge, fiind *ună delictă ordinară*, pe care toate legile divine și umane illu stigmatiseșă, după cum merită; și ar fi trist a vedea uă asemenea ilustrațiune purtând pe memoria sa asemenea *négră pată!*

Ăncă unū cuvântū, ș'am terminatū.

Déca n'am tradusū în romănesce epistolele reproduse aci în limba francesă, causa nu este altū de câtū costulū tiparului *); ș'apoi lectorii noștri cunoscū toți limba francesă astfelū că scopulū nostru va fi pe deplinū ajunsū și fără traducerea actelorū în cestiune.

C. D. Aricescu.

*) Profităm de ocasiune a exprima gratitudinea noastră D-lui C. Rădulescu, antreprenoru *tipografeii naționale*, care a consimțit a i se plăti costulū tiparului prin ratte lunare de câte 30 fr; cu modulū acesta vom putea continua publicarea mai multor acte și epistole alle Capilor Revoluțiunii noastre de la 1848.

**Scrisórea lui Stefan Golescu către Domnitorulă
Alexandru Ghica.**

Bucărest, ce 1 Janvier, 1839.

Monseigneur,

Honoré de la confiance dont Votre Altesse a daigné plus d'une fois me rendre l'objet, comblé de ses bienfaits, quel autre témoignage puis-je lui donner comme l'expression de ma plus profonde reconnaissance, qu'un dévouement absolu à Sa personne? Le dévouement je l'ai depuis long temps senti, il vit et vivra éternellement dans mon cœur; néanmoins quelle preuve ai-je donnée jusqu'à ce jour à Votre Altesse et de son existence et de sa force? Et pourrais-je me prévaloir, quelque peu que ce soit, comme d'une preuve suffisante, et de mon assiduité dans le travail, et de ma soumission à remplir la moindre de Ses volontés? Non, certes; car chacun à ma place en aurait fait autant, et plus encore, pour toutes les faveurs que j'ai reçues de Votre Altesse, et qui ont payé avec usure mes faibles services. Il n'est, mon Prince, qu'un seul témoignage qui ne saurait être revoqué en doute, sans être méconnu, et que je suis heureux de pouvoir offrir aujourd'hui à Votre Altesse; ce témoignage c'est l'abnégation de tout intérêt personnel, l'oubli de soi. Daignez, Monseigneur, lire avec attention cette lettre; peut être est-elle destinée à me rendre ou l'objet d'un intérêt plus brillant encore, on m'éloiquer pour jamais de Sa présence et me fermer tout accès à son bon cœur. Sous le poids d'une disgrâce encore recente, il est sans doute bien mal à moi de venir par cette démarche ajouter une autre à celle-ci; mais mon devoir, mon Prince, parle plus haut, et

l'emporte sur toute autre considération personnelle; je le remplirai avec cette conviction intime qui doit servir de règle de conduite à tout honnête homme, et qui sera constamment la mienne dans toutes les actions de ma vie, quand même, je le répète, je devrais de nouveau succomber sous le poids d'une disgrâce, non plus de quelques jours, mais de la durée de toute mon existence. Votre Altesse en décidera selon son cœur; et je me soumettrai, soit avec joie, soit avec résignation, à son arrêt, quelqu'il puisse être. Du moins j'aurais gagné de ne séparer de cette classe d'individus qui, ne consultant que ses propres intérêts, sont incapables de se sacrifier à leur devoir, quand même ce devoir serait dicté par la plus vive reconnaissance; et qui, fermant la bouche à leur conscience, de peur qu'elle ne vienne les embarrasser par ses cris et ses remords, dans leurs coupables intentions, se hâtent de rompre bien vite avec lui, toutes les fois que ce devoir paraît en opposition avec le sentiment de leur vaniteuse personnalité. Que Votre Altesse daigne également me pardonner si quelques expressions viennent frapper de toute leur sévérité sur des affections précieuses et qui naissent avec nous, mais que les devoirs qui imposent au Prince les destinées d'un peuple dont le bonheur lui est confié, nous forcent, malgré nous, de ne pas consulter; et nous obligent même, si notre dévouement est sincère pour lui, à former des vœux pour les voir modifiés dans leur vivacité.

Je conçois qu'il puisse parfois exister de motifs qui, pour quelque temps, rendent possible une espèce de froideur entre des frères, et qu'alors les sentiments d'une douce fraternité se taisant, une humeur momentanée vienne prendre leur place; mais que l'on puisse sacrifier à cette mauvaise humeur et cette affection de frère et tous les devoirs qu'un même sang nous impose; mais que l'on puisse se respecter si peu soi-même au point de vouloir rendre le public confident de cette division intérieure de famille; et que l'on pousse l'aigreur jusqu'à se déclarer ouvertement le désaprobateur des actes de son frère, surtout lorsque ce frère se trouve être le chef du gou-

vernement; voilà, Monseigneur, ce que ma faible raison ne peut nullement concevoir, et que ma conscience me fait cependant un pénible devoir de vous apprendre. C'est le cœur navré de douleurs et soulevé d'indignation, que j'ai su, mon Prince, que M-r le grand Vornic, en présence d'un aide-de-camp de Votre Altesse, d'un horloger, et d'un employé subalterne de la police (personnages peu propres par leurs qualités à être les confidants de ses pensées) s'est laissé dominer par sa mauvaise humeur jusqu'à blamer les derniers actes de Votre Altesse, notamment les promotions; à déprécier Votre caractère, à démasquer le but de votre voyage, en se servant de termes peu convenables et défavorables au résultat que chacun des moins intimes de Votre Altesse attend cependant avec plaisir; et que M-r Ghika, sachant mieux que tout autre, et comme frère et comme l'ami de Votre confiance, combien Votre Altesse y attachait une partie de son bonheur, devait respecter du moins par son silence et le but de ce voyage, et les moyens qu'elle avait choisis pour arriver à ce bonheur. Cette aigreur, mon Prince, perce à chaque instant; tout le monde en est instruit; et chacun se demande quelle peut être la cause de cette division qui s'est élevée, d'une manière aussi brusque et avec si peu de ménagements, entre Vous, Monseigneur, et M-r le grand Vornic? Si Votre Altesse peut compter peu d'amis et peu de dévoués autour d'Elle, disons-le franchement, M-r Ghika n'en a point; et si on l'entoure de quelque considération, c'est parcequ'il est le frère de Votre Altesse. Cette conduite ne peut donc nullement lui profiter dans l'opinion publique; elle ne peut que nuire, quoique faiblement, à Votre Altesse; et donner matière à jaser à vos ennemis, qui s'empresseront sans doute de saisir toute occasion pour jeter le blâme sur Vous, mon Prince. Ceux qui sont dévoués à Votre Altesse ne peuvent que souffrir de cet oubli des devoirs, aux quels M-r le grand Vornic aurait dû cependant se soumettre, et comme frère et comme le fonctionnaire le plus haut placé dans l'administration du pays, par la confiance que Votre Altesse a mise en lui; M-r Ghika, avec toutes les rai-

sous de son côté, avoit encore dû renfermer en lui toute espèce d'indisposition contre Vous, mon Prince; et laisser encore moins percer une désapprobation des actes de Votre Altesse. Il m'est bien pénible de venir ainsi troubler les plus saintes affections de Votre cœur, et mettre le doute et le découragement dans l'âme du meilleur des frères, qui a toujours été, pour chacun des membres de sa famille, le parent le plus tendre et le plus généreux; et qui s'est toujours enquis, avec une sollicitude vraiment paternelle, et de leurs soucis et de leurs besoins. Mais je dois, Monseigneur, Vous dire la vérité; je Vous la dois comme je la devrais à mon père, si Dieu me l'avait conservé; comme je la dois à ma mère; et ce n'est pas, lorsque pour la première fois j'ose la soutenir devant Votre Altesse, et en présence d'incidents si graves, que j'irai la ternir des couleurs de la dissimulation, pour la rendre, il est vrai, moins blessante et moins âpre, mais aussi moins brillante et moins pure. La famille de Votre Altesse, comme dominant toutes les autres par son rang et sa position dans notre ordre social, aurait dû, dans son propre intérêt, offrir l'exemple de l'union la plus parfaite de l'amour fraternel le plus désintéressé, de cette force morale que donne la vertu et qui en impose aux grands comme aux petits. Ces exemples ne sont salutaires et ne profitent à la société, qu'autant qu'ils sont donnés par des individus plus haut placés, et qui se trouvent par cela même plus directement intéressés à la moralité publique: ainsi M-r le grand Vornic et M-r le grand Spatar auraient dû, par la prévenance, le bon accueil, l'affabilité l'amour pour le bien, s'attirer l'estime et l'affection de leurs compatriotes; et, forts de ces avantages, venir les déposer aux pieds de Votre Altesse, et devenir en quelque sorte les interprètes de vos sentiments bienveillants à l'égard de la nation. Occupant les premiers emplois du pays, jouissant de toute la confiance de Votre Altesse, certes il leur restait bien peu à faire pour parvenir par de tels moyens à se rendre utiles à leur patrie, et servir dignement et le Prince et le frère; mais tout au contraire, c'est le Prince qui les soutient au-

jourd'hui; et s'ils jouissent encore de quelque considération, ils n'ont qu'à rendre grâce aux liens de fraternité qui les lient à Votre Altesse. Une espèce de blâme pèse sur tous deux; la famille de Votre Altesse est dépréciée; elle n'est plus d'aucun poids dans la morale publique; la force seule ou la crainte pourrait encore lui ramener en quelque sorte cette estime, il est vrai, non plus réelle, mais du moins factice, dont chaque famille qui veut régner en a besoin, et qu'elle doit entretenir avec un soin religieux, comme étant une condition expresse de son existence et de sa suprématie morale. Mais que ce moyen de contrainte, Mon Prince, est bien faible pour forcer au respect, et qu'il est dur de se trouver dans la nécessité d'y avoir recouru! Et cependant ce pénible résultat n'est amené que parcequ'il n'y a pas d'union dans la famille de Votre Altesse, parceque la division a toujours su trouver quelques aliments pour s'y maintenir; parcequ'elle n'a pas été exempte de cette immoralité d'actions qui frappe, qui tue et qui s'ôte tout droit à l'estime et au respect; parceque ces exemples se sont reproduits plus souvent et avec plus de force et d'évidence dans son sein que partout ailleurs; et on tient toujours plus aux grands qu'aux petits; qui gouverne une nation n'est plus un homme ordinaire; il ne doit plus se laisser guider par les mêmes considérations qui agissaient sur lui avant cette époque; il se doit entièrement à cette nation: se consacrer exclusivement à son bonheur, à ses espérances; ce doit être la pensée de tous ses instants; il doit se défendre de tout sentiment qui serait contraire au bien être de cette nation. Ce qui est vertu dans l'homme privé, c'est un défaut dans l'homme public; et ceci est encore plus vrai à mesure que l'on monte les derniers degrés de l'échelle sociale. Chacun admire la bonté de Votre cœur, mon Prince; mais en même temps on lui reproche l'excès d'indulgence. On voudrait qu'Elle fût plus sévère; il faudrait que Votre Altesse renonçât pour quelque temps à cette bonté qui fait le fond de son caractère: il faudrait qu'elle se décidât à punir sévèrement, et sans distinction aucune ceux qui, au mépris de ses bienveillantes inten-

tions, commettent des abus tant dans la partie administrative que dans la partie judiciaire; qui vexent le paysan et le pressurent par tous les moyens en leur pouvoir. Il suffirait de quelques exemples seulement pour donner une direction salutaire à la marche de l'administration; mais ces exemples ne seraient d'aucun résultat favorable s'ils ne frappaient que les petits employés; il faut qu'ils pèsent plus directement sur les fonctionnaires haut placés; il faut que ces messieurs apprennent enfin qu'il y a une justice égale pour tous qui atteint les grands comme les petits, et qui récompense de même. C'est le vœux, mon Prince, de tous ceux qui vous sont entièrement dévoués, et de ceux qui n'attendent pour le devenir que de voir la vénalité punie et la probité récompensée. Vainement Votre Altesse compose avec tous ces boyards rebus de l'humanité; vainement Elle les comble de ses bontés et de ses attentions. Vous les gorgeriez d'argent, qu'ils seraient les premiers à se montrer traîtres envers Vous et le pays, sitôt qu'ils n'auraient plus rien à espérer de Vous, mon Prince; plus ils s'humilient, plus ils repent aujourd'hui aux pieds de Votre Altesse, et plus demain ils se redresseront de toute leur arrogance pour insulter à Vos bontés; leurs protestations et leurs flatteries ne sont qu'astuce et perfidie. Il en est cependant parmi ceux-ci quelques uns qui se séparent avec honneur de la masse de ces indignes: ceux-là Votre Altesse se les attachera pour toujours dès qu'Elle le voudra. C'est de la jeunesse qu'elle devra s'entourer à l'avenir; c'est en elle seule qu'Elle pourra encore compter; et c'est en elle seule qu'Elle peut placer un reste d'espérance. Actuellement, plus heureuse dans son intérieur, Votre Altesse pourra facilement j'ose croire, en suivant cette marche, donner une nouvelle impulsion et une nouvelle vie à l'action du gouvernement, et mériter ainsi les bénédictions de ce peuple digne encore de vos soins, et qui vous aurait reconnu plutôt pour son père, sans les iniquités et les exactions de ces hommes avides d'argent, qui en s'interposant entre Votre Altesse et lui, Vous désignent à ses yeux au profit de leur cupidité.

Mon Prince, pardon si j'ai pu, soit par mes expressions, soit par mon audace, blesser en rien Votre Altesse; et s'il en est ainsi, je jure devant Dieu que le seul coupable c'est mon cœur; mais que ce cœur, mon Prince, a dû souffrir pour forcer ma main de rendre par son organe Votre Altesse confidant de ses impressions tristes et pénibles; peut-être est-il vrai que ces expressions sont inconvenantes dans la bouche d'un aide-de-camp, et peut-être aurait-il mieux fait de les renfermer en lui plutôt que de les laisser paraître au jour; à tout ceci je n'ai rien autre chose à dire, pour ma justification, si ce n'est que mon devoir et ma conscience parlaient plus haut que tous ces ménagements d'intérêt et de convenance, incompatibles avec le dévouement absolu dont je suis pénétré; et que j'ai pensé qu'il pourrait être permis de rendre compte de leurs vices, comme aussi leurs vertus inspirent plus d'admiration et brillent d'un plus grand éclat; parceque dernièrement encore, M-r le G-rd. Vornic, en reprenant une femme sur laquelle pèse à juste titre une réprobation générale, s'est placé plus bas dans l'opinion publique; parcequ'enfin, le dirai-je, M-r le G-rd Vornic et M-r le G-rd Spatar n'ont jamais senti pour Votre Altesse ni cet amour de frère, ni ce dévouement de sujet à Prince; s'il en était autrement, ils auraient compris tout d'abord que la gloire de Votre règne leur reviendrait un jour en partie, tandis que leurs injustices et les résultats funestes de leur négligence retombent entièrement sur vous, mon Prince; et alors ils auraient embrassé avec bonheur tous les moyens possibles pour arriver au premier de ces résultats, et auraient évité, comme une flétrissure, de tomber dans le second. Loin de là, ils n'ont fait que suivre les inspirations de leur intérêt personnel, en se plaçant en dehors du cercle des devoirs de frères et de serviteurs fidèles. Ces vérités, Monseigneur, sont dures; elles font mal à les dire et à les entendre; et je sens, à la peine que j'éprouve en les signalant, combien je serais coupable envers Vous, mon Prince, si elles n'étaient que des aberrations d'un esprit malade, ou des insinuations perfides de quelque malveillant. Dieu m'est

témoin que j'aurais souhaité de tout mon cœur cette indisposition mentale pour moi, que j'aurais renoncé sans regret à une partie de mon bonheur, ne fut-ce que pour apprendre que ces vérités sont inadmissibles et injustes dans l'application que je leur donne; plutôt que de savoir que Votre Altesse souffre de cette douleur qui nous saisit au cœur, lors que la déception dans la réciprocité d'une affection pure et intime, comme celle de frère à frère, vienne nous désillusionner sur nos plus chères espérances, et mettre à leur place le dégoût et le néant. Malheureusement, les faits parlent trop haut; ils sont à l'appui de la vérité que j'annonce; et à moins de fermer les yeux au jour, il n'y a pas moyen de se méprendre sur l'existence de ces faits. Votre Altesse en jugera par elle même. — L'action du chef du Département de l'Intérieur sur ses employés étant plus directe et plus immédiate, que celle de toute autre branche de l'administration, il est essentiellement de son essence de pouvoir également donner une direction salutaire à l'esprit de justice de ses subordonnés, et de les préserver plus facilement contre l'appas du gain illicite, par des exemples frappants de sévérité et de justice; et si le paysan est molesté, si des vexations se commettent, c'est que probablement le chef du Département aura manqué de bonne volonté; et que soit par son indifférence, soit par sa négligence, il aura autorisé de pareils abus. M-r le grand Vornic ne peut ignorer, ou plutôt il est de son devoir de connaître, que le plupart des sous-administrateurs se font en avançant pour le moins une somme de cinq cent ducats; qu'il est tout naturel alors qu'on tolère à ceux-ci toute espèce d'exactions qui ne frappent directement que le paysan, pour se mettre à couvert de cette dépense, devenue en quelque sorte légitime; que parmi les administrateurs il y en a qui, pour faire leur fortune, s'abaissent sans honte à accepter jusqu'à un sfantzig; que les fonctionnaires les plus subalternes de la police sont rétribués de cinq jusqu'à quinze ducats. Ces abus se commettent tous les jours; depuis long-temps ils ne sont plus un mystère; il suffit de prêter l'oreille pour en être

instruit ; et cependant, loin de les réprimer, M-r le Grand Vornic ne fait que les tolérer. Serait-il de moitié dans ces iniquités ? Du moins il le donne à penser par son indifférence à les redresser ; la Police perd de jour en jour et de sa force, et de son activité, et de son ascendant sur l'esprit du public ; c'est une vérité qui perce de plus en plus ; et les regrets sont en faveur de l'ancien chef. Dernièrement, lorsque les rues depuis une dizaine de jours étaient devenues impraticables, à cause de la grande quantité de boue qu'on y laisse s'accumuler, il a fallu que M-r Ruckman s'en mêlât ; c'est à haute voix, en présence de plusieurs personnes, qu'il a affecté de dire que c'est parceque depuis deux mois il avait cessé de faire des remontrances et de crier haut, que les rues étaient parvenues en si mauvais état ; et qu'il allait exiger que, dans l'espace de vingt quatre heures, elles fussent netoyées. En effet, l'ordonnance consulaire a été exactement exécutée ; et nous avons eu la honte de devoir la propreté de notre ville aux réprimandes d'un agent étranger mais puisque la chose était possible à faire, pourquoi ces fonctionnaires haut placés ne roujissent-ils pas qu'un étranger les rappelle à leur devoir ? Et pourquoi n'ont-ils pas ni assez d'amour propre ni assez de juste orgueil pour que du moins, dans l'intérêt de leur propre autorité et de leur considération, ils ne se laissent pas ainsi dégrader ? Il en est de même de la milice ; cette institution, mon Prince, n'est plus ce qu'elle était lorsqu'elle avait le bonheur d'être sous les ordres immédiats de Votre Altesse ; aujourd'hui on la néglige, on la déprécie ; les officiers sont maltraités ; ils sont employés tantôt pour surveiller, comme fermiers, les intérêts d'une terre de tel officier supérieur, tantôt on les voit présider à l'échafaudage d'une illumination ; oui, Monseigneur ; on a même vu qui aidait à allumer les lampions devant la porte de M-r le Spatar le jour de la fête Saint-Nicolas ; ce zèle était de trop ; aussi les officiers n'entrent plus au service comme autrefois, par sentiment de nationalité mais parcequ'ils ont besoin de vivre, et que c'est un moyen tout comme un autre ; et ce-

pendant souvent ils sont bien cruellement déçus dans cette dernière espérance, puisqu'ils sont forcés d'attendre quelques fois huit mois pour recevoir leurs gages. En attendant, M-r Banoff spéculé leur argent, et tous les moyens lui sont permis pour se faire une fortune aux dépens de la milice; et s'il n'a que trop bien réussi jusqu'à présent, c'est grâce à l'insouciance du chef de la milice. Tels sont les faits à l'appui des vérités que j'ai signalées plus haut; et ce ne sont pas les seules; je pourrais citer bien d'autres; je me borne à ne relater que ceux-ci; et je ne craindrais pas d'être démenti par aucun de ceux qui sont dévoués à Votre Altesse, qui ont intérêt à les porter à votre connaissance, et de qui tous ces abus et ces injustices ne peuvent être ignorées. Il résulte de tout ceci, Monseigneur, je le répète avec douleur, que M-r le G-rd Vornic et M-r le G-rd Spatar n'ont jamais eu pour Votre Altesse ni cette affection de frère qui nous lie étroitement à tout ce qui intéresse ce frère, et qui nous pousse à nous saisir avec ardeur de tous les moyens propres à faire et son bonheur et sa gloire; ni du moins cet orgueil de famille qui nous oblige à le seconder dans ses efforts généreux pour le bien qu'il veut faire: puisqu'une partie de la considération et de l'estime qu'il s'attirera devra naturellement retomber sur chacun des membres de la famille. Mais, non; ils ont été froidement égoïstes; ils ont entendu les plaintes de la masse, et ils n'ont pas fait justice, ou plutôt ils n'ont pas voulu entendre ses plaintes; n'ayant rien à craindre pour eux, ils sont restés impassibles; car tout le mal ne rejaillit que sur le chef de l'administration. Le peuple n'examine pas si tel ou tel fonctionnaire supérieur a bien ou mal rempli ses devoirs, ou si les ordres donnés par le chef de l'administration ont été contrairement exécutés; mais il en demande raison au Prince et de ses souffrances et des injustices dont on l'accable, comme aussi il le bénit pour le bonheur qu'il lui donne et la protection qu'il lui accorde. Il est temps, Monseigneur, que ces abus et ces iniquités cessent, il est temps de mettre un frein à cette cupidité déhontée des employés de toute espèce, qui

a envahi en tous sens ce pauvre pays. Si, pour atteindre à ce but tant désiré, et dont la récompense sera pour Vous, mon Prince, l'amour de la nation et la gloire de Votre règne, Votre Altesse peut concilier et ses affections de frère et ses devoirs comme père d'un peuple dont les destinées lui ont été confiées, et dont Elle répond devant Dieu qui l'a placé à la tête de son administration, certes, rien de plus heureux ne saurait arriver à Votre Altesse; mais s'il y a incompatibilité d'action entre ces deux vertus, également précieuses, mais dont la première n'est que relative, tandis que la dernière devient tout-à-fait obligatoire, de quelque manière qu'on la considère, Votre Altesse ne saurait alors balancer un seul instant pour embrasser l'une plutôt que l'autre; et elle se rendrait bien coupable aux yeux de la société, si elle sacrifiait les moindres intérêts de ses administrés aux plus tendres affections de parenté. Il a osé dire la vérité, celui qui fait des vœux pour Son Prince, et qui s'estimerait bien heureux de le voir, non seulement comme aujourd'hui à la tête d'une nation dépendant d'une suzeraineté et d'une protection, mais d'une nation libre et forte ou dedans, estimée et respectée au dehors. Tels sont mes souhaits les plus fervents que je fais aujourd'hui, mon Prince, pour Votre Altesse, après ceux plus intimes que j'ai adressés au tout. Puissant pour Votre bonheur individuel. Puissent les uns et les autres être bientôt exaucés! et je me soumettrai du reste à tout ce qu'Elle voudra bien ordonner de moi, soit pour punir, soit pour récompenser la pensée qui a dicté cette lettre.

Etienne C. Goleacu.

Stefan Golescu către C. D. Aricescu.

București, 1. Februarie 1853.

Domnul meu,

În înțelegere cu frații noștri Moldoveni, foști deputați am hotărîtu să trimitem la Congresul de la Paris protestația aci allăturată, pe care, de credeți că facem bine, sunteți rugați să o suscriți din preună cu cei-lalți foști deputați din acellu districtu, și căroră vei bine voi să dai citire epistolei mele; și îndată, fără întârziere, să mi înapoiati protestația, dându-o sub plicu pecetluitu tot la persoana de la care vei primi epistola acésta. Într'acestu chipu numai putem fi siguri și unii și alții că protestația nu se va retăci prin mâini streine.

Frate, nu cređu că pôte fi unu singuru omu cu inimă română care să nu fi fostu coprinsu de durere și de indignație la citirea celui din urmă firmanu, in care țerra noastră este assimilată cu o provincie ce face parte integrantă a imperiului ottomanu; și daca unu simplu cetățianu bine cugetătoru simte așa, cum ôre cei ce au avut increderea allegătorilor s'ar putea ca ei numai să nu simță în inimele lor române că este de a lor neapărată datorie să protestese contra acestui firmanu care atacă drepturile noastre strămoșesci, cu unu disprețu mult mai tare de cât în timpul trecutți când eram necunoscutți de Europa civilizată; de și se muncescu unii, ca să scuze temerea sau apatia lor, să accuse pe Puterile garante, și să dică că acestu firmanu fiindu venitü cu consimțul lor, suntem nevoiți a'lu primi fără a face nici o protestație

Asemenea, frate, acei cari pretindü că, de vreme ce printr'unu firmanu Divanurile ad-hoc au fostu convocate, logica cere ca tot printr'unu firmanu să fie și desființate, acei rigo-risti, după părerea mea, se înșallă forțe tare, ca să nu întrebuintedü o espressive mai nemerită în privința Dumnélor, și dicü că noi, ca Români, bine cugetändü, nu trebuie să pu-

nem nici ună temelie pe asemenea închipuirii său pretesturi.

În adevăr, dacă Românii au putut suferi firmanurile de convocarea Adunărilor ad-hoc, ei sperău cu dreptă cuvenită, precum se esplică foarte bine în protestația acésta, precum s'a demonstrat și în Memorandum, și în toate desbaterile ambeloră adunări, că după arătarea pe largă a drepturilor autonome alle Principatelor, drepturi recunoscute ađi de Puterile semnătore tratatului de la Paris, și chiar de Europa întreagă, Românii sperău că regimul firmanelor cel puțin va înceta cu totul; când d'er le face ađi o nouă violare acestor drepturi, ni se pare că nu este temelie a dice, fiind-că Românii au tolerat o violatie, că trebuie, pentru plăcerea d'a fi consecuenți, să tolereze în urmă și toate cele-lalte violări.

Acésta logică pôte fi foarte plăcută și mult gustată de cei ce se dică și se credă a fi ómenii politici sau diplomați; d'er vai de țerra aceea care va cugeta asemenea; căci ea se va perde pentru tot d'auna. Și vai d'acel ómenii cari, ca să fie logici, precum dică Dumnélor, să vedă siliți să sufere și să iacuviuțețe chiar toate violările, pină și la cea din urmă, numai ca să pótă trece în ochii diplomaților că sunt ómenii de consecuință.

Ar fi fost mult de dorit, fraților, ca totă țerra să fi protestat contra acestei din urma violări ce ni se face, o mai repetă, cu atâta dispreț, în fața lumii desteptată acum prin desbaterile adunărilor ad-hoc, și luminată asupra drepturilor noastre strămoșesci; d'er cunoșteți, ca și noi, în ce împrejurări ne aflăm ađi; și știți că acésta faptă măréță, și demnă de vechea bărbăție a străbunilor noștri, nu se pôte îndeplini ađi de țerra; însă noi cel puțin, cari am fost deputați, noi care am avut încrederea nației, să ne împlinim și acum acésta datorie; și să fim plini de încredere că nu vom pécătui nici cum în fața omenirii prin acésta faptă; de și pôte unii ne vor dice că am compromis sau că vom compromite viitorul patriei noastre; căci acestora nu trebuie, precum am đis mai sus, să le dăm nici ună cređământ, ca unii ce sunt, după părerea mea, pe callea ce conduce la retăuire.

Așteptând cu nărabdare protestația subscrisă de Dumnéța și de cei mai josu însemnați, fosti deputați,

Sunt al D-le sinceru frate,

Stefan Golescu.

No. 3.

D-lui C. D. Aricescu.

București, 16 August, 1858.

Iubite frate,

Ne am pusú înaintea Europei ca nație ce 'și cunoște demnitatea sa, ș'a căria stare și trebuințe necessităsă unu locu între statele ce se bucură d'un liberu essersiciu al drepturilor lor.

Prin otăririle ce s'au luat în Conferințele de la Paris. Puterile garante, înduse negreșit în amăgire de cei cari 'și au creat interese opuse desvoltării năstre naționale, se dovedesce că elle se îndoescă încă că nația română ar fi demnă de sórta ce represintanții lor ne-au cerut prin cele patru puncturi; însă nu ni se închide cu totul drumul legal de a le dovedi, printr'un șirtu de acte, că s'au înșellat în apprețuirea lor, ș'a putea astfel pregăti sórta țerrilor năstre pentru unu viitoru ce Provedința ne rezervă negreșit.

Unal din aceste acte, prin care ne putem manifesta iarăși Europei, și cel mai de frunte, este allegerea Deputaților ce au să dea unu șefu Statului, ș'a 'l conduce șépte ani pe drumul cel nuou ce se deschide Românilor.

Însă nici o acție, nici o lucrare sănătósă nu se póte face fără ucire și fără organizare.

Inemicu cauzei naționale au simtit'o și sunt în permanență; afară de datoría năstră, esemplul lor chiar să ne stimule; căci

într'altfel biruința va fi asigurată lor, avînd a birui numai indiviđi isolați.

Eaca, iubite frate, ce ne îndemnă și ne face o datorie să te conjurăm ca să formați îndată unu comitetu electoralu provisoriu (nu însă publicu) care să astérnă numai de cât o listă de toți proprietarii din acel județu de la 50 galb. în sus, și de toți orășanii cu unu capitalu de 3000 galb.; însemnând tot de o dată câți sunt *d'ăi noștri*, și câți rămân în partea opusită.

O copie după acéstă listă ni se va trimite îndată; iar Dumnéta, iubite frate, veți veni fără zăbavă aici, unde, într'o unire cu ceilalți frați din deosebitele districte, vom hotărî cele de făcut pentru aligerile viitoare.

Daca însă o imposibilitate materială te-ar popri d'a veni, atunci nu altul, care ar putea să'ți ție locul, să plece fără pôte, ca la 30 alle acestia să se afe aici, de nu și mai curênd.*)

Ai Dumitale frați iubiți:

Stefan Goleșcu

Ioan Brătianu

C. A. Rossetti.

*) Epistola e scrisă de reposatul Stefan Goleșcu.

UN MOT

SUR LE

MANIFESTE DE M. STIRBEY,

PRINCE RÉGNANT DE VALACHIE.

Plusieurs journaux ont reproduit un manifeste princier, publié dans le journal semi-officiel de Bucarest, et dans lequel M. Stirbey, prince régnant de Valachie, incrimine de nouveau les hommes que les événements de 1848 ont jetés loin de leur pays en même temps qu'ils frayaient à M. Stirbey le chemin de la principauté.

Quand le ridicule se joint à la calomnie, l'on est par là même dispensé d'y répondre; et, à ce titre, la tâche que nous nous imposons peut sembler superflue. Mais les faits dont il s'agit s'agitent dans une sphère tellement lointaine, et tellement en dehors des préoccupations ordinaires de la politique de l'Occident, que l'opinion publique en Europe pourrait être facilement égarée et se laisser prendre aux artifices, quoique grossiers, du manifeste de M. Stirbey. C'est pourquoi nous le considérerons un instant comme une chose sérieuse, et le discuterons article par article.

• Nous commencerons par le citer textuellement et en entier :

Actes Officiels.

Nous, Barbo Démètre Stirbey.

Notre constant désir a été, comme il l'est encore, d'ouvrir nos bras à tous sans exception, et d'appeler chacun successivement à prendre part au service de l'Etat. Nous avons employé à cet effet tous les moyens de conciliation, ainsi qu'il est de notoriété publique, et avons donné des preuves irré-

cusables de la sincérité de nos intentions et des sentiments qui nous animent.

Nous avons ouvert aussi l'accès de leur patrie à ceux qui en avaient été éloignés à la suite des événements de 1848, pensant qu'à la vue des plaies encore saignantes du pays, ils déploieraient l'égarément qui lui avait attiré tant de maux, et qu'ils considéreraient une conduite irréprochable comme leur premier devoir.

Malgré tous nos efforts, nous voyons avec regret qu'il y a des individus qui se font un jeu du repos public, et s'attachent à le compromettre par toutes sortes de manœuvres.

Notre sollicitude paternelle et les avances faites à tous de notre part ont été prises pour de la faiblesse; et loin de chercher à répondre à l'attente de gouvernement et à mériter sa confiance, ils ne cessent de se donner du mouvement à l'effet de jeter le pays dans des nouvelles convulsions.

Comme chef de l'Etat et comme Valaque nous ne saurions prolonger l'indulgence en présence de pareilles menées; et dans l'intérêt de la tranquillité publique, dont nous aurons à rendre compte devant Dieu, déclarons que nous nous ferons un devoir de prendre dorénavant des mesures énergiques contre tous ceux, à quelque classe qu'ils appartiennent sans distinction, qui oseraient troubler le repos public, et en faire le jouet de leurs intrigues et de leurs machinations.

Signé : *Barbo Stirbey.*

Contre-signé : Le Secrétaire d'Etat. *J. A. Philippesco.*

Ce que nous tenons à prouver ici c'est que les prétendus griefs articulés contre les hommes du mouvement national de 1848 ne sauraient soutenir d'examen sérieux, et qu'ils se réduisent, en réalité, à une pure invention qui n'a pas même le mérite de la nouveauté. Mais, avant tout, que M. Stirbey nous permette de l'avertir qu'il tombe dans une grave erreur, ou bien qu'il raisonne par anticipation d'après l'intention qu'il aurait pu avoir, mais que certes il n'a pas eue lorsqu'il affirme «qu'il a ouvert aussi l'accès de leur patrie

«à ceux qui en avaient été éloignés à la suite des événements de 1848.»

Car il est de notoriété publique que c'est précisément après son avènement à la principauté de Valachie que le nombre des proscrits a été porté à trente-six par une addition toute bénévole aux précédentes listes, et qu'un firman même de Sa Hautesse a été rendu public à cet effet ; et nous ne sachions pas que jusqu'à présent un autre firman ait rapporté la teneur du premier, autrement nous n'eussions pas manqué, comme immédiatement intéressés, d'en être informés les premiers.

Ce qui est encore de notoriété publique, et que M. Stirbey ignore encore moins, c'est que plus de vingt exilés se trouvent internés à Broussa; et nous pourrions affirmer qu'il n'a fait aucune démarche pour obtenir la cessation de cet internement que rien ne justifie.

Quels sont donc ceux auxquels M. Stirbey, dans sa sollicitude toute paternelle, a ouvert l'accès de leur patrie ? Nous serions vraiment plus que curieux de savoir les noms de ces hommes coupables aux yeux de M. Stirbey ; et s'il en était ainsi, ils le seraient non moins aux nôtres, de n'avoir pas voulu croire à la sincérité de ces intentions.

Que M. Stirbey nous permette de lui dire maintenant que lui tout le premier ne croit pas un mot de son manifeste, lorsqu'il dit que «malgré tous ses efforts, il a vu avec regret qu'il y a des individus qui se font un jeu du repos public, et s'attachent à le compromettre par toutes sortes de manœuvres.» En effet, il serait bien embarrassé si on le sommaient de nommer, parmi les hommes du parti national, ceux qu'il croit assez simples pour considérer comme un bienfait l'occupation permanente de leur patrie par les armées étrangères, pour tendre conséquemment à ce but par toutes sortes de manœuvres. A piene y a-t-il quatre ou cinq émigrés qui ont pu rentrer dans le pays, sans avoir, du moins, nous le pensons, renié les principes de la Révolution, principes qu'ils nourrissent au fond de leur cœur comme dans un sanctuaire où les profanes ne doivent pas pénétrer. Ils se seront, sans doute,

bien gardés de donner le moindre prétexte à l'autorité pour aggraver leur position de ci-devant révolutionnaires; nous pensons donc avec raison que M. Stirbey, en parlant dans son manifeste de quelques individus, ne fait nullement allusion à ceux-là. D'ailleurs, nous en sommes certains, M. Stirbey pense tout à fait comme nous, qu'aujourd'hui dans le pays, sous le poids d'une double occupation, aucun individu ne saurait se faire impunément «un jeu du repos public et en faire le jouet de ses intrigues et de ses machinations,» si ce n'est ceux qui sont patronés par le protectorat; et nous ne pensons pas que ce soient précisément les hommes de la Révolution qui puissent jouir de cet heureux privilège, ainsi que du bénéfice non moins heureux qu'il rapporte. Mais n'anticipons pas sur nos conclusions.

Quant à nous et à nos frères proscrits ou exilés, qui, depuis deux ans vivons à l'étranger, accablés de douleur, mais l'espoir encore dans le cœur, nous affirmons que jusqu'à présent, chacun selon ses moyens, nous n'avons fait qu'éclairer les peuples amis et les gouvernements libres sur la justice de notre cause, sur nos droits imprescriptibles, sur les empiètements de la soi-disant cour protectrice, et sur la faiblesse de la cour suzeraine, à nous protéger, en se renfermant, elle la première, à la stricte observation de nos anciens traités. Et si, parfois, nous nous sommes adressés à ce peuple, à la fois si bon et si brave, si fier et si doux, si digne du sort que la Providence lui réserve, nous en avons l'intime conviction, ce n'a été que pour l'engager à la patience, pour l'affermir dans ses croyances, pour lui dire enfin d'avoir toujours son cœur haut, et, sans courber la tête, de laisser passer cette dernière épreuve à laquelle Dieu, dans ses desseins immuables, l'a soumis, sans doute pour la dernière fois, jusqu'au jour où nouveau Christ, il ressuscitera du tombeau, tenant d'une main la justice et de l'autre la fraternité; que, comme lui aussi, il devra pardonner une fois encore à ceux qui, non contents des avertissements qu'ils viennent de recevoir d'en haut, insultent aujourd'hui encore à sa misère, et arrachent l'enfant du sein

de la mère pour forcer celle-ci à la corvée, tandis que l'autre meurt faute de nourriture. Ce n'est cependant pas ce langage qui pourrait convenir à ceux qui voudraient aujourd'hui la prolongation de l'occupation étrangère, et nous défions qui que ce soit, et au besoin M. Stirbey lui-même, de prouver que nous ayons cherché autrement à fomenter des troubles dans le pays, ainsi qu'il le fait entendre dans son manifeste.

D'ailleurs, nous rendons trop pleinement justice à l'habileté et à la finesse de M. Stirbey, pour supposer un seul instant que, dans cette circonstance, elles lui eussent fait défaut, s'il y avait eu la moindre matière à faire naître un délit.

Certes, alors, au lieu d'un manifeste à l'adresse de tout le monde et de personne, il aurait spécifié, il aurait cité des noms, et c'est précisément ce que nous aurions désiré qu'il fit dans cette occasion. Mais alors, nous dira-t-on, à quoi bon ce manifeste si bruyant, suivi de la démission presque en masse du ministère? Nous répondrons très-naïvement que ce n'est là qu'une mystification de plus que les gouvernements tiennent en réserve à l'usage de leurs gouvernés, afin qu'ils puissent édifier parfois ceux-ci sur les mille et une faces de leur savoir-faire et de leur capacité machiavélique; que M. Stirbey se pique surtout d'honneur à prouver jusqu'à la dernière évidence qu'il a été instruit à bonne école; et qu'ainsi que l'a si spirituellement dit un correspondant du *National*, dans une récente lettre, M. Stirbey veut, ni plus ni moins, mourir orthodoxe russe. En effet, à qui voudrait-on faire accroire que MM. Cantacuzène, C. Soutzo, A. Ghika et Campiniano, tous membres du ministère démissionnaire, étaient moins sympathiques à la politique russe que ceux qui viennent de leur succéder? et alors pourquoi les changer? A qui, surtout, voudrait-on persuader que ces personnages, si haut placés, non dans l'estime, mais dans la hiérarchie consulaire des agents russes, ont pu avoir quelque velléité de patriotisme, au point de conspirer à la face de l'armée protectrice? Certes, ce n'est pas nous qui croirions à un tel miracle, et on nous persua-

derait plus facilement que la terre a cessé de tourner sur elle-même.

L'exacte vérité donc, sur le vrai motif du manifeste, la vérité évidente, c'est que prince, ministres et tout ce parti de gens vulgairement appelés *ciokoi*, qui dans la magistrature vend la justice aux enchères, donne sa signature au riche et dépouille le pauvre du peu qui lui reste; qui, dans l'administration, prête son appui aux forts contre les faibles, c'est-à-dire aux privilégiés contre les paysans, aux possédants contre ceux qui ne possèdent pas; qui, en un mot, depuis le plus petit jusqu'au plus haut fonctionnaire, à de rares, mais honorables exceptions près, ne vit que de prévarications, de spoliations, et suce la substance du paysan; ce parti là, disons-nous, veut à tout prix la prolongation de l'occupation russe, à l'abri de laquelle aujourd'hui, plus que jamais, il s'est livré aux plus révoltants abus, avec une audace inouïe et dans un esprit de vengeance et de cupidité. Il est certain, d'ailleurs, que, du jour où la Russie serait obligée d'évacuer les principautés, il se verra forcé ou de renoncer à tout jamais à ces moyens illicites, qui, mis en pratique pendant quelques années seulement, suffisent, et au delà, pour faire la fortune de l'individu qui n'a rien ou presque rien (et comment renoncer de soi-même à une si riche proie?) ou bien de devenir victimes de ses méfaits, s'il continue encore à s'y livrer; car le paysan, dans son désespoir, oubliant alors les principes de justice et de fraternité qui, de tout temps, ont germé dans son cœur, et que la révolution n'a fait que réchauffer en lui, se vengera en exerçant des représailles terribles, justifiées amplement par la conduite aveugle des premiers, sans s'inquiéter de ce que pourra être plus tard son propre sort. Ainsi l'occupation russe étant pour la classe gouvernementale, pour cette classe dépourvue de tout sens moral et honnête, non seulement une question de sûreté, mais encore une question d'argent, une continuation d'abus, elle est et sera disposée toujours à tout faire pour prolonger, quand même, cette occupation.

D'un autre côté, la Russie elle-même est non moins intéressée à ce que l'évacuation se fasse le plus tard possible; car elle sent chaque jour davantage que, malgré une occupation de deux années, ou plutôt à cause même de cette occupation, elle ne pourra plus exercer à l'avenir cette influence prépondérante qu'elle avait dans les Principautés avant la Révolution de 1848, par la présence seule d'un consul général; et qu'il lui faut, pour conserver cette influence même amoindrie, peser de tout le poids d'une occupation indéfinie, espérant user ainsi, par la fatigue et la lassitude de tout un peuple, la résistance morale que lui ont suscitée les principes de justice et d'indépendance qui ont surgi du sein de la Révolution roumaine, et à laquelle elle ne peut pardonner de l'avoir démasquée aux yeux de l'Europe dans ses projets de convoitise, et d'avoir réduit à néant un siècle de mensonge et d'hypocrisie.

La Russie, ayant donc même intérêt que la gent bureaucratique qui exploite le pays, rien n'était plus facile que de s'entendre sur les moyens, honorables ou non, propres à faire naître le prétexte d'une occupation plus prolongée. Chacun à l'envi se mit à l'œuvre, et grâce à l'ardeur multiple des intéressés, on enfanta bientôt un vaste complot, dont les ramifications devaient s'étendre jusqu'en Transylvanie et dans le Banat: c'était une révolution, à ce que l'on disait, comme en font les peuples, révolution de liberté et d'indépendance, et non de parti. On mêla, il est vrai, des noms qui juraient de se trouver ensemble; ainsi, à côté du nom d'un conseiller intime de Sa Majesté l'autocrate, et de quelques-uns des membres composant le ministère démissionnaire, on citait le nom de quelques-uns des membres du Gouvernement provisoire. M. Magherro se vit obligé de quitter dans les vingt-quatre heures la Transylvanie, où cependant il ne s'était rendu que depuis peu, du consentement même du gouvernement autrichien; d'autres, qui payaient l'hospitalité qui leur avait été accordée en France par une vie tranquille, on les faisait voyager par monts et par vaux, toujours dans la même direc-

tion et pour le même but. On fit ainsi pièce de tout, d'autant plus qu'on avait intérêt à compromettre aux yeux de l'étranger les hommes du parti avancé, les hommes de la nation. Enfin, quand on crut la machine suffisamment montée, et qu'on eut sonné au préalable cor et trompette, afin que chacun se tint pour averti, M. Stirbey partit pour la petite Valachie, où il allait recevoir des couronnes; et le lendemain, en se réveillant, la capitale apprit, à son grand étonnement peut-être, mais à coup sûr à la grande satisfaction de tout le monde, que le ministère avait aussi pris la clef des champs. A ce qu'il paraît, le danger avait paru bien grand à ces messieurs du ministère: puisque eux, qui jadis tremblaient de se voir seulement en face d'un simple consul général russe, aujourd'hui qu'ils étaient assistés par M. Duhamel en personne, flanqué de quelques milliers de cosaques, au risque de se voir durement menés par les représentants incarnés du protectorat, avaient préféré se retirer dans leurs terres, au milieu de ces mêmes paysans qu'ils maltraitaient et qu'ils pillaient; et quand cela? au moment où une révolution, si elle éclatait, ainsi qu'on se plaisait à le répéter, aurait fait d'eux les premières victimes. J'avoue que cette panique ministérielle, examinée de près, paraît tout au moins hasardée.

L'allégresse générale de la capitale en se voyant débarrassée, pour quelques jours au moins, d'un gouvernement si peu sympathique, a été prise pour de l'agitation; et le commandant russe de la capitale crut nécessaire, dans l'intérêt de la tranquillité publique, ou pour prévenir l'explosion tant redoutée, de doubler les postes; ce à quoi le commissaire turc s'opposa, dit-on, fort judicieusement. M. Stirbey, à son tour, se crut obligé de revenir en toute hâte, pour tranquilliser la capitale, abandonnant ainsi couronnes et fleurs, arcs-de-triomphe, transports frénétiques des populations sur son passage, et tout ce qui accompagne d'ordinaire princes, rois, empereurs, depuis que le monde existe, dans les pérégrinations qu'ils font pour le plus grand bonheur de leurs sujets très-fidèles. Alors parut ce manifeste qui fera époque dans la vie politique de

M. Stirbey, et aussitôt après le ministère Luyard reçut l'invitation de se retirer presque en corps.

Concluons :

Que la Russie aura tout le profit de cette mascarade en plein jour, et occupera quelque temps encore les Principautés, sauf à recommencer plus tard le même jeu; à moins que l'Angleterre n'y mette fin d'avance, ce que nous n'avons pas lieu d'espérer.

Que les hommes de 1848, n'étant pas assez simples pour pousser aujourd'hui à une révolution (qui, d'ailleurs, dans l'état actuel des choses, ne saurait profiter qu'à notre mortelle ennemie), ce n'est plus certes les hommes du parti spoliateur qui se seraient essayés à ce jeu là; ils se seraient au contraire bien gardés d'approcher la paille en feu de la poudrière. D'ailleurs on ne fait pas tous les jours des révolutions, et n'en fait pas qui vent: les révolutions étant comme des météores qui apparaissent à des époques fixes, marquées par le doigt de Dieu et destinées à apporter de nouvelles lumières au monde.

Qu'il n'y a eu qu'une toute petite intrigue ourdie dans cette famille sainte, composée du Père représenté par M. Duhamel, du Fils représenté par M. Stirbey, et du Saint-Esprit représenté par la somme des intrigues et des machinations du parti de la réaction, y compris les quelques membres du ministère démissionnaire dont nous nous empressons d'excepter M. J. A. Philippesco.

Que ces quelques membres ne peuvent être nullement considérés comme en disgrâce; bien au contraire, ils doivent s'attendre à des récompenses: car ils ont tout le mérite incontestable de faire, comme l'on dit proverbialement, d'une pierre deux coups, ayant servi d'un côté l'intérêt russe, c'est-à-dire l'occupation prolongée, et s'étant préparé ensuite la succession du ministère qui vient de les remplacer, et à laquelle ils arriveront plus tard, poussés peut-être par le parti turc comme des hommes éminemment patriotes; car pour quelque

temps au moins les portes du paradis consulaire russe leur seront fermées.

Que le nouveau ministère, formé en partie des mêmes individus qui composaient le ministère Bibesco, et que le vent populaire emporta en 1848, est tout aussi dévoué à la politique russe que le premier, ayant sur lui cependant l'avantage incontestable, nous devons en convenir pour rendre hommage à la vérité, d'avoir activé par leurs méfaits les germes de la révolution. On peut donc dire avec assurance qu'ils sont des habiles; et que, ayant puisé dans leur retraite de nouvelles forces et une nouvelle ardeur, ils seront plus aptes que les premiers à préparer à un moment donné un nouveau complot, qui aura le mérite d'être mieux ourdi pour être mis au service de leur idole.

A propos de la réapparition sur la scène politique de ces mêmes individus, une réflexion involontaire sur cette loi de la nature que les mêmes causes produisent toujours les mêmes effets, m'oblige à une digression que le lecteur me pardonnera, et qui explique peut-être pourquoi M. Haynau, ayant reçu quelques coups de poing un peu rudes à Londres, et son gouvernement s'étant cru en devoir de le récompenser pour ce fait par de nouveaux honneurs, pourquoi, disons-nous, M. Stirbey, subissant à se qu'il paraît la conséquence logique de cette même loi, s'est cru également en devoir d'appeler à de hautes fonctions M. Jean Mano, traité par les habitants de la ville de Giourgevo d'une manière non moins gracieuse que celle du maréchal; et, chose curieuse à constater, c'est que cette leçon ou plutôt cette politesse lui a été faite par des hommes qu'il patronait, et qui jouissaient de sa faveur. En tout cas, ce qu'il y a de certain dans cette reproduction du même fait, c'est l'immense popularité que M. Stirbey va recueillir par suite de la judicieuse pensée qu'il a eue de confier le ministère dans les mains de ces mêmes individus qui ont aidé à dépopulariser son frère, le prince Bibesco.

Dira-t-on peut-être que M. Stirbey n'a agi ainsi que dans l'intention bien arrêtée de braver et d'indisposer contre lui

l'opinion publique; parce qu'il est admis en principe gouvernemental que ce n'est qu'en agissant ainsi qu'on peut prouver qu'un gouvernement est fort et solide sur sa base? Quant à nous, nous sommes plus portés à croire que M. Stirbey, ayant toujours ses regards tournés vers cette divinité du Nord, qui l'éblouit et le fascine malgré lui, il s'inspire, en fidèle croyant, de ses propres pensées, suit en tout et partout ses mouvements, ses moindres volontés; et exécute ponctuellement, sans déroger à une virgule, ce qu'on lui ordonne de faire.

De tout ceci il résulte comme conclusion définitive, que le manifeste de M. Stirbey n'est, ainsi que nous l'avons dit plus haut, qu'une simple et innocente mystification; et que si ce dernier est destiné à parcourir les sept années de son règne, selon la convention mémorable de Balta-Liman, ce ne sera pas la dernière mystification qu'il réserve à son pays et à son suzerain, à moins toutefois que le ministère de S. H. ne se décide à regarder de plus près; car j'avoue que nous avons besoin qu'un autre nous explique quel rôle en définitive a joué le commissaire de S. H. dans cette comédie, qui n'a eu pour but que la prolongation de l'occupation russe, c'est-à-dire la continuation de la violation de nos droits solennellement garantis par nos aïeux, et que la cour suzeraine devait respecter et protéger?

Stéphan Golesco.

Ce 15 Octobre, 1850.

Alex. C. Golescu către Rucăreni și C. Aricescu

16. Aprilie, 1856.

Fraților!

Lupta acum e mare; rău-voitorii întrebunțedă toate mijloacele lor cele vechi ca să aibă cât se poate mai mulți deputați d'ai lor în Divanul ad-hoc. Ghica, Bibescu și Știrbei au mare partidă, și ei dispun de toate puterile cu influință asupra celor slabi; noi însă avem numai principiile cele frumoase și sanctitatea cauzei naționale; de aceea urmăm cel puțin ca să ne concentrăm, să ne înțelegem, și să ne unim în darea voturilor noastre.

Sprizuită de patriotismul și buna voioșă a D-v, speră că unul din cei doi frați ai mei, Stefan sau Nicolache, va putea fi ales deputat acolo.

Vă scriu nu ca frate al lor, ci ca Român; faceți ce veți putea să se aleagă unul din doi la Mușcelu. Nu credeți să fie cineva de buna credință între alieșii care să se potă îndoi în conștiință despre sentimentele lor; acesta o dicu, o mai repetă, nu ca frate, ci ca cetățian: pentru că încercările cu cari s'au luptat atâția ani în străinătate, nu le a muiat nici caracterul lor nici nu le au schimbat sentimentele. Ei știu să prețuiască pozițiunea de astăzi a țerei; și sunt convinși că patrioții cei buni trebuie să tragă cât se poate mai multe folose pentru țera lor din împrejurările aceste favorabile, lăsându la o parte ori ce ar putea să'i adducă vre un rău.*)

Sunt al D-v, frate și amic,

Alexu C. Golescu.

*) Concetățenii mei n'aveu nevoie d'asemenea recomandățiuni; căci serviciile emnente adduse patriei de acesti Grahi ai Romăniei erau atâtea titluri la stima și recunoștința concetățenilor mei; astfel că ei s'au simțit onorați încredințând adesea mandatul lor, mai ales la 1857 și la 1859, ilustrului reposatu Stefan Golescu. EDITORUL.

P. S.—Mes chers amis! Un mot encore. J'aurais voulu pouvoir disposer de mon temps, et d'un seul bon œil, à défaut de deux yeux, pour vous dire en long et en large bien des choses; mais cela m'est impossible, matériellement impossible; Je me contenterai donc de vous dire en substance ce que je crois de plus essentiel au succès de notre cause.

D'abord je vous remercie, au nom du comité, de vous être ralliés au programme tel quel; sans doute il est loin d'être parfait; mais ses imperfections, quelles qu'elles soient, sont peu de choses à côté de la grande imperfection qu'il en serait résulté si chaque district avait eu son programme à part. Le pays n'est que trop désuni, les partis se le disputent en tout sens; partis redoutables, puisqu'ils ne font appel qu'à l'homme animal, qu'à tout ce qu'il y a de plus sordide dans le coeur humain, l'intérêt, et l'intérêt réduit à sa plus hideuse expression, celle de perpétuer dans le pays le vol, le pillage, toutes les iniquités, toutes les bassesses du régime fanario-tique.

De l'union! De l'union, mes cher amis! A cette seule condition le pays pourra sortir victorieux de la lutte; l'âme de la Roumanie pourra se dégager de dessous les décombres pestilentiels, où ses ennemis espéraient l'avoir à tout jamais enterrée.

Et pour mieux réussir dans notre sainte entreprise, nous n'avons qu'à profiter de deux mois qui nous restent encore pour propager aux autres les quelques idées essentielles au succès de notre cause. Une de ces idées essentielles, c'est la mauraise foi des autres lorsqu'ils parlent d'union et d'un prince étranger; car s'ils étaient de bonne foi, pourquoi n'adhéreraient-ils à notre programme qui met en évidence ces deux points? Pourquoi surtout ne veulent-ils pas du mandat impératif? seul moyen de nous assurer les uns vis-à-vis des autres de la sincérité de nos vœux; aussi devons-nous insister plus que jamais: 1. sur l'adhésion de nos consitoyens à notre programme; 2. sur la nécessité d'exiger de nos candidats, et de ne donner

nos voix qu'à ceux qui veulent, par amour pour leur pays, se soumettre au mandat impératif.

Ce sont des sophistes ceux qui, comme M-r Bibesco, disent qu'un homme d'honneur ne peut accepter un mandat impératif; car il n'a été inventé qu'en vue des malhonnêtes gens qui abondent dans tous les partis, et surtout dans le leur, et non en vue des honnêtes qui sont en minorité.

Insistez plus que jamais sur le mandat impératif: c'est une inspiration celeste, et non, comme ils l'appellent ces Messieurs, une invention infernale; c'est notre âncre de salut!

Engagez aussi les électeurs à aller s'inscrire au plutôt sur les listes électorales.

Adieu, mes chers amis! Je suis obligé de m'arrêter, le courrier devant partir dans peu.

Adieu! Et courage jusqu'au bout!

Votre tout dévoué

Al. C. Golescu.

No. 6.

Al. C. Golescu către C. D. Aricescu.

1857.

Mon cher Aricescu! C'est le quatrième billet que j'écris, mais c'est la moindre des choses. Toute la nuit je n'ai fait que copier, et maintenant je vieus d'éteindre les bougies; il fait grand jour, et je succombe de fatigue et de sommeil.

Roata vous dira de vive voix tout ce que j'avais à vous communiquer par écrit; ayez confiance entière en lui; et puis mettez vous à manoeuvrer de votre mieux pour réussir dans l'entreprise; car, croyez moi, avec ^(Caracasi*) et les autres Campolongeni, puis Turnavitu avec les Pitesteni, et enfin Cre-

*) Prefectă la Mușcel în timpul aligerilor Divanului ad-hoc.

tzenusch avec Petrescu et les Tirgovisteni, vous ferez beaucoup de bien; de là dépendra aussi un revirement dans la politique de Messieurs les Commissaires. Ils s'imaginent que nous sommes un troupeau qu'on peut mener comme on veut. A nous à leur prouver le contraire, à les convaincre qu'ils ont à faire avec un peuple qui, quoique arriéré, a toute fois un excellent gros bon sens, qui souvent vaut toutes les sciences politiques du monde.

Mon cher Caracaschi! Si je ne vous écrit pas à part, c'est pour mille raisons que vous devinez déjà; mais la meilleur de toutes c'est que vous êtes là-bas comme nous autres ici, un tas *de desculpă*, tous bon à pendre. Pourquoi alors deux billets? Un seul ne remplit-il pas le même but? Manoeuvrez-moi de votre mieux là bas; et qu'à leur retour, les commissaires se disent: «ces diables de Valaques sont-ils entêtés, une fois qu'une idée leur entre en tête; ils ne démordent pas du Prince étranger, comme du mandat impératif.»

Adieu à tous deux! Je vous embrasse cordialement, et suis votre tout dévoué ami.

Alexandru C. Golescu.

No. 7.

D. Ioan Brătianu către cetățenii din Muscellu.

20 Oct. 1858—Pitosei.

Fraților Muscelleni,

Convenția de la Paris ne face o pozițiune în Europa; și de și ea nu este precum am cerut'o, însă este o pozițiune pusă sub garanția credinței publice europene, și ne asigură stabilitatea necesară unei societăți; ea ne deschide încă un drum legal de reparațiune și de regenerare.

Intențiunile puterilor garante, că voescă negreșit să eșin din caosulă, din nearhia, din starea de silă și de arbitrariu

în care ne aflăm, este manifestată în articolele Convenției ce ating organizarea noastră din năuntru, și care sunt dogmele legilor ce trebuie să însușească România.

Până la promulgarea Convenției, totă acțiunea și răspunderea era pe seama puterilor garante; ele au făcut ce le-au ertat cunoștința chestiei noastre, interesele și puterile lor.

De la promulgare însă încoace, destinele României sunt încredințate în mâinile noastre; și totă răspunderea viitorului unei nații cade asupra-ne. Europa ne privește să vadă cum o să debutăm în cariera noastră de popor de sineși purtător; generațiile viitoare își găsesc glasul să ne binecuvinteze sau să ne blesteme.

Cea d'ânteiu datorie a noastră este d'a apăra Convenția care ne-a constituit; dacă vom (nedescifrabil) bărbați într'acastă apărare, viitorii de reu vor fi amarâți, și viitorul asigurat.

Pe acestu tărâm, facem astăzi apelul patriotismului vostru. Care este țelul Căimăcâniei? Ea este chemată să aplice Convenția; ea se manifestă în toate actele ei; ea voeste ca și în trecut ca instituțiile noastre să nu fie de cât niște paravanuri în dosul cărora să fie ertat unei clase să facă toate jafurile și toate nelegiuirile. De la obstesca adunare viitoare astéptă ea acestu rezultat.

Electiile dar o preocupă; și destituind pe funcționari, și puiind pe alții, speră să sugrume de la început suveranitatea națională; dar și chiar dacă destituirile n'ar produce acestu efect, ele sunt cea d'ânteiu călcare a Convenției, și care ar autorisa pe toate celelalte călcări.

Noi din Argeșu protestăm, și trimitem protestarea printr'o deputație; sperăm că și D-v. o să urmați asemenea; și că o să ne faceți plăcerea ca deputația D-v. să vie să se unescă cu a noastră, și să înainteze la București.

Vă însemnă în fuga mare aceste linii din partea locuitorilor d'aici, cari se unesc cu mine, și vă îmbrățișăm.*)

I. C. Brătianu.

*) Originalul olografu alu acestei epistole îl posedăm noi.

Epistolă a Domnului Petre Ioan Cernătescu către C. D. Aricescu.

Amice!

N'am fostu surprinsu de locu de provocarea ce'mi ai făcut prin scrisórea adressată mie în diarulü «Românulü» la 29 Octombree, în respectulü arestării D-lui Sfefan Golescu și a sub-scrisulü la Rusciucü, în luna Augustü din 1854; însă forma ei cea atâtü de curtenósă din partea unü omü atâtü de rigurosü ca D-ta, m'a surprinsü fórté Să'ți spunü dreptü că, fără să fiü provocatü de D-ta, care totü-de-una ai făcutü ce ai disü și ai disü ce ai făcutü, ceea ce este atât de rarü în zilele nóstre, séü fără vre o împrejurare impuitoare, nu m'asi fi determinatü a dice nimicü despre ceea ce formézä subiectulü scrisórei D-tale; cu tóte că, cu duoí aní înainte, când avémü mai puținä esperiență de ómení, amü respunsü, însă în scurtü, la unü articolü ce se atribuesce D-lui Eliade, care tracta despre subiectulü de faciä și care apärusse într'o foiä separatä pe lângä diarul «Naționalu.» Amü auđit că în «Proprietarul Românü» ce se dice că se redige de D. Eliade, arü fi apärutü în lunele trecute, cu sub-semnătura D lui Cumpănășescu, unü elevü din collegiü St. Savva, mai multe articole pline de neadevăruri asupra acestü subiectü; însă eü nu m'amü simfitü nici tentatü de a le citi, ne cum de a respunde. Acum, de și camü tärđiü, din cause independinți de voea mea, më voiü incerca de a espune curatü și simplu adevérulü; căci nu mai consciința lui despre faptele ómenilorü póte instrui și moralisa, mai allesü în politicä; dicü în politicä, pentru că din nefericire, dupë celle ce amü vėđutü de trei aní incoa, că a redusü pre lume, aici la noi, să crėđä că este o mare utopiä, chiar c'unü regimü constituționalü ca morala să fie bađa și cälläuđa politicel, ci, din contra că elle repumnä una altia; și că, dacä cea d'ántėiü se pare a fi invocată de tođii

ómenii politici fără distincțiune de principiile ce punú înainte cá professéză, ácéta se face numai ca să amăgiască pre cei creduli și să întunece ochii cellorú-l-altí, spre a nu vedea pe cee-l-altă în tótă uriciunea ei.

Ca să facú espunerea mea mai înțelésă, 'mí iaú voie, cu pericolulú de a fatigá și póte a nemulțumi pre cititorí, a o începe mai de departe.

La anulul 1853 Septembre, mă vėđuiú constrínsú de venirea armatelorú russe in principatele románe, să părăsescú pentru a doua órá patria; duoí anni trecusseră de când reintrasemú în țerră, adică în urma retragerii armatelorú de ocupațiune turco-russă. De astă dată Rușii nu mai avėú plăcutulú pretestú că vinú să restabiléscă ordinea turburată, ci dechiarăú în fația lumii că secuestréză țerrile nóstre ca provincii alle Turciei. Resimții tare umilința patriei melle când vėđuiú cum fură priimiți acești óspeți, cu atátú dreptú cuvėntú uriciosi, ca cum țerra întrégă 'y-arú fi chematú spre a se da în potestatea lorú! Sciindú pe Turci incapabili de a ínaugura o politică salutarie spre a se măsura bărbătesce cu astă amenințare revoltátore, și avėndú puțină íncedere în spiritulú politicú atunci predomnitorú în Europa, imi remăsese puțină speranția că 'mí voiú mai vedea patria. Mė duseiú déră la Paris cu scopú de a 'mí continua studiile, ínterupte din cauza consecințelorú rezultate pentru mine din modesta parte ce luasemú la revoluțiunea din 1848, și care mă condusseră în Transilvania, apoi mă tíriră la Constantinopole, și în fine mă aruncară în Brussa. Acéstă sórtă o avură mai mulți din soții mei politici compromiși, dintre cari, cumú ne demonstră timpulú, acestú mare maestru allú lumii, puținí aú fostú mișcați de simțimente curate și de principii sėnátose, în partea ce luară în acea memorabilă manifestare a țerreí nóstre. — Dupė câte-va luni de studiú și de reședere în Paris, vėđėnd în fine că ocupațiunea Principatelorú Románe devine o caúsă europėnă, și că celle mai civilisate state ínră în luptă în contra agressorului collosú de la Nordú, și apoi și mai multú, că aceia pe cari cunoscėmú atunci mai sinceri și mai devotați

patrioții Români din Paris se ducă în Turcia, ce se arăta atât de bine dispusă spre a recunoște vechiele drepturi politice ale Românilor; știind în fine încă că este în joc asistența politică a Românilor, pōte chiar cea națională, mă determinaiū, sēu nu putuiū resiste tentațiunei, de a merge și eū acolo. Din nefericire însă îndată începuiū a mă desamăgi de iluziunile ce 'mī făcusemū, vedēndū desbinările dintre emigrații Români, provocate mai allesū de ambițiuni mici, egoiste, ale unora dintre ei. Turcii încă vedēndū acestea începuseră a concepe pōiecte funeste pentru țerrile Române, la cari 'i încoragiau chiar unii pretinși patrioți. Descurajatu dēră, mă determinaiū de a mă întorče în țerră, știindū că Rușii, în urma tractatului încheiatū între Turcia și Austria pentru o nouă ocupațiune a țerrilorū nōstre, începuseră deja a se retrage.

Cu o ȃi sēu douē înainte de ȃioa defiptă pentru plecarea mea din Constantinopole, D. Stefanū Golescu imī spusse că va veni și D-lui în țerră, împreună cu D. V. Mălinescu. Acēsta 'mī făcu mare plăcere. Imbarcându-ne pe vaporū, dupē mai multe ore de navigațiune, ajunserămū și desbarcarămū la Varna; căci Dunărea fiindū inchissă, voiam să facemū pină în România mică drumulū pre uscatū. Aci stăturămū cātū-va, atātū spre a visă passporturile nōstre, cātū și spre a vizita castrele trupelorū englese și franceze, ce erau înpregiurū. Intr'acea ȃi, pe cānd mă întorcēmū cu D. Golescu de la oficiulū passporturilorū, și pe cānd contēplamū urmele ce lāsase incendiulū de curindū întēplatū în cetate, D. Golescu mă întrebă dacā amū vedutū pre D. Eliade, apoi imī arătă la ore-care distanțā unū omū în uniformă turcă. Luānd bine sēma, abia ilū cunoscuiū; însă vedēndu'lū în acea uniformă, pre D. Eliade, educātorulū națiunii, creatorulū limbei, poetul patrioticū, mă simțiū reținutū de a mă indrepta către D-lui ca să 'lū salutū, să 'i vorbescū, ca cumū acea uniformă confirmă tōte cāte auȃdissemū ȃicēndu-se despre uneltirile ce făcuse cu cāte-va luni mai 'nainte la Șumla, pre lūngă Omerū Pașa, în contra cellorū-l-ȃlți Români. A doua ȃi luarămū cāi

de poştă şi plecărăm; către séră ajunserăm la Şumla, unde nu remăsserăm mult; a doua zi de dimineţă purcesserăm. Aci vedurăm pe popa Şapcă şi pre D. Dumitru Creţulescu, şi audiū într'adevăr pre D. Golescu dicēndū către aceştia că ar fi bine să nu se facă multă vorbă de trecerea noastră pre aci, pentru că altū-felū buna cuviiţă ar fi cerutū să mērgă a vedé pe Omerū Paşa, cu care se cunoşte. In fine, dupē o călătorie lungă şi fórte necomodă, cum se călătoresce în Turcia, ajunserăm la Vidinū. Pe lângă necomodităţi era să avem şi neplăceri: în pólele muntelū Balcanu, ni se spusse în mai multe rânduri, că se aflaū lotrii, bandiţi de ocasiune, cari ţinū drumul, nu numai nóptea, ci chiar ziua; mai alles streinilorū. Într'adevăr, vedurăm semne destule ce ne făcură să dăm credēmētū unorū asemenea vorbe. In aceste împrejurări, D. St. Golescu arătă sânge rece, iar câtū despre D. Mălinescu nu potū afirma totū asta; cu tóte că era fórte bine armatū. Mórtea miserabilă, cum dicea D-lui, ilū făcu să 'lū perdemū din vedere mai bine d'o oră, pēnă ce eşirăm din nisce locuri puţinū sigure.

Ajungând la Vidin, mersem la Samil-Paşa, guvernatorul ţinutului, care ne priimi cu multă politeţă, şi ne invita să prēndim la dēnsul. La masă vorbirăm mai alles despre politică, ce se discuta în Crimeea cu armele; venind apoi vorba despre lupta de la Calafat între Ruşi şi Turci, spuserăm Paşei că am dori să vedem întăririle făcute aci; la care Paşa ne respunse că vom merge împreună cu dēnsul când va avea timpū. Despre acēsta numai deschiserăm vorba, vedēnd că nici ellū numai dice nimic; cu tóte că'lū vedeam des, şi mai prēndirăm la dēnsul. Afară d'acestea, mai observărăm că mai tot-d'auna Paşa ne întreţinea pēnē inserat la dēnsul; şi când era apoi să ne întórcem la hanū, unde trăssem, ne da Cavazi sau dorobanţi Turci de ne insoţiaū, sub pretest ca să nu ni se întâmple vre un neajuns. Aflărăm încă de la ingrijitorul hanului că în tóte noţtile remānēū câte doi trei prin prejur. Acestea ne-au dat prepus că Turcii au temeri despre noi, şi că ne priveghēdă d'aprópe. Samil Paşa ne spusese încă, din

dia d'ântéiū a venirii nóstre, că a priimitū o ștafetă de la Omer Pașa din Șumla, în care'ī scria, prevenindu'lu tot d'odată de venirea nóstră, ca să ne invite din parte'ī spre a merge la Rusciuc, unde are să vie și ellū cu armata : căci are necesitate de noi, și vom putea intra cu dēnsul în țerră. Eū din parte'mī mă oppuseiū acestei propunerī, sub cuvēntū că nici nu sunt cunoscut lui Omer Pașa, nici nu 'ī pot fi de nici uu folos ; și că voescū, dorind să'mī vėdū familia, a merge în țerră ș'a mă duce la Craiova ; că nimeni n'are dreptul a mă opri, nefiind nici chiar emigrat de la 1848. Pașa nu disse nimic, ci m'amână mai multe zile pēnē să'mī vizeze pașportul. În fine intraiū în țerră, ajunseiū la Craiova, de unde lipsėū o mulțime de locuitori. Părinții mei se îngrijară mult vėdēndu-mē ; pentru că Rușii, dupe ce deșertaseră România mică, se opriseră la Slatina ; și d'aci Cazacii făcėū dese incursiuni pēnē aprōpe de Craiova. Asemenea mă temuiū și eū ca nu cum-va prezența mea în acelle împrejurări să le aducă vre un neajunsū ; și mă deciseiū a mă întorče la Vidin, cu scopū de a mai remānea pe acolo pēnē ce se vorū depărta Rușii. Cu mine mai veniră câți-va junī din Craiova, cari a doua zi se întorseră îndărătū. Aci aflarām numai pe D. Stefan Goleșcu ; căci D. Mălinescu, cum mi se spuse, plecasse la Rusciucū. A doua saū a treea zi de la întorcerea mea, atāt dupe stăruința Pașei, cât și pentru că n'avēmū ce face aci, ne determinarām să plecāmū și noi la Rusciucū. Pe vaporū aflarām și pe D. Colkum, consulul englesū din București, care mergea tot la Rusciucū,

Cândū ajunserāmū la Vidin dedesemū aci peste duoi emigrati romāni : D. Niță Magheru, care se afla în armata turcă, și D. N. Russu, care acum își scimbasese numele în Rouso, un devotatū cu totul al D-lui Eliade.

D. Magheru fusese espeduitū la Rusciucū de unde nu se mai întorče la Vidin. Ajungānd la Rusciucū, îndată merserām la cuartierul lui Omer Pașa, atāt ca să'l vedem, cât și mai cu sēmă ca să'ī dăm o scrisóre cu care ne însărcinase Samil Pașa ; însă, dupe ce de rām scrisóreă, un ajutorantū, ce avea și o

carte cu numele nostru, ne spuse să mai așteptăm, fiind-că Omer Pașa era ocupat în acel moment. Dupe ce adăstarăm ca o jumătate de oră, fiindu-ne fôme, pentru că nu prinziserăm, ne duserăm la prinz, avându intențiunea să revenim îndată; însă întorcându-ne ni se spuse că au eșit.

A doua zi, pe la 9 ore dimineața, pe când dejunăm la D. Niță Magheru, veni un ajutor ca să ne spue că Omer Pașa ne așteaptă la conacul lui Sadic Pașa, guvernatorul de aci. Noi însoțirăm îndată pe acel oficer. La pörtă vedurăm doi Cavazi care ne urmăre; și mai departe, din distanță în distanță, mai întâlnirăm câți-va, cari se vedea că ne așteptă, și se alăturară lângă cei-alți. Intrând în curtea guvernatorului, conductorul nostru ne dusse sus într'o sală, unde ne mirarăm că nu vedem pe Omer Pașa, ci numai pe Sadic Pașa singur. Acesta ne întrebă cându am venit în Rusciuc, și dacă avem pașaport; la care vorbe îi respunserăm că am ajuns în ziua trecută, și că pașapörtele le-am dat unui om de ai poliției. După aceste cuvinte ordină să ne aducă ciubece și cafele; și apoi, după alte puține vorbe schimbate, eșirăm fără ca Pașa să mai dică nimic semnificativ. Oficerul care ne condusese eși împreună cu noi, ne invită în camera sa, care era aci alături, ne trată și el iarăși cu ciubece și cafele; apoi eșirăm și de aci. Dându-ne jos, cându să eșim pe pörtă, conductorul nostru, care totu ne însoțea, ne dise să venim dupe densus; el deschise, într'un edificiu jos, o cameră unde nu vedurăm nimic în intru, nici cea mai mică sa mai simplă mobilă; întră ellu, ne dise să intrăm și noi, apoi eși repede și incuie ușa. Noi uimiți un moment, pentru că nu înțelegeam nimic, începurăm a-l întreba, a protesta; însă ellu nu voi să răspundă nimic, și să departă. Nesciind la ce să atribuim această purtare ciudată a Turcilor cu noi, credem că ei își vor recunöce îndată rătăcirea, și ne vor libera înainte de a insera. Dupe amiazi, D. Niță Magheru, de la care fusesem luați, vedend că nu ne mai întörcem, veni la conacul Pașei să cerceteze despre noi; și aflându de noi, se apropie de ferestra închisori.

Noi îi nararăm ce s'a întâmplat; și Domnul Goleșcu îi disse să mîergă a spune acêta D-lui Colkum, și încă să afle care pôte să fie motivul acestei areștări? Către sêră vîdurrăm trecîndu pe ulișă spre care da o altă ferêștră a închisorii, pe D. V. Mălinescu, pe care încă nu'i revîdussem în Rusciuc; și cu tôte că noi ne arătarăm la acea fereastră și 'i făcurăm semne, însă Dumnealui trecu făcîndu-se că nu ne vede. Amînduoî ne mirarăm de acêstă extremă prudinșă, mai allesu că D. Ștefanu Goleșcu făcuse șpeșele drumului pînă la Vidin; și cîndu făcurăm șocotêla spre a vedea ce avem să 'i întorcenu fie-care, D. Mălinescu declară că n'are bani, la care D. Goleșcu îi observă că acêta trebuia să o spuie din capul locului. A duoa și imi propusei a scrie d'a dreptul lui Omeru Pașă, prin care să 'i ceru că dacă are vre unu motivu pentru areștarea nîștră, suntem gata a priimi chiar judecată militară. Dedei prin urmare bani pe ferêștră Cavazului care ne cumpărase în diua precedentă de alle mîncării, ca să 'mî aducă necesariile pentru scrisu. Mai făcui o scrisore și către D. Eliade, despre care D. N. Magheru ne spusese că nu se află aci, pre cîtu 'mî adducū aminte; ilu rugam să 'mî comunice motivul areștării; căci Dumnealui, ca secretaru, (cumu aușisem că se afla în acêstă calitate) a generalissimului turcu, urma neapăratu să știe.

Scrisorea cea către Omeru Pașă o trimisei la Guvernatorul să i-o dea, iar pentru cee-l-altă rugai pe D. N. Magheru care venea des de ne vedea, fără ca să 'lū ție nimeni de rîu. La acêta nu mi s'a datu nici unu rîșpunsu. Cu Domnul Eliade nu vorbissem de mai 'nainte de 1848, pre cîndu avem multă știmă în Dumnealui. D. Maghieru ne spusese numai că D. Eliade 'i ar fi comunicat că a aflatu că Omeru Pașă are mari prepusuri asupra-ne, și ar fi adaosu că D. Ștefanu Goleșcu merita să fie impușcatu dupê legile militare în vigore în timpu de resbelu. Trei zile și trei noșți rêmăserăm într'acêstă închisore, cînd apoi veni unu adjutantū alu lui Omeru Pașă care, prefăcîndu-se că se miră vîdîndu-ne puși într'o cameră atătū de prîștă, ne invită să mergem cu dînsul la casa po-

lițaiului, căruia îi recomandă să ne tratasse bine. Aci mai staturăm trei zile; și apoi unu altu ofițerū veni să ne anunțe ca să fimū pentru adoua di pregătiți pentru a pleca la Constantinopole.

Auđindū acēsta, întrebaiū pe polițaiū daca mi se pōte da voie să iesū pentru puținū să cumpărū ceva pentru drumū, și să vedū pe cine-va dintre Romāni; și ellū, după ce se dusse de întrebă pe Sadicū Pașa, imi aduse respunsū că potū eși, însoțitū de duoi Cavazi, fără să mă ducū însă la altū cineva afară de D. Eliade. Mē determinaiū dar, spre a putē eși, să mă ducū la D. Eliade; și aci veduiū mai mulți Romāni cari venisseră din Bucuresci, între cari 'mi aducū aminte că erau DD. G. Crețenu, Rotescu, Nenovici etc. La intrarea mea in casă, D. Eliade istorisea mai multe fapte petrecute în țēră la 1848, și termina conchiđendū contra DD. Brătieni, Rosetache și Golești. Apoi vorbindū de sine, dicea că țerra s'a arătatū ingrată către dēnsul; că s'a sacrificatū pentru ea; că numai vrea să mai vie a locui într'o așa țēră, și că va lăsa ca nici copii sōi să numai calce pe tērimulū ei; că in fine își va procura alle vieței lucrând pentru orī cine 'i va plăti etc. Eū 'i ceruiū voie a 'lū intrerumpe, rugāndulū să'mi spuie, că D-lui trebuie să scie, care să fie motivulū purtării celei atātū de aspre a lui Omerū Pașa cu noi? D-lui se scusă dicēndū că n'a pututū afla nimicū, cu tōte rugăciunile salle, și c'a pututū obține numai promissiunea d'a ne trimite la Contantinopole.

Eșiū d'aci cu părere de rēū că m'amū dusū să'l vedū. Adoua di căllătorirām spre Constantinopole, însoțiți d'unū currierū turcū și de patru Cavazi. Aceștia se schimbau din orașū in orașū pe unde treceau.

Dupē 12 zile d'o calle fōrte fatigōsă, pentru că mergēmū destul de tare, și numai duoe zile avurāmū de repaosū, trecēnd prin Tirnova, apoi Balcanii pe la Titolea, Adrianopolū și Silindria ajunserāmū in fine la Constantinopole, făcēnd unū mare ocolū, pe când pe la Varna callea era fōrte scurtă. P'aici mersese la Constantinopolū D. Mălinescu, care nu sciū cumū a făcutū spre a'și atrage indulgița și a nu se espune rigoři

lui Omer Paşa ca noi. Conductorul nostru ne dusse la agintele lui Omer Papa pe lângă guvern, care merse cu noi la ministerul de resbelu, şi ne presintă lui Riza Paşa. Acesta ne întrebă, arătând mirare pentru ce suntem aduşi cu custodie? Noi îi respunserăm că sperăm să aflăm aici cel puţin care putea fi culpa noastră; pentru că lui Omer Paşa 'i a plăcută a ne aresta fără să ne spuie macar cuvântul pentru ce. Atunci ellu dete ordine spre a ni se da o cameră aci, la uşa căria ne pusse un soldat. Mai mulţi dintre amicii noştri politici veniră să ne vadă, şi mai toţi acusaū pe D. Eliade despre acésta. După trei zile furăm liberi. Noi meraserăm la Pórtă şi detterăm două protesturi lui Reşid Paşa, ministrul de esterne şi Vizir, cerându' i să ni se facă satisfacţiune. Reşid Paşa se mărgini a 'mî respunde: «că arestarea a fost o eroare. Omer Paşa a fost amăgită despre noi de Eliade şi de Sturzea» cari se aflău pe lângă densus, unul ca secretar şi celălalt în armată; şi că daca voescă, pot rămânea în Constantinopole; iară de nu, mi se va da pasport să intru în ţeră. Eū insistaiū ca, pe lângă pasport, să mi se dea şi o scrisóre către Omer Paşa, în care să i se facă remustrare de purtarea sa cu noi, spre a nu mi se mai întempla ceva din parte' i, fiind că se vede că D. Eliade calomniază şi persecută prin ori-ce mijloce pe aceia cari nu aprobăză faptele, şi nu participă la cugetările salle. D. Stefanu Golescu ceru şi i se dete un pasport pentru Francia.

Eū merseiū mai de multe ori la ministeriū ca să 'mî iaū pasportul şi scrisórea cerută; însă directoriul ministeriului mă totu purta cu vorba, sub diferite scuse, aşa in cât trecu mai multă d'o lună. Védend acésta, mă mai duseiū odată la Reşid Paşa, şi protestaiū oralu contra acestei purtări către mine; şi' i dechiaraiū că voiū fi constrânsū să am recursū la o altă putere spre a mă protege, la care ellu respunse că potū s'o facū. Dideiū dar o petiţiune la ambassadorul anglu în sensul acesta; şi peste puţin fui chematū la ministeriū, unde mi se dete pasportul şi scrisórea către Omer Paşa.

Tóte aceste străgâniri mă făcură să urască atât de multă

pe Turci și Constantinople, în câtă mi se părea că stău pe cărbuni aprinși. Intrând în țerră, veniū la Bucuresci; și îndată mă duseiū să dau scrisórea lui Omer Pașa, care scrisóre era neînchisă. Elū, după ce 'i vėdu còprinsul, imi duse că 'și aduce aminte de acea neplăcută întēmplare; și adaose dicēndū că pentru acēsta amū să mulțumescū conaționalilorū mei patrioți, cari se aflaū atunci pe lângă dēnsul; că ellū în acelle împrejurări n'a avutū timpū să cerceteze spre a se lumina despre noi.

Acēsta este relațiunea ce sunt dator a da, relațiune penibilă chiar pentru mine; pentru c'aci e vorba mai numai de persóne. Eū mărginescū aci numai a nara; publicul saū mai bine ómenii luminați cari aū principii sănėtóse, vorū trage conclusiunile ce vorū crede mai raționali, mai logice, avēndū aici premisele.

Priimiți, vė rogū, sincerile și frățēștile melle salutări.

Petre Ioan Cernătescu.

No. 9.

Alex. G. Golescu către membrii guvernului revoluționar.

Paris, ce 21 Sept. 1848.

Mes chers amis,

Faites bonne contenance. Ne désespérez ni de la France ni de la Turquie. Ne vous laissez pas abattre par ces retours de fortune qui ne peuvent en rien entamer nos droits, ni par ces lenteurs de la diplomatie qui a bien besoin de quelque temps pour se reconnaître.

Si nous nous étions pris à temps avec l'étranger, rien de ce qui arrive ne fût venu nous troubler dans le développement régulier de notre révolution; mais puisque nous avons mis des lenteurs dans notre propre cause, comment voudrions-

nous que la diplomatie étrangère n'en mette point dans les embarras inextricables où elle se trouve placée ?

Courage donc, et tenez ferme. Recommencez avec Fuat-Effendi la série des évènements qui se sont passés avec Suleiman Pacha : *sans demagogie*, vous pouvez fort bien vous appuyer sur l'éclatante manifestation de la volonté du peuple. Tachez seulement que rien ne se fasse ni publiquement ni sous main contre les intérêts ou la dignité de la Turquie.

Dans les circonstances où se trouve actuellement l'Europe, nous ne pouvons gagner que par la Turquie : que votre seule politique soit donc de gagner du temps, afin de donner le temps aux cabinets d'agir sur Constantinople. Tachez au moins que rien ne se décide; en attendant, vous pouvez y arriver, si vous montrez beaucoup de fermeté.

Ne rejetez cependant pas les accomodements que vous proposerait Fuat-Effendi, car je crois bien qu'il sera aussi des notres*).

Peu importe qu'il y ait un seul lieutenant, ou même un Prince définitif, en place de la Lieutenance actuelle. Cédez à cet égard; cédez également pour le vote universel (à condition que tout citoyen, sachant lire et écrire, soit électeur); cédez aussi à une limitation de la presse en ce qui regarde l'extérieur (l'inviolabilité du Sultan, par exemple); mais ne cédez jamais ni sur les monastères, ni sur la garde nationale; car ce sont là les seules ressources matérielles du pays. Quelques concessions suffisent pour amener un nouvel arrangement, si Euat-Effendi est favorable à notre cause. Ne cédez pas trop, pour avoir de quoi céder, s'il nous fallait subir une troisième et même une quatrième épreuve; car ne croyez pas que nous en serons sitôt quitte avec la Russie. Il est bien possible que les Cabinets ne prennent le parti de se mêler de nos affaires, que lorsqu'ils auront à opposer aux prétentions

*) S'a înşelată D. Goleşcu, uitându că Tercia atunci era sub tutela Rusiei, care era a tot putinte.

des Russie, à côté de nos droits, l'unanime persistance de la nation pour les points capitaux de la réforme, ainsi que sa bonne volonté, manifestée par de nombreuses et succesives concessions, dans le but d'amener une entente pacifique. Je ne veux point vous dire qu'on ne parlera pas avant; M-r Bastide m'a promis le contraire. Cependant je crois devoir vous rappeler l'affaire de Servie (1840), afin de ne pas vous désespérer des lenteurs qui pourraient venir de la part de la diplomatie, malgré le déclaration de M-r Bastide.

Il m'a assuré avoir envoyé toutes les instructions qu'il avait notées sous ma dictée. Cela se résume en ceci : *appuyer les demandes de la députation valaque à Constantinople, et surtout la reconnaissance de la constitution nouvelle, ainsi que de l'union des principautés.* En outre, 5000 fusils sont déjà expédiés par le ministère (par Constantinople); c'est un acte assez significatif. Tout minime qu'en soit le nombre, ce sont toujours des fusils.....Ne faites pas *du tapage* avant qu'ils n'aient touchés le sol valaque. Ils devront être payés à Bucarest; c'est la condition *sine qua non* de leur expédition.

Je passerai aujourd'hui encore au ministère pour me bien informer si ces fusils sont bien partis; cela me semble encore une fable: tant je me sens au milieu d'une *république bourgeoise!*

M-r de Ségur du Peyron est nommé consul chez nous; il part dans deux ou trois jours par Constantinople, où il connaît beaucoup de monde; il nous fera beaucoup de bien, mais il ne veut pas non plus qu'on annonce son arrivée comme un changement de politique en notre faveur. Toujours la *peureuse bourgeoisie!*

Le ministère est tres *chancellant*: il est possible qu'il tombe; mais, dans tous les cas, notre cause ne perdra rien.

Je fais parler les journaux autant que possible; mais je vous annonce que je n'ai pas le temps de faire des articles de fond, ni les rédacteurs non plus; il nous faut un homme spécialement chargé de cela. Je vous ai écrit officiellement à cet égard; vous recevrez la lettre par Constantinople.

Avez-vous envoyé un homme en Angleterre? Vous êtes bien coupable si vous ne l'avez fait. Ghica devait quitter Constantinople pour cela, et laisser un autre pour le moment à Constantinople, où nous avons et nous aurons toujours besoin d'un agent très capable; mais Ghica devrait bien partir pour quelque temps à Londres, muni de bonnes recommandations.

Si l'Angleterre se montrait plus sympathique à notre égard, la France agirait incontestablement avec beaucoup d'énergie; il nous faut donc un homme à Londres.

J'ai reçu le dernier paquet de lettres que vous m'avez envoyé par le Consulat; mais je n'ai point reçu la lettre pour M-r le ministre des finances, dont me parle Voinesco dans la sienne; cependant la lettre pour M-r Lherbetta, qui était contenue dans le même paquet, M-r Lherbetta l'a reçue par la petite poste. Je n'y comprends plus rien. Vous m'avez envoyé copie des actes de Suleiman Pacha; mais ce n'est pas là tout ce que je vous avais demandé: c'est surtout les adresses du gouvernement provisoire pour les gouvernements de Vienne, Paris, Francfort, Londres, Constantinople et Petersbourg, que je vous ai demandées. Ici on prétend qu'on n'a point reçu d'adresses de Valachie.

Je vous avais demandé tout cela pour donner beaucoup de publicité aux faits et actes qui ont accompagné notre révolution; mais vous ne faites rien. Vous ne m'écrivez rien des affaires de la Transylvanie. J'ai appris que Lauriani avait été arrêté à cause de mes lettres interceptées: c'est bien de sa faute; il m'a donné une adresse qui n'était pas bien sûre, à ce qu'il paraît; mais qu'est-il arrivé après sa délivrance par 20,000 Valaques? Est-il possible que vous n'écriviez rien à cet égard? — Encore une fois, faites donc un petit bureau pour la correspondance des journaux; et envoyez les articles à des adresses peu suspectes, avec prière pour ces personnes de jeter les lettres incluses dans la boîte de Paris. Sans ces précautions, vous ne ferez jamais rien.

Votre ami.

A. G. Golesco.

No. 10.

Constantinople, ce 2²/₁₂ Avril*)*Mon cher**)*

Il m'a été impossible de vous écrire par le dernier bateau; aujourd'hui encore j'ai bien peu de temps à moi pour causer avec vous; j'ai fait un voyage horrible à cause d'Eliade, de cette créature étrange, qui fait aujourd'hui beaucoup de tort à notre émigration; il s'est rendu ridicule sur le bateau à vapeur, du moins si le ridicule ne tombait que sur lui; mais il tombe sur tous, car il se disait représentant de l'émigration; il se disait philosophe, poète, chef de la révolution, membre du gouvernement provisoire etc; il avait de plus à la boutonnière un ruban rouge de 2 pouces de long. Pauvre Eliade, il a été cependant un jour victime de la brutalité d'un Prussien, qui ne pouvait pas digérer (nedescifrabil) ses impostures poétiques et philosophiques; il lui a fait quelques objections qui ont dérouté notre philosophe; celui-ci trouvant très déplacées les observations, lui dit qu'il devait écouter et croire; le Prussien le pria de lui permettre de continuer avec ses objections, qu'il adressait uniquement pour son instruction, de même que Socrate le permettait à ses disciples. En voila, j'espère, de la grossièreté qui fit rougir le pauvre homme, qui se retira tout confondu. — Nicolas Golesco souffrait également avec nous du supplice que nous faisait endurer cet homme, qui n'a jamais été plus heureux que depuis qu'il est en exil. Enfin, arrivé à Smyrne, un parent à Eliad lui dit la même chose que Ghica lui avait écrit à Paris, de ne pas aller à Constantinople. N. Golesco s'est décidé de venir tout de même; sitôt qu' Eliade et Tell ont vu que Nicolas ne veut pas rester,***) ils ont voulu le suivre aussi, craignant toujours pour la Principauté. Si Nicolas seul était ar-

*) Din conținutul epistolei pare a fi din anul 1850.

**) Numele e stersū in originalū.

***) Stersū in originalū.

rivé, c'eut été différent; tandis que tous les trois à la fois ont éffarouché les Turcs, qui leur ont enjoint tout bonnement de retourner. La veille, le bateau de Galatzi avait amené 25 ou 26 jeunes gens, qui ont quitté la Transylvanie à l'approche des Russes, les Golesco, Zane, Negulitzi, Zossima et bien d'autres; cette coincidence a donné beau jeu à l'ambassadeur Russe; le gouvernement d'un côté, la nation de l'autre; et voila les Turcs forcés de faire un acte qui nous fait le plus grand tort; car ceux de la Transylvanie auraient pu venir par deux ou trois, et personne ne leur aurait rien dit, comme il y avait déjà, à deux ou trois reprises, qui étaient venus; et aujourd'hui encore ils continuent à rester ici. De l'autre coté, Ali-Pacha avait fait dire à Ghica*) il y a quelque temps, d'écrire à ces Messieurs à Paris de s'asbtenir pour le moment de venir ici, vu que le moment était très inopportun; Ghica leur en a donné avis; ils n'ont pas voulu l'écouter; les Turcs de leur coté agissent très mollement; ils seraient bien disposés à résister comme ils sont, mais l'appui en paroles des ambassadeurs anglais et français ne les arrangent nullement; je ne sais vraiment comment finiront les choses, mais j'en désespère; je n'attends plus rien de la France: elle est en décadence! Lorsque le Despotisme aura fini avec tous les peuples des différentes parties de l'Europe, et qu'il n'aura plus sur les bras que les Français, alors nous verrons ce que fera cette nation, qui ne fait que se reposer sur les lauriers de ses ancetres! Allons, je crois que cela ne tardera pas. Ici, à vrai dire, nous ne faisons rien de positif. Le géaéral Graben est toujours ici; il presse par toute sorte de menaces la Turquie à conclure un traité d'alliance offensive et défensive avec la Russie et l'Autriche; cela ira parfaitement bien. A elles deux, ces puissances, avec la Prussie sûrement, tranquilles du côté de la Turquie, qui a toujours sympathisé et sympathise pour la civilisation occidentale, et nullement pour le Despotisme Austro-Russe, tranquilles, dis-je, de ce côté, et

*) D. Ion Ghica, fost Beï de Samos.

de plus, ayant les troupes turques pour reserve, pourront à leur aise mettre une fois pour toujours à la raison ces blagueurs de Français, qui ne finissent plus avec leurs révolutions. Il ne faut donc pas vous étonner si vous apprenez un de ces jours que les défenseurs du Despotisme coalisés se portent sur Paris, pour faire subire à cette ville . . .*) le même sort, et plus même qu'à Vienne, Prague Milan, Varsovie etc. . . La Turquie à beau crier et faire toute sorte de remontrances au général Graben sur les procédés illégaux de la Russie; pour toute réponse on lui dit que la question Moldo-Valaque est secondaire; qu'il y a d'autres questions plus importantes sur le tapis, celle p. e. d'extirper le mal dans sa racine, qui est à Paris; et que le peuple Valaque a besoin d'une légère punition pour quelque temps, pour s'être permis de suivre l'exemple des autres peuples révolutionnaires; il ne veut pas du ministère actuel, qui a fait son éducation à Paris et à Londres; le ministère résiste de toutes ses forces. Canning et Aupik prétendent vouloir l'appuyer; mais viendra bientôt l'ultimatum; Graben ou Titof viendront présenter au ministère d'une main le traité avec tous les accessoires, et de l'autre main l'épée; le ministère sans doute, avant de répondre, s'enquerra auprès de ces deux Messieurs, anglais et français, du genre de leur appui; or, l'appui moral est un fluide impodérable, qu'on ne peut pas attraper et mettre dans la balance, en face de l'épée russe et autrichienne, et force (sera de)**).

*) Stersă în originală.

**) Regretăm că nu posedăm și finalul, care urmează a fi tot așa de interesant. Din cauza această epistolă n'are semnătură, fiind un fragment numai; și necunoscând nici scriptura, nu ne putem pronunța categoric asupra autorului epistolei. Lectorul curios o poate vedea la editorul acestei opere; din copriusul epistolei se înțelege că este un emigrat român, care a jucat un rol ăre-care în mișcarea noastră națională de la 1848.

D. Ioan Ionescu către N. . . . *).

Semlin în 25 Februar. 1848**)

Frate,

Il vaut mieux tard que jamais. Astă dată a Francesului m'a îndemnat ca să ți scriu. Dacă am întârziat sunt vinovată, însă fi sigură că nu te-am uitat***).

Eū, de când ne-am despărțit, am trăit bine; și am lucrat și câte ceva. Am vizitat Banatul, Ardélul, și acum iată-mă's iarăși în Semlin, ca se mergū la Constantinopole, unde din dioa. arestării nōstre m'am hotărītū sē mē ducū; lipsa de bani m'aū împiedicat; iară acum am bani.

Frate, tu ai fost sfișiatū de Eliad et Compagnie că ești de partida rusască; asemenea aū fost și Brătianu. Ce crimă comite acellū omū cu astfel de idei ce le-aū propagat între ai noștri și între străini. L'am combătut; și pînă în minutul de acum eū te credū și jurū că tu nu ești russolatru. Dacă ai păcătuit ceva, dacă ai sprijinitū vre unū prințipū bunū care în aplicație nu aū respuns teoriei, pricina nu ești tu; ci acei ce nu l'aū știut prețui, și cari sunt ca și lemnulū cellū putredū, pe care, când illū pāllesce cineva cu toporulū ca sē crape, ellū în locū sē crape, și sē facă din ellū ceva bunū, ellū, dicū, sē rupe; așa imi tilmăcescū prințipul înfrățirii aristocrațiilor cu țerranil.

Pentru emancipația și împroprietărirea țerranilor, am tipărit unū articolū în fōea de *Transilvania* sub titlū *Românii nu sunt comunisti*, care a făcut destul vuetū, și care era să 'mī și crepe capulū de către ipocritulū de Filipescu, ce ne aū jucatū în revoluție. Acēsta 'mī aū făcut onōre d'a fi cer-

*) Epistola e fără adresă; din coprintul ei însă se vede a fi adresată unuia din secretarii Guvernului nostru revoluționarū de la 1848.

***) Trebuie se fie 1849; erōre provenită negreșit din distrație.

****) Aici suntū sterse în originalū două rinduri.

cetat de Ruși la venirea lor în Brașov; dér eü o spälassem de mult, chiar din ziua când am publicat acea apologie a revoluției noastre sociale. Eü, în ziua aniversală a revoluției franceze din anul trecut, am aflat în Orșova că Rușii se gätescü se plece din țerrä ; și unü negustorü, care ține în țerrä o moșie în arendä, 'mı aü spusü că Rușii garantuescü pe 4 anı contracturile. Öre nu cumva acestü terminü este timpul transacției ce am propusü pentru deslegarea problemului proprietății? Aflä, frate, că unü țerranü baiasü românü din Ardelü, löcutorü în Zlagna, dupë ce a luat sciință de (că) Românii nu sunt comunisti, 'mı aü dat 50 galb., cinci-deci de galbeni, ca se tipärescü o carte în care se punü tot ce s'aü făcut în revoluție pentru emanciparea iobagului și improprietärirea lui.

Eü am și făcutü: 1. proclamația; 2. töte actele guvernului provisoriu și a Locotenenții, publicate în *Monitorü* pentru proprietate; 3. seanțele comissiei deputaților țerrani și boeri, la care imı lipsesce seanța cea mai dupë urmä*) și seanțele netipärite remase la Vinterhalder; 4. Töte articolile melle din *Pruncul și Poporul suveranü*; 5. dare de sémä cu proectulü ce am propusü pentru a deslega problemul proprietății; 6. o tratație desvöbind principiile din proiectü, tratație pe care o am și gätit în 15 cölle.

Nävälirea Ungurilor în Blajü, unde căpätassem încă 50 galb. în o ordinie (?) și libertate în tipografie; m'am oprit de n'am tipärit acéstä carte, căria 'ı am dat titulä de *Romänul moșnenü in țerra sa*. Devisa: le sol c'est la patrie.

Eü më ducü la Constantinople unde, ca calomniat de Locotenență și de Brätianu, că am pärtinit țerranilor în funcțiunea mea, o së apëru revoluția noastră socialä, și o së scriü, ba încă o së dau și o *jalobä*.

Incä mai înainte de regulamentü, Constandin Golescu*), în cällätoria lui, însémnä ca löcutorii din Ungaria lucra pe anü

*) Aici sunt sterse câte-va cuvinte.

*) Tata fraților Golesci.

104 dille; cei din Ardéla, 198 dille pe an; și cu toate acestea sunt mai fericiți de cât ai noștri, cari lucau numai 12 dille. Care pôte fi pricina de a fi în mai bună stare acei cari muncesc altora peste 200 dille pe an, de cât acei ce lucau numai 12 dille? La această întrebare, tot Goleșcu răspundea la 1824, 1825 și 1826: că țerranul, de cum se nasce și pînă móre, nu este lipsit de a auți *ado ban*, cu felurimi de mijloce prifăcute, în audire numai drepte.

Vine regulamentul care, cu scopu de a curma aceste felurite mijloce, le reduce la cele mai simple; însă cu mult mai eficace de a săraci pe țerrani, în cât, în vécul nostru și în Europa, când toți cantă de a stărpi sărăcia, în noi se pusse în lucrare introducerea ei. (Cu) acte o voiú dovedi.

Jaloba mea la împérați are să fie țesută camú în chipulú următoru, și prin articole de jurnale voiú desluși-o și mai bine.

După mărturisirea deputaților proprietari că regulamentul aú fost o chirie, a urmat ca, pentru păméntul boerilor, țerranii să răspundă chiria în muncă; așa, pentru unú pogonú de păméntu, țerranul aú dat 12 lei 6 parale; séu pentru 9 pogóne și 19 prăjini aú luat boerii 107 lei și 10 parale; însă totă taina aú fost de a lua în locú de bani muncă; prin urmare tot ce aú luat boerii mai mult peste aceea ce aú trebuit să ia, trebue să dea înapoi.

Acésta am să cerú în jaloba mea la Pórta turcésca și la Muscali, căci aménduoé aceste puteri aú iscălit regulamentul, pe basa socotelei ce le aú dat boerii; prin urmare și Turcii și Muscalii trebuescú să îndatorésca pe boeri a da înapoi aceea ce aú luat mai mult peste cât s'aú fost legiuit.

Boerii aú luat mai mult, boerii aú furat rodul muncéi țerranului; prin luarea de muncă în locú de bani, boerii aú sărăcit pe țerrani; căci pe când țerranul era bătut ca să muncescá boerilor, ogorul țerranului remána nemuncit; așa țerranii, pe când prășiaú păpușoii boeresci, ai lor remána în burueni; și când scăpaú de la prașilá, intraú în secerá, și apoi în cóssá; și câte odatá toate trebuia făcute de odatá, în

cât bărbatul la cossă, femeea la seceră, și băéțul la prașilă, erau duși de zapciū. De aicea aū urmat că pălele (?) boerilor tot-d'auna se făcêu, pe când țerranii rămăneū în lipsă și în fómete, de care trebuind să scape, mergêu de cumpărau pâinea de la boeri, și se îndatorău; iar datoria o lua boerul iarăși în muncă.

Eată cum regulamentul aū sărăcit. Sărăcia asta rămăne sē o hotărască capetele cele mai mari, căci eū nu o potū; însă aceea ce potū este rodulū muncēi țerranulū; pe acesta boerii l'aū răpit, și trebue sē'l dea înapoi.—Țerranul era datorū să dea 107 lei 10 par. pe 9 pogone și 19 prăjini; cât aū dat mai mult este drept de a înapoi. Ei aū muncit la pământū, și cine sēmănă unū firū, ia 2, 4, 6, 8, 10 fire, adică sporesce semănătura Dumneđeū, și munca omulū. Inșă se dicem, de pildă, că din una aū eșit 3; vrea sē dică ca în locū de 3 galbeni, boerul luând munca, aū luat 9 galbeni pe anū; scăđend 3 galbeni ce se cavine sē ia, rămān 6 galbeni, luați mai mult pe anū, care de la 375,000 de familii de pildă, formēsă suma de 2,250,000 galbeni, luați mai mult pe anū de la țerrani; acēstă hoție ține de 17 ani, prin armare de 17 ori aū furat boerii câte 2,250,000 galbeni, adică 38,250,000 galbeni. Lasū pentru exanteța (exactitatea) țifrelor sumei, și dicū că boerii aū luat 40,000,000 galbeni, patru-đeci mil. de galbeni peste aceea ce aū trebuitū sē ia; și acēstă sumă o cerū, împreună cu cât se va hotări pentru sărăcia țerranilor. Ce gîndesci? 40 mil. galbeni! E o sumă bună și dréptă!

Cu indestularea pretenției de sărăcie, căpătăm banii ca să improprietărim pe clăcași prin rescumpărare; iar de pretenția celor 40,000,000 galb. óre cum se va indestula țerra; puđini proprietari vor rămănea (nedescifrabil); se va lua de la ei înapoi tot ce aū inghițit cu hăpa.

Vei fi obosit citindū, însă fiind că iubesci ecstremile, de aceea ț-am datū munca ca sē'mi citeșci scrisóra; însă n'am sfișit; mais js vous fait grăce du reste; je ne badine pas, je vais agir dans ce sens; une plume et quelques feuilles de papier, voila toute la dépense d'exploitation; exploitant donc.

tachez de chercher le filon d'or dans la localité où vous êtes; par ce moyen nous obtiendrons la *compation* (compensation) de tout le monde, en lui démontrant ce vol, cet esclavage.

(Am stersă înjurătura ce'mi eși din pană.)

M'am necăjit prea tare; și când sunt necăjit, înăi adducă aminte de Voinescu. Ce face? Sănătosă e? Multă închinăciune! Tot este cum era pe ghimie *anti-Ionescu*, dupe cum a ăis odată? Îllă doresc; căci eă nu sunt anti-Voinescă.

Dér ia s'ăi spună ceva de Ardélă, unde am trăită, și am căllătorită. Hărtie tot mai este pënë josă, și ar fi păcată să o lasă gólă.

Pe când noi eramă pe ghimie în dreptulă Vidinulă pe la 18 Octombrie, Romăniă din Ardélă, frămăntăți de ideile adunării de la Blajă, îmbogățiți cu comisari ardeleni ce fugiră în țerră, se sculară în contra Unguriloră, ca credincioși împăratulă în contra rebeliloră; apucară armele, adică lăncile, își luară prefecti în districte, și tribuni, și formară aceea ce se ăice landsturmă, adică cum era în țerră la noi pe vremile vechi ridicarea glóttelor, în contra Ungurilor cari propunéu libertatea cu spindurătoră și arderă. Romăniă se apucară de desarmat; și pe cei ce le sta contra, îi ardéu și'i spinduraă. Peste 10000 de Romăni sunt morți, o mulțime de orfană și véduve, peste 160 de sate sunt mistuite de flacări, bucatele arse, vitele și ómenii fără nutreă. Pagubele făcute de Romăni Unguriloră nu le știmă încă; dér credă că trebue să fie însemnate. Fómetea și sărăcia, și ommorurile desolésă Ardélul cel frumos. Ardélă ca cetate naturală, apărată de munți, mai tare de cât de ziduri, are kei, cari păđite, nimeni nu'ă pôte strebate; de aceea și Romăniă plătiră Dăcilor biră; de aceea și împăratul Iosif ăicea ca în zadar se apărá în cetăți Ardélul de dușmanii ce aă trecută prin chei*), în Ardélă cheile aă fostă slobode Unguriloră, și armata s'a concentrată spre apărrarea Sibiulă și Brașovulă. Ungurii aă coprinsă țerră, aă recrutată, aă găsită provizii, și aă mersă la Sibiă sub

*) Strămtorile Carpaților.

Bem; armata l'aŭ allungată pêne la podul Simerii, însă acolo Bem aŭ invins-o; și armata aŭ dat înapoi; atunci aŭ venit și Muscalii; acum lupta va fi între Unguri și Muscalii. Într'o mică certyă (luptă) Muscalii perdură unŭ oficerŭ. Vom vedea ce va urma în lovirea ce se pregătesce.

Salutare și frăție!

I. Ionescu.

No. 12.

O epistolă a D-lui C. Bălcescu către I. Voinescu.

Martie, 1849.

Voinescule,

Am crezutŭ tot-d'auna în prieteșugul tău mai multŭ de cât în al ori-căruia măcar, și sunt sigurŭ că nu m'am înșelatŭ; prieteșugul este al inimei, iar nu al rețonului; și omul se înșală mai puțin cu inima de cât cu rezonul.

Ai dreptul să ȃci că ai suferit în siera plecării tale, dar deca n'ai putut crede că sufletul meu nu este așa de stricat în cât să n'aibă nimic de sacru, nu trebuia să cauți să mai mă veți?

Nu cređ însă că când vei isprăvi de citit acest bilet vei mai fi de părere că trebuia săŭ că trebuie să dau eu socotela de banii foști asupra'mi.

Când am plecat de la Bucuresci sciŭ prea bine că dupe ȃsa tuturor trebuia să iaŭ banii ceruți de Laurian ca să'i dau; sciŭ asemenea că misiua mea era pentru Serbia, pentru care am și primit 200 galb. de cheltuella, și că asupra plecării mele mi s'aŭ dat și însărcinarea de a merge în Galiția cu Botmer.

Pôte să'ți aduci aminte că am făcut în Sfat propunere că nu o să'mi ajungă banii de drum pentru amendoŭi în misiile din două puncturi opuse, și chiar Tell 'm'i-a răspuns că din banii ce voiŭ duce lui Laurian să opresc 300 galb. asupra'mi.

Póte să'ți mai aduci aminte că chiar în Sfat am făcut cere-re să se slobódă un decret pentru chipul luării acestor bani; căci dupe cum îi luam, răspunderea privea numai asupra'mi, a căruia iscălitură figura; și că tot odată am declarat că dacă nu se va da decret, eu nu respuđ banii lui Laurian. Toți' mi-ați făgăduit că se va da decret; chiar tu de atâtea ori; și cu toate acestea nu ați dat, și ast-fel ați lăsat a fi privită ridi-carea acestor bani de mine ca în silnicie, în puterea funcțiilor mele.

Când am plecat din Bucuresci prevedém că o să întârziu câte-va luni, și că lucrurile noastre n'o să mérégă așa bine; dar nu mergém cu gândul péné unde au ajuns; așa dar am lăsat nevestei ceva bani din cei dați mie de cheltuélă; am dat și Botner 10 galb. și l'am pornit pe altă cale, ca să ne întâlnim la Sibiu. Pe drum mi s'a rupt căruța, și am fost silit să cum-păr alta pe care am lăsat-o cu tot calabalicul la Găesci; când am ajuns la Pitești, în loc să apuc pe la Curtea d'Argeș la Căneny, am apucat la Râmnic ca să ved și Tabăra cea vestită a Magherului, să am ce spune Polonesilor și Sêrbilor; a doua zi dupe sosirea mea mi-au venit vestea de catastrofa Bucurescilor; și ast-fel am fost silit să mai rămăii ceva acolo ca să fac pe Magheru să proteste, și să vedem ce să mai face cu voi cei inchiși. Dupe ce am isbutit a'l face să protestese, aflându că Muscalii au intrat în țeră, că Turcii au pornit spre Statina, vedénd ticăloșia în care era lagărul, desăvêrșita nedisciplină, și lipsa totală de ori ce prevedere d'a fi surprinși într'o nópte, vedénd că sfaturile mele, ale bravilor băeți Paleologu, Crețulescu și Pereți, și chiar ale bêtăr-nului Zablovski nu se pune în lucrare de Magherul, am trecut în Transilvania. La plecare'mi însă Magheru nu m'a lăsat péné ce nu 'l-am dat 1000 galb. Tot acolo, cam *zorit**) am dat și lui Crețulescu și Pereț sfațihii 935. Ajungénd la Sibiu, stam amețit pentru că nu seiam nimic de sórta vóstră a tuturor; și inima nu mă lăsa să dau restul de bani lui Laurian

*) Adică cu forța, cam asigură alți emigrați onorabili.

pentru că vedem că o sumă așa de mică nu le este de mai nici un folos lor; le trebuia bani de arme; prin urmare milioane de lei, pe care și de le-ar fi avut, tot n'ar fi făcut nimic, și n'ar fi avut de unde să trecă armele.

În vreme ce așteptam să ved ce se mai face în țară și cu voi, sosese Tell și Eliad de la Brașov; venea să ia și aci lauri, dăr tot d'o-dată și bani; — ca să ia lauri la Brașov, spusese mai înainte pe la unii alții că m'au trimis pe mine să dau bani lui Laurian; o scrisoră a lui Pereți către Bălănescu pomenea de conferința ce au avut cu Eliad și Tell; și elu au venit la mine cerând banii; întâlnindu-mă cu Eliad și Tell, le am cerut cuvânt de ce se spune lui Pereți și altora? și saii îndreptat dicând pentru că credea că eu am răspuns banii lui Laurian; dar când le-am propus că eu mă vedeam atunci silit să dau banii lui Laurian, ca să nu am pe toți Transilvanii în capu'mă, au început cu gura pe mine, stăruiind ca să nu'i dau, ca se rămăie pentru emigrații noștri. Ne am învoit, dar se schimbău banii din sianți în galbeni; căci nu era cu putință nici de pădit; și se formău un comitet căruia să'i încredințăm; au cerut să le dau o parte lor să'i schimbe, și o parte să rămăie să'i schimbă eu; le-am dat dar vr'o douăzeci mii sfanți aproape, și cusurul l'am schimbat eu. Dar după ce s'au schimbat banii, cerând eu să se facă Comitetul, am vedut că propun să adăstăm pînă se scăpați și voi din arest, și să sosiți la Sibiu, ca să ne chibduim cu toții. Pe de altă parte imi cerea și ce'i-alti bani, și mă hotării să plec și în Galiția. În vremea acăsta sosi și Magherul. Afară de mia de galbeni ce'i didesem, îi didesem și cărți de orînduială de alte trei mii galbeni de la județele din România mică, de la care începuse a primi ce-va bani; căți-va ofițeri imi spusese că suma banilor în argint, numai ce se veduse la Magheru la cercetarea vămii de la Turnul Roșu, era ca la 3000 galbeni. Tell m'i-a disu la cercetarea ce i-am făcutu, că Magherului, după cum ia spusu ellu, îi rămăsese numai vr'o 1000 galbeni; mie însă, mi a disu Magherul că îi rămăsese numai 400 galbeni. Magherul intrase cu o mulțime de tineri, ofițeri și civili, care

luase parte la cauză; cei mai mulți n'avea nici ce se mănânce pôte; am ținut de atâtea ori lui Tel să'i ajutăm cu ceva din bani; și mi s'au împotrivit, ținând că nu pot cheltui din ei fără să se adune mai întâiu toți la unu locu; neputând suferi acésta, când ei cheltuia din banii ce le dasem, siliți fiind să plecū să ajungū pe Botner la Cernăuți, socotindu-mē singur răspundător de totā suma banilor luați cu mine la plecare'mi din țerrā, de vreme ce nici unū decret nu s'au dat pentru ei, am datū câți-va bani pe la unii alții; adică :

10 galbeni lui Hristopolu.

10 „ lui Petri.

7 „ lui Teulescu.

8 „ lui Bestelei.

Și am plecat din Brașov; am călătorit cu destulă primejdie prin Banat, Ungaria pînă în Austria; am trecut înainte pînă la Cracovia, unde aflând de revoluția de la Lemberg, am luat-o înapoi. Ne sciind ce să fac, m'am îndreptat la Paris ca să mă întilnescū cu Al. Goleșcu, să vedem ce este de făcut. Sosind aici, ellū a plecat îndată la Francfort; la plecare i-am dat 40 galbeni pentru cheltuială de drum; peste câte-va zile am dat lui D. Brătianu 42 galbeni pentru cheltuială de drum, și alți 30 galbeni ca să'i trimită lui Maiorescu. Am dat 20 galbeni lui Uliciui ca să 'și facă haine, că nu avea cu ce să umble, fiind că i s'a pierdut lățile cu haine în țerrā, la întorcere'i din Constantinopole. Sosind și voi, am cheltuit în casă 1080 franci, vr'o 90 alți pe nisce hărții tipărite lui Al. Goleșcu și pe jurnalele tipărite; am mai împrumutat pe N. Goleșcu cu 400 și câți-va franci, pe Stefan Goleșcu cu 100, și pe alți cu alte sume mai mici. Așa dar din suma banilor rămași asupra'mi, când vei aduna tot ce am datū, cum arătū, și vei pune și paguba ce am suferit la Sibiu la schimbarea banilor din sfanți în galbeni cam rēi, peste 30 galbeni, vei vedea că asupra mea nu rămân mai mult de 200 și câți-va galbeni, pe care i-am cheltuit în călătorie'mi de la Sibiu pînă aici, și în vremea de când mă aflū aici; pôte că ți se va părea mult; dar acésta este adevērul. Dacă nu am dat, și nu daū, și nu

voiu da lui Tel și Eliad socotéla, este că, după cum 'ți arăt mai sus, eu mă socotesc îndreptă să nu dau; de vreme ce răspunderea pentru suma totală o privesc cădută asupra'mi, de vreme ce nu mă dat decret ca în puterea lui se pociu fi eu și patrimoniul meu apărat; mă cunosc încă către acesta îndreptă să le ceru eu socotéla de bani la toți, pentru că sunt ai mei.

Domnii acestia și clica D-lor sciú prea bine că dicitu totu réul de mine, și că răspândesc feluri de zizanii și calomnii ca să taie încrederea compatrioților de către mulți; vremea le va arăta tóte pe adevăr; de o cam dată cređ că pentru orí ce omú cu judecată, când va lua în băgare de sémă că în vreme ce guvernul țerrei mă póte socoti numai pe mine răspundător de acesti bani, eu ca să facu pe Magheru se susție cauda noastră, 'i-am datú din bani mai 1000 galbeni; că amú dat încă lui Tel și lui Eliad ca s'í întrebuintede în caúsă; în dare și ajutor emigraților peste 1400 g., în vreme ce putem s'í puú prea bine la banca de la Sibiu și pe d'oparte să trăsescu cu dobînda lor, pînă la intrare'mi în țerră, iar pe d'alta s'í am atunci gata a'í răspunde guvernului ce va fi și mă va apuca.

În vreme ce bani ce 'mi mai rămăsese puteam prea bine s'í țiu numai pe séma mea; eu pe câtă vreme am avut bani, am dat orí căruia din compatrioți ce mi-aú cerut, și la tóte trebuințele causei noastre; de o cam dată dicitu cređuú că un asemenea omú, nu uumai nu se va putea îndoi despre mine, dar încă se va mira de o abnegație care merge póte pînă la nesocotință desăvirșită.

Inchipuesceți că lucrurile se aședă óre-cum în țerră, că se alege unú Domnú (care va fi unú Cantacuzino, Suțu, Vilara, Ghica sau Filipescu, pentru că nu mai tragú nădejde să fie Eliad sau alt cine-va din ai noștrii); că se dá amnistie generală; că noi atunci putem intra, în puterea amnistiei; că Locotenenții sunt firesce apărați de orí-ce actú allú lor, pentru că puterea lor era dictatorială; Ministrii însă, și toți amploiații subalterni, pot fi nesupărați pentru abuserile ce vor fi

făcut în vremea slujbei lor? Chiar după Constituția, cu care guvernul ce va fi atunci o să'i lovească în cap, nu sunt și nu era ei răspunzători de actele lor? Ce alternativă dar am eu intrând în țerră alta, de cât aceea d'a putreți în temniță, de nu voiū avea cu ce se plătescū 3000 galbeni? Sau se vënd tot ce voiū avea ca să plătescū; și cum să cređ eu care n'am avut nici odată norocū, că o se am acela d'a nu fi apucat de nisce bani cari sunt luați de sine'mi, fără deslegare și hirtie nici din partea Locotenenții, nici a Ministerului, ci numai cu iscălitura mea? Slăbiciunea în care mă aflu, pricinuită de racială cu junghiū, nu mă iartă ca să'ți scriū mai mult; și socotescū că este destulū atâta ca să mă îndrepteđu în ochii tēi.

Sunt slab încă, în cât nu pociū sta bine pe piciore; tragū nădejde să fiū măire mai bine.

Cu Filipescu nu o pociū lăssa josū; și te rogū să'i duci răvașul acesta, și să le puī la cale; nu trebuie să reculeđi de locū; eu te alegū pe tine; de trebuie și altul, ia pe Iancu Brătianu, pe care illū rogū printr'acēsta la trebuință. Inbrăncesce lucru și priimesce cu pistolul, chiar à bou' portant; voiū să isprăvescū odată cu toți pentru tôte și pentru totū d'auna.

No. 13.

Altă epistolă a D-lui C. Bălcescu către I. Voinescu și I. Brătianu.

25, Martie, 1849.

Prietenii mei,

Intr'o scrisore ce am îndreptat în zilele trecute unuia din D-v. (D. Voinescu) făcēnd istoricul chipului priimirii unor bani la plecarea'mi din țerră, a călătorii melle pînă aici, și a in-trebuințari lor, căutam să dovedescū că banii aceia nu erau ai mei, că 'i-am întrebuințat pe cei mai mulți în ajutorul causei

și al camaraziilor noștri; și că nu am cheltuit din ei pentru trebuințele melle, de cât vr'o 200 și câți-va galbeni.

Declarația acésta o făceam atunci cu aproximație, și cu scopu a demonstra prietenului Voinescu, și altora ce ar fi fost curioși, se aște adevèrul, sau ca se dicu alt-fel, pe cât ar avea temeiù calomniile acelea ce răspândescù asupra'mi unil din camaraziil noștri, unil din acei prietenl recî și vrăjmași caldi, că nu pôte fi judecată dréptă o hotărîre făcută a priori, mai nainte adică d'a se asculta amèndouè părțile; și că prin urmare, de și nu më socoteamù legalmente datorù să dau vr'o socoteală cui-va de acei bani, eu îi dam o idee ôre-cum de chipul întrebuintării banilor mei, de mine însu'ml, ca o confidență amicală.

Dupè ce odată aședasem principiul legalmente că nimeni nu pôte să 'mi ceară nici banl nici socoteală de ei (afară de guvernul ce va fi în țèrră în minutul când voiù reintra în-țr'ênsa, pentru că ellù ține înscrisul meu de priimirea banilor) credeam că orî-cine va recunoște dreptul sèu în parte, și respectînd pe allù apròpelul ca se dobîndescă dreptul de respectù pentru sine, nu va mai interveni în lucruri streine.

Din nenorocire însă vèdù că m'am înșelatù și aci ca tot-d'anna asupra caracterului unora din onorabili camaraziil noștri; și acésta amăgire vine pôte din pricină că inima mea o fi stricată; căci de nu ar fi pôte ca a unora din camaraziil noștri, caril sè dau ca modele de virtuți, ca adevèrate caractere stoice, ca alți puritani, pentru că potù avea necontenitù veninul în buđe și rèntatea în inimă, în cât se denaturede faptele și cugetările fie-càruia, și sè pôta găsi pete chiar în sóre. Vèdù că m'am înșelat; pentru că erî priimiù de la unul din D-vóstră, de la D. Voinescu, o socoteală redigétă nu sciù de cine, dar scrisă de D. St. Golescu, prin care se dà unù demanti cellor ce avansasem D. Voinescu, arătândù că eu rêmâiù dator 471 galbeni și 9 sf.; rêmâiù dator cui? și din banil cui? nici o pomeneață; dar cu tóte acestea intenția cea rea d'amî aduce o mare pagubă la banil ce am dat unuia și altuia, și precugetarea d'a găsi argumente la calomniile ce

aducă și asupra'mi ca asupra multora, se arată de departe, și dovedescă ori-căruiă că cea d'ântéiu aci arătată*) este efectul celei din urmă,**) și născocite ca să'i dea viață.

Eū n'am o copie după scrisórea dăutéiū, și prin urmare nu'mi aducă bine aminte de tóte câte am scris în ea; dar cu tóte acestea sunt sigurū că n'a putut fi ce-va greșeli, de și nu era făcută ca să infățiseđe o socoteală minuțiosă; și dacă nu mă înșelū, conclusia era că eū care urmédă a fi privit de guvernul țerrei ca respundător de banii luați pe a mea numai iscălitară, o să mă vedū silitū său să vënd ori-ce stare voiū avea, ori să staū închisū ca să plătescū int'unū chipū saū altul vr'o 3000 galbeni, ce am cheltuitū în ajutorul cauzei și camaradilor noștri din nerođia mea; dacă vreți să diceți, saū dintr'unū ellanū patrioticū.

Vē mai arătăm în acea scrisóre că am datū D-lui Tel și Eliad la 20,000 sf.; nu'i hotărām câți, căci sciam că, de și după țidulele ce era pe pungi când le-am datū, era peste 20,000, la numărátórea ce aū făcutū inși-le, fără se fiū eū de față, peste câte-va țille 'mi-aū đisū că aū găsit numai 19665 sf. adică cu 413 mai puțin de cât se arăta pe idulele d'afară, pusse de la Visterie. Dar să lasū acum acestea la o parte, și se vē aducū aminte altū faptū. În țilele d'ântéiū când aū sosit aici D-lor, nu s'aū indoit a mărturisi, chiar în salon 'la noi, față cu mai mulți, că banii ce aū priimit de la mine 'i-aū datū cu socoteală la Comisia ce se întocmisse la Brașov, care oprind 900 galbeni, le aū datū cusurul de 500 galbeni ca să voiajeze; 900 galbeni dar adăogați la 500 facū 1400 galbeni, care socotiți câte 14 sf. facū 19600 sf., saū ceva mai puținū de câtū arătū mai susū că mi-aū spusū inșile că aū găsit în natură. Eū nu sciū ca câți bani vor fi arătat la Comisie că aū priimit de la mine, și ca câți din ei vor fi datū în priimirea ei; într'o ți, și nu tērđiū póte, voiū sci și acesta; dar vedū că în socoteala scrisă de D. Goleșcu se arată că aū

*) Intenția.

**) Precugetarea.

primit de la mine galbeni 1327, și 9 sf., pe care socotindu'i în sfațibî, câte 14 la unu galbenu, arată că au primitu în natură numai 18;587 sf. din 19,000 ce pretind că s'ar fi arătat pe țidule; către acésta sciu că când au venit D-lor la Sibiu nu avea de locu bani, și 'i-am auđit jurindu-se că au plecatu amendoi cu suita D-lor de la Brașov avend numai 7 galbeni, o dovada despre acésta amu avutu atunci curend, pentru ca preumblandu-me pe uliți cu D. Tel, în mai multe zile d'arindu'l. și vrind să'și facă nisce haine și se cumpere nisce mărunțisuri, nu au avut bani; și am fost silitu eu d'am plătit 6 galbeni și mai bine pentru D-lui; iar Eliad nu ș'au poruncit nisce haine de cătu tocmai după ce le-am datu bani; și prin urmare dicu cu încredințare ca, daca în socoteala ce au datu D-lor la Comisie au arătat că au primitu de la mine 1327 galbeni și 9 sf. cum se arată în socoteala copiată de D. Gulescu, că daca prin urmare au răspunsu D-lor în primirea Comisii acéstă sumă în galbeni, apoi atunci suma banilor ce au primit de la mine nu numai că au fost în natură 18,587 sf., dar au fost mai mare și de 19,000 sf., cât pretind pôte acum că s'a arătat pe pungi; și cavintele melle sunt:

I. Că neavend atunci bani ca tot-d'auna, au fost siliți, după dreptu cuventu, se cheltuiască din acei bani pentru ținerea D-lor și a familiilor D-lor pe totă vremea ce au mijlocit de la primirea banilor de la mine pînă la predarea lor în aceea a Comisii, sau pînă la găsirea de alte resurse.

II. Că le au fost peste putință se găsescă curind alte resurse, pentru că nu au fost mai nici odată solvabil, și încă și mai puțintu atunci; și pentru că mai toți ai noștri erau fără bani; și indeobsce, emigrați și păzentei, își pastră banii pentru fie-care, și

III. Că D-lor avend primiți banii de la mine în sfațl, și siliți fiind ca și mine ca pentru comoditatea transportului și pentru siguranță să'i schimbe în galbeni, de vor fi plătitu ș DD. cum am plătit și eu, după cum țiu mințe, câte $\frac{1}{2}$ sf. și 1 firfirică de fie-care galbenu, apoi atunci au avutu o pierdere pentru schimbatul banilor, și primirea a 1327 galbeni

și 763 sf. fără un kreitzar argint; de unde urmédă că la asemenea casă suma sfașilor ce au fost în natură în punge n'au putut fi numai de 18,587 dar mai mare și de 19,000, câtă arată acum că au fost pe țidule; de vreme ce 18,587+763 sf. facă 19,350 sf., arătarea socotelei ce au dată D-lorū la Comisie. și a înscrisului ce urmédă a avea D-lorū de la mădularele Comisiei, de primirea banilor de la D-lor (hîrtii pe care D-vóstră trebuie se cereți a le vedea, și pe care D-lor nu le potū refusa d'a vi le arăta, fără să tragă asupra-le grele bănuelii) va putea da o lumină asupra acestii chestii pe care o greșală sau o rea cugetare dintr'o parte sau alta, o ține în întunerică. Când voiū avea învederea mea copil d'aceste înscrisuri, nu voiū lipsi se facă observațiile cuviinciose, pe care astăzi, când D-lor nu 'mi dau înscrisuri de banii ce au priimit, sunt silitū să le aminū.

Dar se revenimū la biata socotelă, în ea se arată că amū priimitū banii în sf. și că 'y-am cheltaitū în galbeni și franci Ei bine ce felū mă socotescū ómenii acestia pe mine? Sunt eu în părerea lor unū Bosco? Sau credū c'am găsitū piatra filosofală, în cât se pocitū schimba natura metalului din argint în aurū, în hîrtie și altele? Sau daca nu mă credū așa, și credū că sunt ca toți ómenii, ca cei mai de rind încă, de ce nu'și inchipescū că facū și eu ca toți? Că când voiū să schimb o monedă de un felū de metalū în alta d'alt-fel, mă îndreptedū la nisce ómenii cari au specialitatea acésta d'a schimba banii, și care se chiamă în țerră la noi zarafi; că mă tocnescū cu ei ca ce să 'mi dea sau ca să 'mi dau eu pentru acésta operație, după felul moneșii ce voiū se schimbū pe alta ce voiū să iau, și după cursul ce are în momentul acela? Ce fel! Au uitatū D-lorū că la Bucuresci în Visterie nu se mai priimea de atáta vreme galbeni, ci numai sfași? Și că adesea avénd trebuința de galbeni, îi cumpăra de la zarafi plătindule bacșișū? Ce fel! Au uitatū D-lor că galbenul numai la Visterie umblă 31 $\frac{1}{2}$ lei, și sfașul 90 parale, și că ast-fel un galben face tocmai 14 sfașii, iar în tîrgū sfașii umblă 92 parale, și galbenul 32 $\frac{1}{2}$ lei? De unde urmédă că galbenul

este mai scumpu de cât 14 sfañihî, cu 12 par. Ce felu! Aũ uitat D-lor cã zarafii mai tot-d'auna, cu câtu mai virtosu în vremi grele și nesigure, nu schimbã cui-va un galbenũ pe 14 sf. și 12 par. ce 'i-ar da, ci cã cere sã'i dea ceva mai mult? Și daca n'aũ uitat, daca aũ avut pretenția a face o socotelã de cugetũ, daca credũ cã eũ am schimbat toți banii în galbeni, daca cred cã schimbãndu'i am plãtit ceva, de ce nu trecũ în socotela ce aũ redijat, cã pentru 3342 pe care 'i-ași fi priimit dreptũ sfañi ce ași fi dat zarafilor, de ași fi plãtitũ numai câte $\frac{1}{2}$ sf. de galbenũ, ași fi cercatũ o pagubã de 1671 sfañihî s'aũ 119 galbeni și 5 sfañihî! Iar daca nu cred cã eũ amũ schimbatũ toți sfañii în galbeni, daca sunt siguri cã am dat din bani cea mai mare parte în sfañihî, cum am și fãcut, de ce nu aũ consciința d'a arãta în socoteala cã trebuie sã fi cercat eũ atãta pagubã la schimbatul banilor din sf. în galbeni? De ce greșala d'a nu se trece 10 galbeni dați Bãlãșescului? De ce aceea d'a se trece ca dați lui Botmer numai 10 galbeni când 'i-amũ dat 20, insã 10 când aũ plecatũ de la Bucuresci, și 10 când l'am pornitũ de la Sibiu? De ce nãpãstuirea d'a mẽ scãdea cu 572 franci pentru 3 luni, analogia pãrții melle la cheltuiala otelului, afarã de 140 franci ce s'aũ scosu la socoteala din urmã, când fiind veniți D-nii Golesci și cei-l-alți la otelũ, la 14 Decemvrie și mutãndu-se la 6 Martie, n'aũ șeșut de cât 2 luni și trei sãptãmãni peste tot, în locũ de patru ce se aratã? Cãnd tãtã cheltuiala fãcutã pe acẽstã vreme de cãte'și șese (afarã de chiria odaii melle ce aũ remasũ asupra'mi în deosebii) se aratã de gasdã c'aũ fost de 3286 franci, copriñdũdu-se în ei și cei 140 ce m'aũ lãsat cei-l-alți dator, cum se pãte ca partea mea, a a-cellui ce va plãti odaia sa ñndeosebi, se fie de 572 franci, plus 140, adicã de 712 fr.? în vreme ce acelor-l-alți, cu odaie cu tot, abia se urcã la 515? De ce se nu scađã D-lor din suma de 3286 pe cãte 2 $\frac{1}{2}$ luni cellũ puñinũ chiria cãte 220 franci apartamentul, și 75 ai lui A. G. pe lunã, peste totũ 737; și suma ce rãmãne de 2549, ñmpãrñind'o ñn șese, se vađã cã vine partea mea 425 franci, din care scađẽndu-se 140, se cuvinea

să mă treacă cu 285 numai? În scurt, de și nu mă cunosc dator să dau vr'o socotélă cuiva de acești bani de cât guvernului ce ar fi în țerră, când voiū avea norocirea să mă mai întorcū într'ēnsa, sau acelluia ce s'ar infățîșa cu adevărînța mea, și 'mî ar cere socotéla, ori acelluia care vrēnd să aibă onórea că aū slujit ellū cauza, și pe câtî va din jertfele ei, ar vrea să'î dau documentele de răspunderea banilor drept una din parte'î, prin care ar priimi asupra'și ori ce răspundere către Statul nostru; cu tóte acestea ca se respingū réoa precugetare a unora d'a mă putea vătăma în tot chipul, iată că complectedū cu esactitate socoteala acésta. Am priimit cu decret 200 galbenî pentru cheltuială de drum în galbenî. Am luatū numai cu iscălitura mea 44 miî sfañihî, în sf., iar nu în galbenî.

Dintr'acești 44,000 sf. am datū în sfañihî:

Luî Magheru	14,000	
» Crețulescu și Perețî	935	
» Tel și Eliad	20,078	
Peste totū.		35,013
Aū rămas asupra mea		8,987
		<u>44,000</u>

Pe acești bani, schimbindu'î în galbenî cu paguba de 398 $\frac{1}{2}$ sf., am priimit 613 galbenî și 8 $\frac{1}{2}$ sfañihî.

Dintr'acești galbenî 613 8 $\frac{1}{2}$ sf. am datū:

Luî Botner	20 galbenî
» Bălășescu	10 »
» Hristopolo	10 »
» Petri	10 »
» Bestelei	8 »
» Teulescu	7 »
» Tel 6 galbenî și 8 sf. și	
» Eliad 6 sf.	7 »
» A. G. Goleșcu	53 »
» D. Brătianu	72 »
» Ubiceni	20 »

Peste totū. 217 galbenî

Suma dar acésta de 217 galbeni, scădându-se din cea de 613 galbeni $8\frac{1}{2}$ sf., rămâne asupra'mi 396 galbeni $8\frac{1}{2}$ sf.

Dintr'aceștia am dat în franci la otelul pentru toți 1080, și pentru gazete tipărite și nisce hirtii; însă:

Pentru Al. Golescu	43
Pentru articolul din <i>Curieru</i>	38 $\frac{1}{2}$
Pentru articolul din <i>Reforma</i>	4
Peste totu	<u>85 $\frac{1}{2}$</u>
Imprumutați lui N. Golescu	361
Detto lui Stefan Golescu	100
Peste totu	<u>546 $\frac{1}{2}$</u>

Dintr'aceștia se mai scad partea mea pentru cheltuiala de la otelul, ședere, chiria casei, și 140 franci ce s'au lăsat asupra'mi 285

Rămân dar 261 $\frac{1}{2}$

Așa dar 114 galbeni și 2 franci, scădându-se din suma mai sus arătată de 396 galbeni $8\frac{1}{2}$ sf. rămâne asupra-mi 282 galbeni $8\frac{1}{2}$ sf. și 2 franci. Ei bine! după cum vedurăți pînă aci, din câte atinseiu, nu numai nu cred că nu se va putea convinge orî-cine că o vrăjmășie nevrednică de dignitatea unui om ce se crede chemat a cărmui un popor întregu, ai coprius pe vr'o câți-va din camaradii noștri pentru persoana mea, dar către acésta că acea vrăjmășie, care n'are nici o pricină din parte'mi, care nu este provocată de mine, de vreme ce nimeni nu s'au putut plânge că l'am ofansat eu cellu d'ănléiu, de vreme ce eu tot-d'auna am fost supusul și cellu mai umilitu omu, 'i-au coprius așa de tare în cât 'i-au degradat din vrednicia de omu cu totul, în câtu se vrea să mă omore în totu chipul, ca să'mi răsplătescă de atâta dragoste ce am avut pentru fie care în parte, de atâta supunere ce le-am arătat, și de atâtea slujbe ce am adus la mulți, și am dorit se aduc la toți. Se va convinge cred că cele ce am arătat atât prin graiul cât și prin înscrisu, orî câte, au fost tot-d'auna adevărate; pentru că minciuna n'a atinsu nici odată busa mea, și fățarnicie n'a găsit lăcașu în inima mea.

Și dacă este un D-șeu colo sus, dacă ellu nu dörme, dacă ellu mă va iubi încă, cum mi-a arătat de atâtea ori, speru că va veni o vreme când se pociu, nu a'mi resbuna, căci cugetulu nu m'a lăsatu nici odată se facu acésta către nimeni, dar se facu a se umili toți voitori mei de rău, de rușinea vrăjmășiei lor.

No. 14.

O epistolă a lui Eliade către emigrații Români internați la Brussa.

Paris. — 1849, Iulie 20.

Fraților din Brussa!

Scrisorile D-vóstră au făcutu o sărbătore pentru toți Români nerătăciți din Paris. Este mai o săptămână de când le-am priimit; și ori pe cine intilnescu, fie-care nu se póte ține încă d'a nu esclama, citind unu frasu de bucurie, de mirare, de entusiasm: «Bravi Români! generoși băeți! Nu móre patria nóstră cu ast-felú de fil!» și altele asemenea.

Suntú plinu de mulțumire și de recunoscință că scrisorile melle s'au priimitu de D-vóstră, și s'au simțitu adevératulú lorú simțu; cu copiile lorú schimonosite póte umbla a'mi face mie mare rău sau desbinare, făcendu-le felú de felú de réstilmăciri.

Fraților! Eu cugetu că eramú datorú să vė scriu pe totă expediția, dându-vė socotélă de ce facemú, arătându-vė cugetările și párerile nóstre, luminându-vė asupra ori cării curse ce ni se întinde, povățuindu-ne unii pe alții cu blăndețe și cu inimă curată. În locú se fiú incriminatú că n'amú urmatú așa, că nu v'amú scrisú în totú-d'auna, mă incriminésă din contra pentru cele puține scrisori de ce să vė scriu; ei vorú să aibă monopolu tuturorú, ei singuri să cugete și să facă, și să increze ori câtú de rău și de copilăresce; ei singuri să scrie și să ție corespondință cu cine vorú, fără să dea socotélă nimulu.

Calomnia fie monopolu lorū; iar consiliulū și luminarea, darea părerilorū, este unū dreptū allū fie-căruia. Pe tōtă espe-
diția vinū felurimī de scrisori din Constantinopole, când cu o
idee când cu alta; când pline de batjocorā și ridicole, allū
cărora scopū nu e de câtū să ne desbine și să ne facā a eși
din programa mișcării, și a călea principul Constituției, com-
promițindu-se în ochii nației cei aū juratū pe dēnsa și suferā
pentru dēnsa, cum și în ochii Europei și în ochii Turcilorū.

Aceste scrisori suntū tolerate, necriticate, pentru că D-lorū
'și-aū arogatū monopolu de a scrie; eū însă pentru douē scri-
sori fuitū condamnatū de D-lorū; și pentru ce? Căci 'mī-amū
datū părerile melle, cari le aveți și D-vōstrā? Căci v'amū
mărturisitū profesia mea de credință? Căci v'amū spusū și
pe vaporū și într'aceste scrisori că capi n'amū avutū de câtū
patria saū poporulū, și că na ne trebuie capi? Căci mi-amū
luatū o datorie inspiratā de dragostea D-vōstrā și de virsta
mea a crede că să vē dau ore-care consiliuri?

Pe autonomia țerrei și pe suzeranitatea Porții amū juratū;
ore ce va dice lumea vędēndū broșure ca cea de la Londra,
în care se atacā Pōrta? Și protesturi ca celū care s'a vędutū
din partea unui Comitetū Democraticū?

Numele nu facū faptele; dacā chiamā pe cine-va Aristide,
orī Caton, orī Achille, orī Petru, va să dicā ore că este in-
su'sī Aristide, Caton, Achille al antichității, orī apostolul Pe-
tru? Saū că virtuțile acestorū bărbați aū trecutū în omo-
nimulū lorū? Franța se dice astăzi democraticā, și nici odatā
Libertatea n'a fostū mai inecatā într'insa ca astăzi. Pentru
ce cu unū nume atât de profanatū de impostorū contimpo-
rani, cu unū nume atât de batjocoritū în Franța, să injurām
principiile santei nōstre cause, basate pe datinile țerrii, cari
facū ceva mai sacru de câtū o democrație, și să ne perdemū
causa cu copilării? *Insā acestea nu vinū de la copii, că suntū
destulū de măricci.*

Acum în urmă să mai făcu o hērtie în Constantinopole mai
oleo-leo; cine a auzitū de dīnsa a rēmasū în uimire de atātā
imprudență. Ungurū se plāngū precum că aū fostū o cursă

pentru *dânșii ai compromiși cu Turcia*. Ungurilor, cărora li se propuse ca s'o priimască, au refuzat, zicând că e ne bună. De vi se va propune să sub-scriși o asemenea hirtie, *feriți-vă, nu e curată lucru*; singurii scriși să se fie Autonomia și Suzeranitatea. Prin urmare nu ești nici odată din aceste două principie, aci stă mântuirea noastră. Coprinsul și sensul acestei hirtii îl cunosc; însă nu pot să vi-lă scriu acuma; atâtă vă rog, feriți-vă de a pune semnătura pe or-ice act în contra Autonomiei și Suzeranității, ori ce act *care ne de-gradă în starea sclaviloră ce schimbă stăpînii*, sau de bună voe, sau dați de zestre, sau în schimb, sau vânduți; *pricepeți, fraților*, ast-felă de hirtie cutedară unii să facă; este curată lucru asta?

Aceiași ómeni cari în Bucuresci făcură atâtea rele în în-țelegere cu Odobescu, *mişcați din pîrghă în pîrghă*; prin relații ori de rudenii, ori de amicie, să'i vadă cine-va despăr-țiți de mai întregimea Emigrațiilor, și să fie neîncetat un drum cu totul altul de câtă ală Constituții, când înapoind cu *regalitatea*, când prefăcându-se că inaintesă cu *democrația*, când în drepta cu o hirtie, pând în stînga cu un act; și tóte faptele, tóte greșalele să se grămădescă și să facă un tot, ce ne vatămă cauza ast-felă, cum inenicii nu o ară fi putut vatăma. Aceste tóte, o repetă și o voi repeta, că nu se pot mișca *de câtă de pîrghă, de pîrghă necurate, inenice*; și credulii se fac viciime. Sunt plini de mîngiere și aplaud sentimentul de a vă ține dreptul de ómeni liberi, cu aceeași misiune fie-care, *fără cap și fără vatași*. Fapta D-v, de a scóte din neavere și a ne trimite una mie franci, e o probă vie că nu vă trebuie cap, ci însărcinați, abonați, servitori. Pe totă Româniă să'lă întărescă Dumnezeu totă-d'aura de a plăti, iară nu de a fi plătit; cândă plătiți cereți socotelă; ceea ce ați făcută D-vóstră vă onoră; și noi priimim cu bucurie însărcinarea. Se va da și celor d'aici hirtia D-vóstră.

Erémă hotărîți, v'amă scrisă câte trei*), să nu ne mai a-

*) Adică, Membrii Locotenenței.

mestecăm în nimic ca capi sau code, de cât numai ca Români. *Cu condiția acésta însă, de a fi plătiți, primim totu. Nu o mie de franci, ci și chiar unu francu de ne-ați și trimisă din neaverea D-vostă, se schimbă și roiu și lanțajul**) Nu mai suntem capi, ci slugi, *pricepeți voi?* Acésta să o cereți și de la alții și de la voi inși-vă, dacă ați luată crucea care o purtați, crucea exilului și a proscritiei. *Ferți-vă de ambițioși;* și dacă ați vedutu și în mine altă ambiție de a mă sacrifică servind, fugiți de mine că nu vă suntu omul. Atâtea scrisori nebune stău de față după la toți aceia ce umblău să vă amăgescă, cu capacități ce dicu că au mară, cu minte diplomatică, alergări în sus și în jos, ca să desbina prin pri și minciuni: ei bine, acești oameni în țerra, în timpul constituții, n'apucaserăm să fim recunoscuți, și mirosea mult la Domnie; scria scrisori pe la comisari să facă a fi aleși de Domni; vă pôte spune și fratele Scarlatu Filipescu. Apoi să credă cine-va pe astu-felă de oameni copilăroși și ambițioși, fără timp și fără loc?

Ce facu astăzi de cât intrigi? Cine îi pune să le facă? Cu ce le-ați greșitu sau le-amu greșitu? Pentru ce mai totă emigrațiunea să aibă acelleași principe pe care au juratu și numai ei nu? Ca să dică că suntem despărțiți în două câmpuri. Nu unu câmpu suntem toți, și altu inemicul ce sugrumă țerra. Ca să ne facă rău afară, *recrută pe acei din emigrați căși sunt lepădați din simbul emigrației pentru pete de bani.* Ce a făcutu C. Bălăcescu peste o mie de galbeni publici? Ce a făcutu frate-său Nicu șese sute alți? Nu dicu să'i dea altora, cum 'i-amu dată noi comitetului alesu de D-v; ci nici să voescă a da socotela nimului, dicendu că nu cunoșce pe nimeni?**) Ce v'amu socotitu noi cându v'amu dată socotela și banii? și ce ne-amu socotitu pe noi? Asta va să dică frăție, a ne stima unii pe alții, și a stima cei mai pușini pe cei

*) Acésta cum și o altă epistolă a lui Eliad de la 1851 Febr. a provocat epistola lui Negulici din Romănulă No. 22 pe 1860.

**) Bălăcescu au dată socotela. Veđi actele reproduse în broș. 1. și II

mai mult, iar nu să eşim cu *calitate* și cu *calitate*; și apoi, ca să facem reu, să iscalim la comitete democratice; și să *nisăm a schimba omenii și națiile ca vitele*.

În Londra astăzi se face minuni pentru Unguri, și noi stăm cu jindu: pentru că nu ne putem duce a mai cerea întru a sēmânța chestiunea în favorul Turcilor, și prin urmare al nostru. Pentru ce? Pentru că banii publici s'au rancat de cel ce umblă cu democrația, par-că noi și voi n'am n'avea ceva mai multă ca democrați, dacă nu voim a fi creștini. Noi aristocrați, și voi, cari dăm socotela unului altuia? Noi aristocrați, cari n'avem cu ce să ne cumpărăm sera luminare, și dioa hirtie, dacă nu ne trimiteti voi bani? Voi aristocrați, cari *nu suferiti vatafă*, și care scoteți cel după urmă obol ca să ajutați pe frații vostri? Voi aristocrați ce v'ați pus cu toți în egalitatea proscritiei, esilului, și v'ați pierdut libertatea?

Să dăm socotela: în urma protestului fără chibzuință, n'am pornit mișcare în contra ca să'l anulăm în public, socotind că nu e bine să ne știe lumea că suntem uni în drépta și alții în stînga. Am făcut altu protestu, ca și când nici n'ar fi existat alii lor. L'am dat la Ministru Francei și am tipăritu v'o sută de copii, nu ca să se publice, ci ca să le împărțim pe la ai noștri dându-le socotela; îl vom trimite și la Londra; nu l'am trimis, căci nu avem cum să ne ducem; de nu trimiteti bani n'avem nici cu ce tipari aceste esemplare: iată v'e trimitem și D-vostă.

Eu am scrisu o broșură în care arătă continuația țerei de la Radu Negru pînă la Mihală, drepturile și datinile ei, schimbarea principelor constituției la Mihală, Reforma lui Mavrocordat, regimul fanariotic, intrigile Rusiei de la 1828—48, impunerea Regulamentului, pierderea autonomiei, cauzele ce au făcutu pe Români a face mișcarea, și în fine preparația mișcării. Revoluția, partea dramatică a ei, am lăsat-o pe sēma altora, sau pentru alți timp. Acestă broșură, de voi afla un editoru, cređu că voi putea să v'o trimiți cu espediția viitoare, de nu va mai întêrșia, pînă voi găsi mijloce de a o tipari. Este lucrată franțuzesc. Am lucrat iară o altă scriere

Intitulată *impressiile unui Român după ajungerea în Franța*. Am aflată (mijloc) să mi-o tipăresc, și vi-le voi trimite. Nu puțin va recomanda scrierea acésta pe *România*, pe fi ei și constituțiile ei. Simpatie vom dobândi; într'acésta figurésă și traducția unei poezii ce am făcut'o la Orșova, unde mă aflam la sântul Nicolae trecut, 1848 Decembrie 6; vă trimită copie și D-vóstră.

Mă ocupă și cu Evangeliile a le comenta, cum este *tatăl nostru*; acestea le voi da în formă de jurnal sub titlu *Christianismul*, ca să luăm arma din mâna iezuiților. Evangeliile la începutul lor ereză jurnalul epocii, căci (*Εὐ-ἀγγελία*) va să dică *nuvelă bună*.*)

No. 15.

Comptul dat de Eliade emigraților de la Brussa pentru banii priimiți de la acestia spre susținerea cauzei naționale.

Domnilor,

Lăsând Parisul și ocupațiile ce aveam aci, mi fac o datorie a vă da socotélă de banii ce am priimit de la 1 Mai 1849 pînă la 31 Decembrie 1850, cum și de cheltueile ce am făcută atăt din banii priimiți, cât și din cei promiși a mi se trimite. Despre fie-care articol de cheltueile am în regulă adeverințele ce la ori-care cerere se va face cunoscute fie-cărui ce a subscris și a dat banii, sau unei comisiuni numită de cei ce au dat sumele ce am priimită.

*) Originalul acestei epistole trebuie să fie la D. Zossima, după care a scos copie Marin Sergiescu (național), și după care am scos și neî această copie.

Comptul No. A.

Ce amă cheltuită

<i>La tipărit :</i>	Franci.
O broșură <i>Protectoratul</i> , de 4 côle . . .	439
Două côle și jumătate și ună așisă . . .	158
<i>Impressiile unui proscrisă</i> , în 20 côle, și alte publicări	1500
O mică tipărire	18
Tipărită românească	300
Broșura D-lui Real	238
Două vignette după cererea autorului . . .	62
Litografia D-lui Etex, de D. Nanteuil . . .	150
Hirtie la broșura D-lui Real, și la ună suplimentă	52
	<hr/>
	2917
<i>La abonamente :</i>	
La întâiul trimestru, 7 exemplare din <i>La Semaine</i>	49
Idem, la ală doilea trimestru, 8 exemp.	56
Idem, pentru alte 8 exemplare	56
Pentru <i>Presse</i>	12
	<hr/>
	173
<i>La acți :</i>	
Întăia ôră	400
Apoi la mai multe rinduri	600
	<hr/>
	1000
<i>La diferite persoane :</i>	
D-lui Real pe 7 luni à 50 fr.	350
Idem pentru alte cereri	150
Unul Francesă	40
La două Român	500
La alți două	22
Altuia	45
D-lui Carpentier	100
	<hr/>
	1207

Cheltuele mănunte:

	<u>Franci.</u>
Porturi de scrisori în 18 luni, de broşure, de gazete, după particulara fôie anume.	441
La prescrieri, la unu desemnă, şi cheltuele de scrisă	108
Cheltuiala a două poliţe	14
Portă de broşure în urmă, şi de espediţiî numerose	116
Şederea la Londra în urmă, 25 de zile, şi cheltuiala drumului.	350
	<hr/>
	1029
Totală.	<hr/> 6326

Primiţi:

La începută.	2200
A doua oră.	708
A treia oră.	694
De la D. Grădistenu	250
De la D-ii S. şi N. G.	100
Idem.	36
De la cărţi vândute.	66
	<hr/>
	4054
Cheltuiţi mai multă.	2272
1850, Decemvrie 31.	

I. Eliade.

Comptul No. B.

De cheltuelile ce amă făcută și de banii ce amă primiți
de la 1 Februarie 1851 pînă la 1 Iul. 1851.

Tipăriri:

	Franci.
Scrisori și broșure românești și franceze	521
Memoriul asupra Regenerației	1418
	1939

Cheltueli diferite:

Porturi de scrisori în 6 luni	120
Porturi de cărți și broșure	46
D-lui Ledain pe 7 luni	350
La acțiunile nouă*)	75
La polița de 1000 fr.	48
Ducerea la Londra în urmă	150
Tipăriri mici, și cheltueli fără probe . .	350
	1139
Totală	3078

Primiți:

Poliță plătită de D. Zossima	1000
De la D. Gr. Grădistenu	100
De la doi Români	100
Se scadă	1200
Rămână	1878
Se adaugă suma cum se vede la comptul No. A	2272
Patru mii una sută cinci-zeci fr. cheltuiți mai multă	4150

*) Cumpăra acțiunile la ziare, spre a putea apăra cauza națională.
Eort.

Comptul cărților.

Protectoratul (1000 exemplare)

Din care s'aŭ vëndutü	20	<u>Exemplare.</u>
S'aŭ împărtitü gratisü.	480	
Se află în ființă.	500	
		1000

Impressii (600 exemplare).

Din cari s'aŭ vëndatü	16	
S'aŭ împărtitü gratisü.	264	
Se află în ființă.	320	
		600

Memoriuri (610 exemplare)

Din cari s'aŭ împărtitü	98	
Se află în ființă.	512	
		610

Broșure Române	400
Gravure de două feluri	150

Cărțile aflate în ființă la 1851 Iunie 28 :

Protectorate.	500	
Impressii.	320	
Memoriuri.	512	
Broșure	400	
Gravure	150	
		1882 exemplare.

1851, Iul. 1*)

I. Eliade.

*) Copie scōsă după exemplarul aflatü la D. Marcel Giurescu, fiul Giurescului internatü la Brussa.

Notiță despre cei internați la Brussa.

În Joea patimilor, din anul 1849, s'a decisă de către Ministerul turc a se da câte 1000 lei vechi fie-cărui emigrat care se afla în Constantinople, și a trece la Brussa. Banii fură dați la 1 și 2 Aprilie (Vineri și Sâmbătă) de către Rusten-Bey, secretarul lui Euad Effendi; iar Duminică, la 3 Aprilie, în ziua de Pasce, fură porniți la Brussa cei josți însemnați; afară de Andronie, Teologu și (nedescifrabil), cari, prinzând de veste, fugiră; iar Eliad, Tell și N. Goleșcu, ce abia sosiseră în Bosfor cu un bătelu francesu, prinzând și ei de veste, s'a înapoiat în Franța; mai allesu că N. Goleșcu n'a fostu priimit Vineri de către Suleiman Pașa, după cum spera. Trimiterea la Brussa a celor de mai josți a fostu provocată de Titof, ambassadorul Rusiei, care, la sosirea în Constantinople a generalului Grabben, a cerut a se interna la Brussa emigrații Români, neputându fi suferiți în Constantinople.

Cei internați la Brussa au fost:

Scarlat Filipescu	Damian Dușulescu
Negulici Ioan	Petre Cernătescu
Grigore Zossima	Iuncăru Al. Manu
Grig. Ipătescu	Nicolae Russo
Dimitrie Florescu	Cost. Pădenu
Iorgu Vălenu	Niță Magheru
C. Serghiad	Radu și Alex. Goleșcu
Căpitan Serghie (Serurie)	Simon Călugăru
Căpitan Lazărenu	Mai târziu fu internat la
Alex. Zane	Brussa și Popa Șapcă.*)
Iorgu Giurescu	

*) Coppie după nota aflată în hirtiele repositului Iorgu Giurescu.

Chestiunea diamantelor Contelui Eugeniü Zichy.

I.

Le journal l'Assemblée nationale.

No. 314. Vendredi, 14 Novembre, 1851.

Vol de diamants.

Nous croyons utile, avant que Kossuth quitte l'Angleterre, de mettre au jour l'épisode suivant de l'histoire de la révolution de Hongrie.

Nous devons à notre correspondance de Pest la connaissance de ces détails, et les documents que nous produisons à l'appui.

On se rappelle la triste fin de l'infortuné comte Eugène Zichy, exécuté ignominieusement par ordre du gouvernement révolutionnaire de Hongrie. Ce même gouvernement s'empara, à cette occasion, des bijoux du comte, qu'il fit transporter d'abord à Pest et Debretzin, et ensuite à Lugos, petite ville du Banat. Ce fut là que le 8 Août 1849, M-r Duschek, ministre hongrois des finances, conformément aux ordres de Kossuth, remit au nommé Cesar Bolliac de Valachie, homme de confiance de l'ex-gouverneur de Hongrie, neuf boutons en diamants, et une paire d'éperons également ornés de pierres précieuses.

De Lugos, Bolliac se rendit à Orsowa, où il arriva en même temps que Kossuth, le 16 Août 1849, peu de jours après la bataille de Temeswar et la soumission de Villagos, qui eut lieu le 13 Août, et qui peut être considérée comme la fin de l'insurrection de Hongrie.

Réfugié en Turquie, et poursuivi par le comte Edmond Zichy, frère et unique héritier du comte Eugène, cet individu (Bolliac) fut arrêté à Constantinople par ordre du ministre de police, Mehmed Pacha, qui lui fit subir un interrogatoire le 27 et 28 Avril 1850, dans l'une de ses chancelleries. A cette occasion Bolliac déclara avoir pris possession de ces bijoux, par ordre

expres de Kossuth, ainsi que cela résulte d'ailleurs d'une quittance signée par lui, et trouvée parmi les papiers du gouvernement révolutionnaire. Il ajouta qu'il avait remis à Kossuth les épérons à Orsowa, le 16 Août 1849. Quant aux boutons de diamants, il prétendait les avoir perdus. Bolliac fixa, dans cet interrogatoire, la valeur de ces bijoux à 1000 ducats pour les boutons, et à la même somme pour les épérons; il s'engagea à déposer une somme équivalente; et il fut sur cette promesse mis en liberté. Bientôt après, muni d'un passeport anglais, sous le nom de Timoléon Pateologue, *sujet britannique*, il prit la fuite et se rendit à Malte, où il arriva au mois de Septembre de la même année.

Le comte Edmond Zichy réclame alors l'intervention de la légation d'Angleterre à Vienne; mais sans succès. Les réponses officielles qu'il reçut, et que nous sommes à même de donner à nos lecteurs, constatent d'une manière positive que Cesar Bolliac, poursuivi non pour crime politique, mais pour vol ordinaire, a pu se soustraire aux poursuites légales de l'héritier de la victime, grâce à la protection qu'il a trouvée auprès des autorités anglaises à Constantinople et à Malte.

Il résulte de ce qui précède que Kossuth, avec l'aide de son complice, s'est emparé d'une partie des bijoux appartenant à l'infortuné magnat, pendu par ses ordres.

Il en résulte de plus, que la protection de la diplomatie anglaise est assurée, non seulement aux criminels politiques, mais aussi à ceux qui sont légalement poursuivis pour délits communs, pour peu qu'ils aient aux yeux des autorités du gouvernement britannique le mérite d'être en relation avec les révolutionnaires du continent. C'est bien là le cas de dire que le *pavillon couvre la marchandise*.

On a lu dans les journaux que M-me Pulski a remis dernièrement à M-me Kossuth des diamants d'une grande valeur. Comme ceux dont il est question ici, ont, d'après la déclaration faite à Vienne sous serment par l'orfèvre qui les a montés, la valeur de 3,700 ducats, ou 40,000 fr.; le petit récit qui précède servira pour expliquer d'où pouvaient venir

les diamants que M-me Pulski prétend avoir *sauvés*, et qui, selon elle, appartiendraient à M-me Kossuth.

Am. Pellier.

C O P I E

Je soussigné ai reçu neuf boutons en brillants (solitaire) et une paire d'éperons en or, du ministre des finances de Hongrie, sur l'ordre du gouverneur Kossuth.

Lugos 8 Août, 1849.

Cesar Bolliac.

Traduction du Hongrois.

Nous soussignés certifions avoir remis, par ordre du ministre des finances, au sieur César Bolliak les neuf boutons de diamants sous mentionnés, savoir :

Le premier, de 6 karats $\frac{17}{32}$.

Le deuxième de 5 karats $\frac{3}{32}$.

Le troisième de 3 karats $\frac{15}{7}$;

Le quatrième de 3 karats $\frac{1}{7}$;

Le cinquième de 3 karats $\frac{7}{7}$;

Le sixième de 3 karats $\frac{1}{7}$;

Le septième de 2 karats $\frac{1}{7}$;

Le huitième de 2 karats $\frac{1}{7}$;

Le neuvième de 1 karats $\frac{1}{7}$;

Ainsi qu'une paire d'éperons en or.—Le tout provenant de la caisse principale, et spécialement des bijoux appartenant au comte Zichy.

Lugos, 8 Août, 1849.

(Signés) *Fulepp Lipoh*, Commissaire du gouvernement.

Larody, Conseiler au ministère de l'intérieur

Guillaume Fuchs, Consseiler ministeriel.

Vidi : *Duscheh*.

II.

Ce 12 Février, 1851.

Mon cher Zichy,

Je reçois à l'instant une dépêche du gouverneur de Malte, en date du 31 Janvier, réponse à la mienne du 4, au sujet de M. César Bolliac, voyageant sous le nom de Timoléon Paléologo.

D'après une annexe du chef de la police, il paraît que le dit Timoléon Paléologo, muni d'un passeport anglais, est effectivement arrivé à Malte le 21 Septembre dernier par le bateau à vapeur *Eurotas*, français; mais il a quitté l'île le 27 du même mois pour Marseille, à bord du bateau à vapeur français *l'Alexandre*; et n'y est pas revenu.

Recevez, avec cette esplication, l'assurance de tous mes sentiments.

(Signé) *Arthur Magnésie.*

Chargé d'affaires de S. M. Britannique à Vienne.

III.

Ce 26 Février, 1851.

Voici, mon cher Zichy, copie du rapport de l'intendant de police que vous m'avez prié de vous donner.

Recevez l'assurance de tous mes sentiments et de mes vœux pour que vous réussissiez à attraper ce *coquin*.

(Signé) *Arthur Magnésie.*

NB. Urmésă, în limba engleză, copia raportului intendentului poliției, de care menționează epistola D-lui Arthur Magnésie de la 12 Febr. 1851, reprodușă mai sus; iar raportul pōrtă data 28 Ianuarie 1851, scrisă din Valetta.

Le journal l'Assemblée nationale.

No. 74.—Mardi, 15 Mars, 1858.

Au mois de Novembre 1851, lorsque Kossuth, venu de Turquie en Angleterre, y était l'objet, sous le patronage et à l'instigation du Lord Palmerston, des ovations les plus bruyantes et les plus révolutionnaires, les journaux de Londres annoncèrent que Madame Pulski, femme d'un des compagnons de Kossuth, avait remis à la femme de ce dernier des diamants d'une grande valeur.

Cette histoire des diamants attira l'attention d'un de nos correspondants de Pesth. Ce n'était pas la première fois en effet qu'il était question de diamants entre les révolutionnaires de Hongrie. Notre correspondant nous adressa plusieurs documents que *l'Assemblée nationale* publia dans son Numéro du 14 Novembre 1851, et des quels il résultait qu'après la mort du comte Eugène Zichy, exécuté ignominieusement par ordre du gouvernement révolutionnaire de Hongrie que présidait Kossuth, ce gouvernement s'était emparé des bijoux du comte; et que le 8 Août 1849, le ministre des finances les avait remis, par ordre de Kossuth, au nommé César Bolliac, homme de confiance de ce dernier.

Réfugié plus tard en Turquie, ce César Bolliac y fut arrêté sur les instances du comte Edmond Zichy, frère et unique héritier du comte Eugène. Interrogé par les autorités turques, il déclara avoir remis une partie des diamants dont il s'agit à Kossuth, et avoir perdu l'autre. C'était le cas de retenir cet homme en prison; on se hâta au contraire de le mettre en liberté; et muni d'un passeport anglais qui lui fut délivré sous le nom de Timoléon Paléologue, *sujet britannique*, il se sauva à Malte.

Une fois sur cette terre d'asile, il brava les nouvelles poursuites du comte Edmond Zichy, qui n'obtint autre réponse des autorités anglaises sinon que César Bolliac a quitté l'île.

Mais il paraît que Bolliac, ayant déjà eu occasion d'appré-

cier la tolérance de la police turque, n'avait pas cru pouvoir trouver un séjour plus commode que la Turquie, et qu'en conséquence il y était retourné et s'y était établi; car nous voyons dans la *correspondance autrichienne* que parmi les engagements pris par le gouvernement ottoman sur les réclamations du comte de Leiningen, se trouve celui de faire restituer aux héritiers du Comte de Zichy ces bijoux et 2000 ducats, volés ou récelés par César Bolliac.

On ne peut s'empêcher de regretter, pour le gouvernement ottoman, qu'il ait fallu employer la contrainte pour obtenir cette restitution.

Am. Pellier.

IV.

Le journal l'Assemblée nationale.

Mr. César Bolliac, Roumain des principautés danubiennes, de qui il a été question dans les numéros de l'*Assemblée nationale* du 14 Novembre 1851 et du 15 Mars 1853, s'est présenté dans les bureaux du journal. Il a protesté avec indignation contre les faits allégués dans les deux articles.

Notre loyauté dès lors nous fait un devoir de retirer toutes les expressions qui sont de nature à apporter atteinte à l'honneur de M. César Bolliac.

Mr. César Bolliac nous adresse la réponse suivante aux faits à propos des quels son nom a été cité dans les colonnes du journal.

Am. Pellier.

Paris, le 22 Mars. 1853.

Monsieur le Rédacteur,

Lorsque le peuple latin des principautés roumaines du Danube s'est levé en 1848, j'ai rempli une des plus hautes fonctions comme magistrat de Bucharest. Proscrit et arrêté à la suite de l'occupation de ma patrie par les armées russo-

ottomanes, j'ai pu m'échapper et me rendre chez mes compatriotes les Roumains de la Transylvanie. Je me dois de ne jamais permettre qu'on altère le caractère de ma véritable situation de réfugié politique. Pour être bref, je renvoie aux journaux du temps qui ont enregistré qu'au péril de ma vie et aux dépens de ma fortune, j'ai contribué à arrêter la guerre civile entre les Roumains et les Maggiars. Je me borne donc aujourd'hui à livrer à la publicité une note adressée par moi à Son Excellence Veli-Pacha, ambassadeur de la Sublime Porte à Paris. J'en ai transmis des copies aux autorités françaises.

« Excellence !

« J'ai l'honneur de déposer entre vos mains la relation exacte des faits qui ont motivé de la part du gouvernement autrichien contre moi des réclamations sans fondement, et qui ont amené le séquestre de mes biens et revenus en Valachie.

« Vers la fin de la guerre de Hongrie en 1849, je fus, me trouvant à Arad, à la demande du général Bem, chargé par son Ex. le gouverneur de la Hongrie Kossuth d'une mission politique ; et je reçus à Logos, pour les frais de cette mission, des objets s'élevant, d'après l'estimation même du gouvernement qui me les remettait, à la somme de dix mille francs. Ces objets consistaient en une paire d'épérons d'or et neuf boutons garnis de pierreries.

« J'ai rempli ma mission, et j'en ai rendu compte à son Exc. le gouverneur Kossuth, le 16 Août 1849, dans le village de Horschova. Je n'ai dû qu'à lui ce compte, et je l'ai rendu.

« Cependant l'Autriche, après la réduction de la Hongrie, a élevé la prétention d'obtenir de moi le paiement de vingt quatre mille francs, ou deux mille ducats, pour restitution des valeurs qui m'avaient été remises, et dont j'avais la décharge de qui de droit.

« J'ai dû protester, et je proteste encore, contre cette ré-

clamation. Non seulement le gouvernement autrichien n'a le droit de rien réclamer de moi, mais par quel abus va-t-il jusqu'à demander plus que la valeur des objets qui forment le prétexte de sa réclamation?

«Néanmoins, à la demande de l'Autriche, son Exc. le Ministre des affaires étrangères de la Sublime Porte, certainement mal renseigné et induit en erreur, a fait mettre le séquestre sur mes biens et revenus en Valachie. Les biens et revenus de ma femme elle-même ont été compris dans la mesure.

«Je dénonce à votre Excellence et à la justice du Gouvernement qu'elle représente ce séquestre dont je suis victime, comme un acte arbitraire et sans motif.

«Aujourd'hui je suis exilé. Je me trouve en France comme réfugié politique. Je ne puis que m'élever contre l'injustice des réclamations de l'Autriche et des mesures qu'elle a provoquées. J'invoque en tant que de besoin la protection de la Porte pour faire lever ce séquestre de mes biens, et je place ma personne comme réfugié sous la sauvegarde de l'autorité française.

..... *)
«Telles sont, Excellence, les explications et protestations que je crois devoir déposer entre vos mains. Ne devraient-elles pas, j'en fais appel à votre esprit de justice, me concilier la protection du Gouvernement plutôt que ses poursuites?

«Veuillez agréer, Excellence, l'assurance de mes profonds respects.»

Que me reste-t-il à ajouter à la publication de cette lettre qui a un caractère quasi-officiel?

J'aurais reçu, a-t-on avancé, de M-r. Douchek, ministre des finances en Hongrie, 2000 ducats**). Où les aurait-on puisés?

*) Aceste puncturi sunt în originală.

(** Nu în băni, ci în diamante.

Les caisses maggiaras étaient à cette époque totalement dé-garnies de monnaies ayant cours à l'étranger.

J'aurais été, Monsieur le rédacteur, inquiété, arrêté, incar-céré à Constantinople pendant l'année que j'y passais? J'y aurais été l'objet de poursuites aux quelles je n'aurais pu me soustraire qu'en faisant usage d'un passeport à l'étranger, et en me sauvant sous un faux nom? Pure invention. Je suis parti de Constantinople au mois d'Août 1850, muni d'un pas-seport ture régulier, qui m'avait été remis par son Exc. Ali-Pacha lui-même, alors ministre des affaires étrangères. Le passeport, libéré à mon nom, m'était délivré pour moi, ma femme, un domestique et une femme de chambre. Cepen-dant, comme on ne parlait alors que des arrestations que l'Au-triche opérait dans les villes de la Turquie, et principalement à Smyrne, et des malheureux réfugiés politiques qu'elle en-levait en plein jour pour les jeter à bord de ses bateaux à vapeur, je dus à la sollicitude de Lord Stratford Canning d'être autorisé à me servir d'un passeport anglais jusqu'à mon arrivée sur le sol de France.

Je regrette d'être forcé de sommer, sous peine du talion, M. Arthur Magnésie, chargé d'affaires à Vienne, de retirer publiquement les expressions dont il s'est servi dans sa let-tre du 26 Février 1851, publiée dans votre numéro du 14 Novembre, même année, et dont j'ai eu connaissance hier seulement.

J'habite Paris depuis plus de deux ans; j'y suis sous mon nom et avec mes qualités. Si on prétend quelque chose de moi, et que j'ignore, j'espère qu'on rappellera que je ne me suis pas caché en Turquie, et que je demeure 45, rue Bonaparte.

J'ai l'honneur etc

César Bolliac.

V.

Câte-va explicații pentru complectarea celorlalte relatate.

În dosiera No. 1235 din anul 1851 din arhiva Ministerului de interne, figurăză circularile Ministrului respectivă către prefectură pentru cercetarea averii D. Bolliac, spre a se putea sechestra pentru suma pretinsă de moștenitorul contelui Eugeniū Zichy.

În dosiera No. 175 din anul 1850 de la Ministerul de externe (masa francesă), figurăză Nota lui Ali-Pașa, ministru de externe al Turciei, cu data 20 Novembre 1850, către Domnitorul Stirbei, pentru sechestrarea averii D. Bolliac spre despăgubirea moștenitorilor contelui Zichy; iar nota lui Ali-Pașa era provocată de nota internunciului Austriei de la Constantinopol. Nota lui Ali-Pașa se exprimă ast-fel :

„D. Cesar Bolliac e datoră două mii ducăți moștenitorilor contelui Eugeniū Zichy, preculă unor pietre scumpe; iar D. Bolliac se află acum la Paris, plecată pe furisă din Constantinopol, spre a se sustrage de la justiție.”

Sechestrul s'a și pusă pe moșia dotală a D. Bolliac. S'a acordat de Stirbei mai multe termine moștenitorilor Contelui Zichy d'a trimite deplin-imputernicită în România spre a se judeca cu reprezentanții D. Bolliac. Neprezentându-se nimeal, sechestrul s'a ridicat la 27 Oct. 1854.*)

În fine cestiunea vine pe tapetă în Camera legislativă a României, în ședința de la 5 Iuliū 1860, **) cu ocasiunea verificării titlului de deputat al D. Bolliac.

Debatterea privitoare la această cestiune, revărsând și ea ore-care lumină, credem de datorie a reproduce extractul cuvintelor pentru și contra în această cestiune.

Raportul relativă la allegerea D. Bolliac conchidea că allegerea sa este legală, d'ér nu s'a putut confirma actul de alle-

*) Veți dosiera citată No. 157/50.

**) Veți Monitorul pe acelaș an, No. 185.

gere, lăsând ca Adunarea să se pronunțe asupra motivelor de escludere.

D. Bolliac a fost susținut de DD. generalu Tell, Rosetti și Brătianu (acești două fiind Miniștrii), Pâclénu, Bozianu, Vernescu, Turnavitu, etc.

D. Dim. Ghica a combătut allegerea cu aceste cuvinte :

«Că în dossarul în cestiune figurésă, p'ntre alte acte, și o nottă a ambassadorului austriacă din Turcia, în care se arată că însuși D. Bolliac s'a obligat a respunde suma de 2000 galbeni preținși de moștenitorii costelui Zichy ;

«Că accusările adduse D-lui Bolliac nu sunt făcute de ómeni de rînd, ci de persóne cari nu sunt în stare a hasarda cu ușurință asemenea grave accusări ;

«Că Turcia la 1850 era favorabilă refugiaților Români ; prin urmare Notta lui Ali-Pașa nu póte fi supusă îndoelei ;

«Că s'a chematú D. Bolliac în sínulú comissiunii rugându'lú a se justifica, nu ca înaintea unui tribunalú, ci ca înaintea fiitorilor sêi collegi ; D. Bolliac însă a tăgăduit tóte arătările oficiale ale Miniștrilor Turciei ș'Austriei ; asemenea a negat c'a fost arestatú, dicénd c'a fost numai întrebat prietenesce d'un Pașă, la care a respuns pe cât l'a ertat discrețiunea ; de și sunt persóne onorabile chiar între Deputați cari attestă că D. Bolliac a fost arestat la Constandinopol, și prin cheđășia lor a putut eși Domnia-sa din închisorile Turciei ; *)

«Că în fine D. Bolliac a refusat a da chiar comissiunii nisce simple deslușiri, cari ar fi ușurat și poziția Dumisale ș'a comissiunii ; Domnia sa însă a negat totul, puind comissiunea într'o pozițiune fórte anevoiósă ; ba încă D. Ghica priimesce ș'o scrisóre anonimă prin care 'i se amenință viața ; faptú care nu se póte considera ca o desvinovățire pentru D. Bolliac.

«D. Dim. Ghica stăruesce a crede pe D. Bolliac culpabilú, nu de acelle accusări grave ce i se adduce, ci de indefferința ce a

*) Se dice că cu cheđășia D. Ion Ghica.

pusă pînă ađi d'a se justifica, d'a protesta adică contra acelor accusări prin *doveđi pipăite*.

«D. Ghica speră că nu va întărđia D. Bolliac d'a o face; dér pînă atunci va vota pentru escluderea sa din Adunare.

«Comisiunea nu cere de la D. Bolliac de căt o disculpare, ori-cum ar fi vrut s'o facă, producënd acte pentru desvinovățirea sa, mergënd la tribunalú, făcënd în fine tot ce va ști spre a se disculpa d'acea gravă accusare ce i se aduce.

«Nu pasiunile politice a dictat D. Ghica acea hotărđire, ci onórea Camerei de care trebuie să fie toți geloși; și nu se sfiesce a declara înaintea Nației că D. Bolliac nu e demnú a sta între represintanții ei. pe căt timpú n'a voit a depărta d'asupra'i accusarea cea mai gravă ce póte cădea asupra unui omú.»

Cei ce l'aú susținut, invocaú legea electorală și opinia comisiunii verificătóre, că allegerea n'a avut nici unú viciú electoralú; adăogând că arățările ministrilor turci și austriaci nu putéu filuate ca temeiú, emanändu de la nisce inamicí a naționalității române.

În fine, puiudu-se la votú conclusiunile raportului pentru escluderea D-lui Bolliac. se priimescú cu 34 bile albe contra a 25 negre, majoritatea fiind pentru respingerea sa din Cameră.

VI.

Mai mulți din emigrații Románi, bărbați onorabili, sunt de părere că parte din diamantele în cestiune le-a sustrasú D. Bolliac; și ceea ce'i face a fi convinși de acésta, sînt cheltuețele extraordinare ce făcea în emigrație, *trăind ca un Satrapú*, đicú ei negreșit că cu acei bani a dat dineurí pe la publicisti și ómení de Statú, și a tipărit și operele selle din emigrație spre susținerea causei naționale, basându-se póte pe axioma iesuitică că *scopulú justifică mijloculú*.

La Oct. 1867, când am scris artícolu din Trompeta No. 579, că D. Bolliac e candidat de dreptú allú partitului naționalú,

unū legitimū scrupulū m'a îndemnatū a cere D-luī Bolliac esplicări în privința accusării grave ce i se adduce în cestiunea de față; Domnia sa 'mă a arătat atunci o scrisóre a reprezentatuluī luī Kossuth în care (mi se pare) se dicea că a priimitū pinteniī, și că face cado soției D. Bolliac vr'o duoē din acelle diamante; finalul scrisorii însă a refusat D. Bolliac a mă lăsa să 'lū citesc, sub pretestū că privesce pe Kossuth, și că sunt secrete de Statū alle Ungariei pe care nu le pôte divulga.

De unde resultă, cum dicea și diarulū *Adunarea națională* la 1851 și 1853, că D. Bolliac a restituit pinteniī, și pôte diamantele celle micē, iar diamantele cele mai mari a disū că le-a perdut; Domnia sa însă susține că are dovadă de predarea lorū.

Refusul de a lăsa să citescă cineva în întregul seū epistola în cestiune, refusul d'a se justifica înaintea publiculuī, cum ar face orī-ce omū de onóre cu fruntea senină, în fine cheltuelele esagerate alle D. Bolliac din emigrațiune, tóte acestea lasă să plane grava bănuială că D. Bolliac n'a restituitū tóte diamantele în cestiune, oprind pe séma sa pe cele mai mari pôte în înțelegere cu Kossuth care n'a disū nici unū cuvântū în privința acésta, pe cât știm.

C. D. Aricescu.

No. 18.

A. Son Altesse Reschide Pacha, ministre des affaires étrangères de la S. P.

Altesse!

Interné dans la ville de Brousse, et sans avoir les moyens d'existence que le gouvernement de la S. P. accorde à tous les exilés politiques, je me vois forcé pour vivre de mandier mon pain.

Plusieurs fois je me suis adressé au gouvernement de la S. P. en le priant de me donner ce qu'on ne saurait refuser

au prisonnier de guerre même, le moyen d'existence ; mais toutes mes demandes sont restées sans résultat.

Maintenant je viens prier V. A. de vouloir bien ordonner à qui de droit à fin qu'un *tescherea* me soit délivré, avec la permission de partir pour l'étranger ou pour toute autre province de l'Empire, où je pourrais vivre du travail de mes mains.

Le gouvernement de la S. P. est trop juste et trop éclairé pour insister à ce que je sois forcé de rester encore dans une ville où, pour vivre, il me faudrait sacrifier ma dignité d'homme étant réduit à l'état de mendicité.

J'ai l'honneur d'être de votre Altesse
le très humble et très obéissant serviteur,
Radu Șapca (prêtre valaque*)

No. 19.

Appelul arhimandritului Iosafat (Snagovénu) către Români din Paris, pentru înființarea capellei române din capitala Franței.

Socotesc că nici un băun Chreștin și adevărat patriot nu va fi care se nu încuviințese neapărata trebuință ce se simte pentru o Capelă românească, aici la Paris; informându-mă c'afară d'o mulțime de Români care vin aici pentru deosibite trebuințe, numai singurul numărul scolarilor se urcă aproape la două sute, acești scolar, după cum este cunoscut, deslipindu-se din brațele părinților lor, sunt trimiși aici în vîrste fragețe, ca să și câștige învățatură și științe spre a se forma, și a se putea face mai pe urmă omeni buni, onești și folositori lor și patriei lor ; însă fără învățatura religiei, care e baza a totă morala, ori-ce învățatură și ori-ce măsură s'ar lua din partea părinților, totu-d'auna rezultatele voru fi mai

*) După copia aflată între hîrțile reposatului G. Giurescu.

pe josă de câtă speranțele. Cu atâtă mai virtosă că acești scolară nu suntă chemați a fi numai cetățeni bună și ómeni onestă, ci fiindă cei mai alleși aț tinerimeă, de la dênșii a-ștéptă nația română luminarea și înaintarea sa. D'aceste sentimente fiindă mișcată sub-semnatulă, luândă și bine-cuvântarea Prea sfințitului Patriarchă allă Constantinopolului, și prin urmare ală stăpânirii locale d'aici, cu ajutorulă celoră ce aă bine-voită a contribui, amă sfințită o capelă românescă în care să pótă și cei d'ântéiă a 'și împlini datoriile loră către religie, pe câtă vreme voră rămânea aici, și cei d'ală doilea a se cresce cu hrana cuvântului lui Dumneșeă. — Dér ca să se pótă ține acéstă capelă potrivită cu scumpetea chiriiiloră ș'a altoră cheltueli alle Parisului, învită și îndemnă pe toți creștină iubitori de religie și de patrie, ca să bine-voiască a lua parte ș'a contribui la o asemenea faptă, care n'are trebuință de mai multă recomandație, pentru că se recomandă de sine; și numele contributoriloră voră fi totă-d'auna pomenite în altarulă seă, și scrise cu litere neșterse în cartea Nemuririi.*)

Iosafat Archimandrit.

Paris, 1849.

*) Impăratulă și Impăratésa Francesilor a dotat la 1862 Capella română din Paris cu portretele Maestății lor.—Veți *Românul* No. 52 pe anulă 1862, unde figurésă și comptulă arhimandritului Iosafat de venituri și cheltuele alle Capellei nóstre din Paris.

Veți și discursulă lui Iosafat cu ocasiunea alegerii lui Vodă Cuza publicată în *Românulă* No. 20 din 1859.

DISCOURS

**Prononcé par l'Archimandrite Josaphat dans
l'église Roumaine de Paris, à l'occasion de l'affran-
chissement des Tziganes *)**

Mes frères,

Le peuple d'Israel consacra autrefois à la gloire du Seigneur la grande fête de Pâques, en commémoration du jour où il fut délivré de la terre d'exil. De même aujourd'hui nous nous réunissons dans ce temple sacré à fin de faire entendre au Tout-Puissant nos hymnes de reconnaissance, pour le double bien fait qu'il daigne nous accorder : l'abolition du protectorat russe et l'émancipation de nos esclaves les tziganes.

Nous sommes en face d'une même situation ; et si les souffrances qu'ont endurées nos Bobémiens diffèrent des épreuves qu'ont subies les Israélites, la douleur du Père Céleste a été la même ; car chez nous les maîtres et les esclaves, le tyran et ses victimes, étaient frères et chrétiens.

Je ne sépare pas l'idée de l'émancipation des Bohémiens de celle de notre propre affranchissement ; car la même main tyrannique s'appesantissait sur eux comme sur nous, la main du Pharaon du Nord, de celui qui se vantait d'être le protecteur de tous les Chrétiens d'Orient.

Pourquoi l'émancipation de tzigans recontra-t-elle tant d'opposition en 1844 dans la Moldavie, et en 1847 et 1848 dans la Valachie ? Pourquoi ceux qui s'y opposaient alors montrent-ils aujourd'hui des sentiments si pleins d'humanité ? C'est parce que le Dieu tout puissant a voulu mettre un terme aux injustices du nouveau Pharaon, dont il a brisé la tyrannie et enseveli les forces dans la mer Noire, comme il fit autrefois

*) Reposatulă archimandrită a fost la 48 membru în comisiunea pentru emanciparea țiganilor.

des armées égyptiennes qui furent englouties dans la mer Rouge. L'esclavage n'a donc plus de protecteur.

Ce qui arrive à présent est en tout semblable à ce qui s'est passé autrefois, lorsque Dieu se servit de deux frères, Moïse et Aaron, en qui se réunissaient la puissance spirituelle et la puissance politique, et qui se sont dévoués au peuple d'Israel. Aujourd'hui ce sont la France et l'Angleterre qui, soeurs par leur alliance, unissent leur puissance de terre et de mer, et se dévouent au bonheur de l'Europe entière.

Réjouissons-nous comme frères, et bénissons le Seigneur d'avoir banni tant d'iniquité de notre conscience et de notre patrie. Réjouissons-nous comme chrétiens, car l'esclavage est contraire à la loi du Christ, qui nous a commandé de nous aimer les uns les autres. Réjouissons-nous comme hommes, car l'esclavage est le fléau des familles; il pervertit le coeur et corrompt les moeurs de nos enfants. Enfin réjouissons-nous comme Roumains, car ainsi que l'a justement dit le prince Ghika «au moment où l'Europe témoigne un si vif intérêt pour les Principautés, et médite l'amélioration de leur sort il est du devoir de notre patrie de faire d'elle même un pas en avant.»

Elevons nos voix et chantons comme le peuple d'Israel les louanges du Seigneur; prions-le d'accroître la prospérité de la France et de l'Angleterre, en leur conservant la force et la volonté de briser le joug étranger qui a pesé jusqu'ici sur notre belle et infortunée Roumanie, et pour qu'elles fondent ainsi notre unité et notre indépendance, qui sont notre terre promise.

Prions aussi le Seigneur, et invoquons la bénédiction du Ciel pour ces âmes généreuses et vraiment roumaines, qui ont renoncé ou qui renonceront aux dédommagements offerts par la justice des hommes comme prix du rachat de nos semblables. *)

27, Janvier 1856.

*) Acestă discursă a fost tipărit în puține foi volante, în imprimăria Moquet, Rue de la Harpe, 92, și împărțit la Români din Paris.

O scrisoare din Bucuresci, adresată unuia din emigrații români ce se afla în Paris la 1850

Bucuresci, 6 Aprilie, 1850.

Domnul meu!

Nefericitul țeran, pe care epizootia și abuzurile îl aduseseră în cea mai deplorabilă stare, astăzi Divanul Caiafei îl condamnă să plătească birul îndoit. Scii, D-le, ce va să dică birul îndoit? Va să dică împătrit: pentru că, de și după Regulament, birul se cuvine a fi pe trimestru de trei și jumătate sfanți, nefericitul sătenu l'a plătit chiar pînă astăzi cu șese sf.; iar acum, pe baza acestei analogiei, birul se compune de 48 sf. pe an; sub pretest că Visteria este datore 27 milioane, alte 20 le cere bine-voitorul împărat și creștin Nicolae ca despăgubire pentru legitima invazie, și pentru care supuse țera la nisce contribuții ală căroră totală, după aproximație, se urcă la cifra de 90 milioane.

Primul Comissar al Rusiei a pornit pentru totu-dé-una d'aici, după ce mai întâiu membrii Divanului obstescă îi vor-tară suma de 16 mi ducăți. În ajunul plecării scie, Vornicia, unită cu Poliția, trimise câte 4 dorobanți pe la starostii corporațiilor ca să'i ducă la conacul E. S., *muscălesce*. Aici îl aștepta marele vornic din ântu, cellă de poliție și D. Iónidis. Li se ordonă să mulțumescă E. S. pentru că a scăpată proprietatea, comerțul și familiile loră din ghérelle unui numără de *télhari politici*, și totu de-o-dată să sub-insemneze și unu atestat. Unulă din starostii, ală lumînărarilor, respunse: «Cât pentru mulțumiri, gura chirie nu ne ține; înscrisu însă nu putem să dăm E. Salle.»

D. Iónidis, ca să nu dea timp și celloră-l-alți a se conforma cu opinia acestuia, se repeși și trasse o palmă *inso-*

lentului mojiçii. În urma căruî faptu, se săvêrşi totulu după cuviință.

O hoție din celle mai mari s'a descoperitù de curêndu în Divanulu obstescù de către unù complice, căruia, se vede, i s'a fostù promisù o părțică mai bună, și în urmă i s'a oferit mai mică.

După invasia Calmucilor în Principate, comissarulù lorù a propusù să împrumute țera cu 6 milióne. Comissarulù turcù, îndoindu-se despre sinceritatea acestei propunerii, se opuse; prin urmare proiectulu cădu. În zilele trecute membrii Divanulu obstescù, cercetându socotelile Visieriei, le aflară sfinte și bune, ca *consciința* lorù; însă complicele susù țisù, I. V...cu, patriotù ca acela, descoeri trecutã în socotele o datorie de 6 milióne, fără ca să existe acéstã împrumutare în registrele Vistieriei, care cu tóte acestea plăti regulatù, în timpù de duoi ani, câte șesze sute mii lei pe anù, dobândã la acéstã suposatã datorie. Scena în Divanù deveni comico-tragicã: junii împiegați, cari, pentru nefericirea boerilorù, lucrau în aceeași salã după unù paravanù, ridêu cu hohote. Onrabilii membrii nu puturã afla altù pretextù de îndreptare de câtù că, dreptatea cerêndu ca comissarulù russù să aibã o pensie de la țerã de 20 mii ducățì pe anù, necesitatea i-a silitù să nãscocêscã asemenea împrumutare, ca din dobânda ei să se dea numitului din Vistierie acei 20 mii ducățì pe anù. La care susù țisulu patriotù respunse: «dêr nu dicêți voi ca «din miliónele ce se adunã din contribuții, cei întêiù banì ce urmêdã a se împărți între noi să fie acestia?» Scena deveni comicã de totù; și Mitropolitulu suspendã seanța, în risulu împiegaților și dorobanților.

Totù acestù *respectabilù* Divanù, vêdêndu în socotelile Vistieriei figurândù suma de 1.200,000 lei, cheltuiți în timpulù guvernulu revoluționarù în trebuințele Statulu, D. I. Manu, S. Bărcănescu și I. Văcărescu sberau că acei banì să se plătescã din stările revoluționarilorù. Acéstã se pusse la balota-

ție; și rezultatul fu o minoritate de unu glasü în contra revoluționarilorü. Se încheiă dér jurnalü *să se restignescă!* D. Manu, ca secretarü alü Statuluï, supusse îndată jurnalulü la întărirea Domnuluï.

Stirbei response: «acësta este o lucrare de ómeni fer-mecați. Ați uitatü zaparta ce ați priimit, acum duoi ani, «do la I. Pórtă intr'acësta? Acellü guvernământu a făstü le-«gitimü, recunoscutü de Turcia, și felicitatü de consoliü pute-«rilorü străine. E totü atâtü ca cândü ați cere să se vindä «starea Domnitoruluï A. Ghica și a frate meü Bibescu, ca să des-«păgubescä Vistieria de cheltuelile Statuluï făcute atunci.»

A doua și Manu schimbä tonulü la Divanü; dérä boerü începurä, după obiceiulü lorü, a sbera. Și vorba lui Vodä de *legitimü* resuna în gurile tutulorü.

Veți fi auđit póte că noi avem acum scoli. Veți fi citit frumosulü lorü programü? *) Elle suntü mai puținü de cât nimicü. În tocmai unei sfărämături de catartü, ruptü dintr'unü vasü naufragiatü, și care, plutindü în depärtare pe spumósele valurü ale mării, se aratä de mărimea unui munte, a unui vasü complectü, érá apropiindu-se, nu veđi de câtü o tristä remășiță a unei splendorü eclipsite, ast-felü suntü scólele nóstre d'astä-đi cândü le veđi d'aprópe. Classe complimentare nu esistä; căci fiindü luatä măsurä ca nici unü Românü transilvanü, și nimenü din cei ce au fostü revoluționari, să nu fie numitü professorü, nu se găsescü professorü pentru acësta. Personalulü professoralü se compune de Hill, Popp, și Genilius; și acestia, inițiați și *procețiți*, în câtü junele Zalomitü 'și-a datü demissia. Uitasemü pe Arsachi.—Ei bine! Iadulü n'arü fi în stare să producä o fință mai uccigătóre hranei morale a junimei. Nici unü Tataru, nici unü Mongolü, nici chiar unü Russü, nu póte fi ca acestü fü vitregü și ingrätü îmbrăcișarü

*) Veđi critica aceluï programü în epistolele D. Rosetti către Stirbei, și de care se menționeză în acëstă scrisóre.

rău chibzuite ce 'i-a făcută sărmana Românie; acestă venetică, ce nu fără cuvântă trebuie să roşască de frumoasă și laudată conduită a nepotului său Duca, emigrată pentru patria sa. *)

D-lă Herescu, ca capă allă miliției, a dată de curând un banchetă în sala lui Momolo oficerilor de garnizonă Români. După mai multe toasturi în sănătatea prea puternicului împărată protectoră, ellă ținu următorea allocuție :

«Nu suntu la îndoială că cunoșteți multele jertfiri ce prea puterniculă împărată ală Rusiei a făcută totă dé-una pentru fericirea patriei năstre. Décă astă-đi ne bucurăm de instituții folositoare, legiuri mântuitoare, statornicirea liniștei publice, și într'ună cuvântă de o *fericire desăvârșită*, suntemă datoră acestea numai mărinimăsei Rusii. Fie-care palmă de pământă a țerei năstre e stropită cu sângele eroică allă bravei oștiri rusesci. Ei bine! D-lor, momentulă se apropie întru care urmăđă a ne arăta și noi, nu numai vrednici de aceste mari faceri de bine, și recunoscători, dără să și plătimă cu aceeași măsură; cu deosebire că, în locă de părăe de sânge ce a vărsată pentru noi făcătoriă năstrei de bine, să dăm din sângele nostru câte-va picături. Ce diceți, D-lor?»

O tăcere mortală domni în tótă adunarea. D-lă Spătară reincepu :

«Vă mérturisescă, D-lor, că tăcerea D-văstre mă măhnesce

*) Credem că acestă blamă este prea aspră; ar fi trebuit să fie autorulă mai indulgentă cu secretarulă intimă ală lui Grig. Vodă Ghica de la 1822, de patriotică memorie. Vom observa încă că și Onorabilulă Domnă C. Bozianu și venerabilulă D. Petrache Poenarulă, au fostă sub Știrbei unul directorulă scăleloră și altul directorallă Secretariatulă, silindu-se amândoi a îmbunătăți instrucțiunea, pe câtă permitea reprezentantulă Țarului ce guvernă atuncă țera în realitate.

«Credem că cuvântarea mea va fi priimită de D-v. cu aplauze; iar nu cu o tăcere întocmai ca pescii, fără glăsuire.»

Unu june oficeru, ce se afla acolo, raspunse :

— De multe ori tăcerea este unu răspunsu elocuentu.

— Bine; déră este unu răspunsu equivocu.

— Apoi cum vei voi E. Ta a'lă lua.

A duoa și, acestu june oficeru era scosu din serviciulu militaru.

Nisce broșure, compuse de Rosetache, tipărite cu litere chiriliane, și sosite de curându aci, *aî tulburatu liniseca Curșii*; creșdnd că șisele broșuri aș fost aici imprimate, polișia a călcatu mai multe casse și tipografii, confruntându literile.

D. C....nu este in ajunulu de a deveni Ministru alu Finanelor. Acestu fostu patriotu șemênă unei cochete care, gârbovită sub povara anilor, se decide in fine a renunța la *sulimană*. Assemenea și D-lui se vede obositu de a tot purta masca de liberalu; prin urmare s'a decisu a renunța la problematicul șeu principiu.

Vestea despre evacuașia Principatelor a devenitu pozitivă, și s'a și trâmisiu colăceri *cu bice* prin sate să gătescă merinde pentru aceste flămânde lăcuste ale Nordulu.

Desolașia boierilor și a soșilor lor despre acêșta veste de retragere a Moscovișilor este ceva ce nu se pôte descrie; de și sexulu frumosu are alte cuvinte despre acêșta, mai mult de cătu spiritualii și patrioșii lor bărbați, jalea este totu aceea; și impreună își smulgă pèrul... Nefericișii *incoronat* alergă la Domnu, ceru asigurarea stărilor și vieșii lor; ilu șilescu să dea cu toșii o petișie Țarulu ca să nu'i abandone in gherele revolușionarilor; érá jumêtașile lor șinșu consiliurii permanente, când la D-na V...cu, când la D-na B...cu, despre

remediulă acestui mare rău, de care suntă amenințate.,. Din nenorocire însă nici un rezultat nu s'a putut dobândi din aceste consiliuri; pentru că oficerii ruși, desolați negreșit și ei, îndată ce se formeză Consiliulă, mișcați de impaciencă, navălescă în sala seanțeloră, unde, ca ômenî experimentați, voinďă a'și da salutarile loră păreri în secretă, smulge fiecare câte o consiliantă, intră prin camere ca să dea cursă liberă opiniilor loră; și cândă se adună iară în sală, păreriile suntă variu declarate: începu lamentațiile, și nici un rezultat definitivă. În fine, în seanța din urmă, s'a decisă să se pôrtă *ună dolii generală și eternă*; tifone negre n'ău mai remasă prin magazii. Se dice (dēcă trebuie să credem) că s'ar fi hotărătă asemenea să se trimită o deputație de tref Dame, din cele mai frumoșe, la Țarulă muscălescă, cu petiție ca să'lă rôge a mai lăsa oștiirile în Bucuresci. Aceste dame vor fi însoțite în Russia de D. Spătaru Herescu. *)

Nisce jucării fôrte capricioșe alle naturei, nisce fenomene ce nu erău cunoscute încă aici, s'ău ivitū în sinul a cător-va famillii nobile. Intre ofițerii musulmanî de garnisonă, în vara frecută, era și ună june maioră, *negru*: omă fôrte galantă, și care frecuenta societatea nôstră de susă. Nobilele Dame cari, după disa loră, pe atunci se află *impressionate* de deșă vedere a monstrului, cum? nu sciū, că se produsera nisce ființe *olivate, buvate* și cu *ochii cătă lintea*. Acella însă allă D-nei M... e tăciune de *negru*, și cu buzele ca mărșenul. O spaimă grozavă a intratū în inimele tuturor bărbaților a căroră soții se află în poziție interesantă. Coconul M. B... conteză la toți grija ce are despre acēsta. «Frate, dice ellū, de ași vede pe Elena ușurată; 'mî e témă de afurisitul ălla de Arapū

*) Veđi Prima epistolă către femeile classeloră privilegiate, de D. C. A. Rosetti, Paris 1851.

Veđi și poesia Bolintinénului, totă din emigrațiune, *Către damele române*.

«ce ne-a frecventat casa apröpe 2 luni.» Damicellele române, cäsătorite după Calmucii în anul trecutü, au începutü acum a se reintörce din Russia pe la pärintii lorü, purtändu nisce *vinetelle*, singure suvenire alle amorului conjugalü; de destre, nici nu mai e vorbä!

Domnul meü, nu este nimicü esageratü în acésta. Spectacolul e îngrozitorü, tristü, și ridicolü totü-odatä! Décä ai fostü la Népole, apoi cunosci strada S.... cu femeile sälle vesele usöre, decoltate, ce se aruncä asupra trecätorilorü, ca unü cärdü de lupi flämändi, turbați, asupra prädilorü; acelle femei a cărorä frunte s'a încreșitü de timpuriü sub coröna nerușinării, ai cărorü ochi s'au zänätäcitü, s'au stinsü de vinü, de plăceri și de nopti fără somnü; a cărorü fețe s'au vestejitü și s'au învinețitü, cu câtü au căutatü mai multü se le acopere sub vëlulü artei mincinoșe; alle cărorü buze s'au ofilitü, s'au pärlitü sub suflarea impurä a sîmulü lorü, și sub särutările trecätorilor; ei bine! D-le, îți poți face o idee despre acestü felü de mueri, arätate cu degetulü... Tötä deosibirea este că femeile diu Népole se prostitue ca se pötä trăi; de vreme că acellea de la noi suntü bogate; chipulü lorü e frumosü și dulce, ochii lorü plini de vioiciune, buzele lorü rozate, suflarea lorü curatä; intocmai ca acelle spirite dulci și fermecätöre, ce în basmele române, prin farmeculü chipului și dulcöța cäntärilor lorü, amägescü și attragü pe cälätorii întärdiați nöptea în palaturile Morții.*)

*) Acésta epistolä care stigmatiseä, c'ua pennä de maestru, servilismulü și corupțiunea din timpulü invasiunilorü ce au urmat după Revoluțiunea de la 1848, a circulatü tipăritä, în föe volantä, p'entre emigratii nöștri din Francia și Turcia de la 48.

Noi posedäm nä copie după cea aflatä între härtiile reposatului G. Giurescu

A son Altesse Réchide Pacha, Ministre des affaires étrangères de la Sublime Porte.

Altesse,

Les heureuses conséquences qui résulteront inévitablement pour la Sublime Porte de l'état où en sont les choses aujourd'hui, remplissent de joie et d'espérance tous ceux qui s'intéressent au bonheur de cet Empire; et surtout ceux dont la destinée politique est intimement liée à la sienne.

Permettez-nous donc, Altesse, de vous rappeler que nos engagements en 1848 envers la Sublime Porte furent dictés par le sentiment le plus intime et le plus loyal; qu'aujourd'hui nos sentiments envers la Sublime Porte sont toujours les mêmes; que nous fûmes transportés de joie le jour où la Sublime Porte prit une attitude énergique pour défendre ses droits et les nôtres; et que celui que la Sublime Porte nous appellera à verser notre sang avec elle contre l'ennemi commun, comblera nos vœux les plus ardents, et sera fêté comme le commencement d'une ère nouvelle pleine d'assurance dans l'avenir.

Il est inutile de rappeler à Votre Altesse que Sa Majesté le Sultan peut compter sur nos populations comme sur le peuple le plus attaché et le plus dévoué aux grands intérêts de son Empire; aussi, dans l'éventualité d'une guerre, nous prions la Sublime Porte de vouloir bien nous permettre d'accompagner ses armées lors de leur entrée dans le pays, et de contribuer par notre présence et par notre influence à paralyser les menées des factieux qui, dans des vues de profits personnels, pourraient égarer les populations, et les entraîner avec eux dans le tourbillon du Nord.

Veillez bien, Altesse, agréer nos sentiments les plus sincères d'attachement loyal, de fidélité à toute épreuve, et de dévouement inébranlable, avec lesquels nous avons l'honneur d'être

de Votre Altesse
très humbles, très obéissants et très dévoués *)

I. Déivos, I. Magherou, N. Rouso, G. Lazurénu, B. Padéano, A. Zane. G. Giurescou.

Brusse, ce 1/2 Juin 1853.

*) După coppii aflată între lărtile repositului G. Giurescu.

LISTA

DE CEI ARESTAȚI LA VĂCĂREȘI DUPĂ 13 SEPTEMBRIE 1848*)

NO. CORENT	NUMELE ȘI PRONUMELE	PROFEȘIUNEA	LOCUIȚA	DATA ARESTĂRII	DATA LIBERĂRII
1	Scarlatu Turnavitu . . .	Prof. și administrator	Focșani	16 Septembrie 1848	8 Martie 1851.
2	Iorgu Dumitrescu	Secretar la Prefectură	idem.	idem. —	2 Martie. 1849.
3	Costică Șonțu	Polițaiu	idem.	idem. —	Decembrie. 1848.
4	Căpitan N. Șonțu	Militar	idem.	idem. —	25 Martie. 1849.
5	Papait Mărculescu	Sub-prefect	idem.	idem. —	Januarie. —
6	Mihaiu Zăgănescu	Idem	idem.	idem. —	idem. —
7	Chesarie Măcsinenu	Egumenu	idem.	idem. —	25 Maiu. —
8	Logof. Costake Ceaușescu	Logofetelu	idem.	idem. —	21 Martie. —
9	Mihaiu Perivoes	Croitoru	idem.	idem. —	9 Martie. —
10	Anastase Mironescu	Curieru de geanta	idem.	idem. —	26 Martie. —
11	Sotirache Geranu	Președ. de Magistr.	Bimnicu Sărat.	17 Septembrie —	5 Iulie. —
12	Ganea Tudor	Lemnaru	idem.	idem. —	14 Februarie. —
13	Dumitru Ioan Tertelenu . .	Necunoscută	idem.	idem. —	Iulie. —
14	Praporciu Dim. Perietenu.	Căp. de Panduri	idem.	20 Septem. —	13 Maiu. —
15	Petre Sauci	Prof. la Episcopie	idem.	18 Septem. —	Januarie. —
16	Ipatie Diaconul	Diacon	Buzeu.	idem. —	27 Maiu. —
17	Costache Ciochinescu . . .	Polițaiu	idem.	24 Septem. —	29 Aprilie. —
18	Vasile Gredianu	Profesoru	idem.	idem. —	16 Februarie. —
19	Caloian Cătunescu	Președ. de magistrat	idem.	25 Septembrie. —	2 Aprilie. —
20	Vasile Golea	Șepcaru	idem.	20 Septembrie. —	Decembrie. 1848.
21	Gherasim Gorjan	Profesore	Ploesci.	idem. —	13 Februarie. 1849.
22	Ioan Codrea	Idem	idem.	idem. —	Octombrie. 1848.
23	Protopopul Mihaiu	Protopopu	Târgoviște.	28 Septembrie. —	22 Martie. 1849.
24	Răducanu Burdenu	Profesore	Câmpu Luug.	27 Septembrie. —	31 Maiu. —
25	Părintele Silivestru	Iconomul Episcopiei	Curtea d'Argeș.	25 Septembrie. —	4 Aprilie. —
26	Ghiță Petrescu	Necunoscută	Pitești.	28 Septembrie. —	Decembrie. 1848
27	Toma Conțescu	Proprietaru	idem.	1 Octombrie —	4 Innie 1849.
28	Grig. Davidescu	Necunoscută	R.-Vâlcea.	29 Septembrie. —	8 Februarie. —
29	Athanasie Ieromonah	idem	idem.	idem. —	19 Iulie. —
30	Costandin Codrenu	Profes. și propagant	idem.	idem. —	4 Iulie. —

*) La 24 Oct. au fostu arestați de Ruși la Plumbița mulți cetățeni din Bucuresci, și la 30 Oct. s'au transportat la Văcăreși, unde au arestați pe toți cei însemnați în această listă.

NO. CORENT	NUMELE ȘI PRONUMELE	PROFESIUNEA	LOCUIȚA	DATA ARESTĂRII	DATA LIBERĂRII
31	Gg. Călinescu	Professor	Târgu-Jinului.	29 Septembrie. 1848	4 Iulie. 1849.
32	Gheorghescu	Idem	idem.	idem.	23 Aprilie. —
33	Gheorghe Vlad	Necunoscută	Caracal	idem.	10 Aprilie. —
34	Petre Petrescu	idem.	idem.	idem.	idem.
35	Protopopul Dimitrie	idem.	Craiova.	Octombrie.	18 Februarie. —
36	Petre Eliad	idem.	idem.	idem.	20 Ianuarie. —
37	Cost. Petrescu	idem.	idem.	idem.	2 Februarie. —
38	Cost. Parascovénu	idem.	idem.	idem.	19 Aprilie. —
39	Ioan Obedénu	Boerú	idem.	idem.	5 Martie. —
40	Atanasie Stoenescu.	Necunoscută	idem.	26 Octombrie.	9 Iulie. —
41	Boicea Radovici	Secretar la Magistr.	idem.	idem.	idem.
42	Haralambie Zaman	Necunoscută	idem.	idem.	25 Ianuarie. —
43	Stefan Gardescu.	Sub-prefectú	Mehedinți.	Octombrie.	25 Aprilie. —
44	Dumitra Gheculescu	Necunoscută	idem.	idem.	idem.
45	Dinu Belişcovici	idem.	idem.	idem.	idem.
46	Dinu Brisnicénu	idem.	idem.	idem.	26 Februarie. —
47	Ivancea Gheorghevici	idem.	idem.	idem.	idem.
48	Petruțu Cladovénu.	idem.	idem.	idem.	idem.
49	Négu Cladovénu.	idem.	idem.	idem.	4 Iulie. —
50	Preotu Gheorghe	idem.	idem.	idem.	idem.
51	} Duoș sătení, (legați).	idem.	idem.	idem.	idem.
52		idem.	idem.	idem.	idem.
53	Tănase Macovei.	idem.	Turnu Măgurele.	idem.	10 Februarie. —
54	Iordache Bunescu, (fintú).	idem.	idem.	idem.	4 Februarie. —
55	Popa Florea	idem.	idem.	idem.	idem.
56	Popa Ivan Lița	idem.	idem.	idem.	idem.
57	Gheorghe Brindă	idem.	idem.	idem.	22 Februarie. —
58	Popa George	idem.	idem.	idem.	idem.
59	Popa Oprea	idem.	idem.	idem.	idem.
60	Tudor Mircea.	idem.	idem.	idem.	idem.
61	Marin Prodan.	idem.	idem.	idem.	idem.
62-72	Dece sătení	idem.	idem.	idem.	idem.
73	Matei Colcécu	Boerú	Bucuresci.	24 Octombrie	28 Decembre 1848
74	Scarlat Petrovici	Proprietarú	idem.	idem.	24 Decembre —
75	Const. Steriad	Boerú și impiegatú.	idem.	idem.	26 Octombrie. —
76	Olănescu (Pană)	Boerú	idem.	idem.	Octombrie. —
77	Piersicénu	idem.	idem.	idem.	idem.
78	Savopolu bătrănu	idem.	idem.	idem.	idem.

NO. COBENT	NUMELE ȘI PRONUMELE	PROFESIUNEA	LOCUIȚA	DATA ARESTĂRII	DATA LIBERĂRII
79	Dimitrie Ciupescu	Boeră	Bucuresc.	24. Octombrie 1848.	Noembrie. 1848.
80	Ioan Crețenu	idem	idem.	idem. —	idem. —
81	Pitar C. Anghelescu	idem	idem.	idem. —	Ianuariu 1849.
82	Caramanliu (frat. cel mare)	idem	idem.	idem. —	Noembrie 1848
83	Nicolae Cuțarida	idem	idem.	idem. —	idem. —
84	Cuțarida	idem	idem.	idem. —	Decem. —
85	Cuțarida	idem	idem.	idem. —	idem. —
86	Iorgu Băjescu	idem	idem.	idem. —	idem. —
87	Mihalache Iiescu	Regist. la Efor. Scól .	idem.	idem. —	idem. —
88	Alex. Chiropulo	Copistă	idem.	idem. —	idem. —
89	Costache Roată	Impiegată	idem.	idem. —	5 Iulie 1849
90	Henric Vinterhalder	Librară	idem.	idem. —	28 Martie —
91	Nicolae Aspre	Avocat (sudit engies)	idem.	idem. —	5 Aprilie —
92	Altim Armenu	Tutungiu	idem.	idem. —	7 Maiă. —
93	Alex. Izescu	Impiegată	idem.	idem. —	idem. —
94	Constanția Catina	Fratele poștalul . . .	idem.	idem. —	idem. —
95	Demosten Turnavitu	Impiegată	Pitești. —	24 Sept.—29 Oct.	4 Maiă. —
96	Stefan Turnavitu	idem	idem. —	idem. —	idem. —
97	Scarlat Voinescu	Proprietară și prefect	Buzău. —	26 Sept. —	8 Martie 1851
98	Cost. Urlățenu	Proprietară	Bucuresc. —	25 Oct. —	17 Martie —
99	C. Protopopescu	Necunoscută	Focșani. —	21 Sept.—5 Noem.	idem. 1849
100	Gg. Ghörek	Ungură	Rimnicu Săratu.	16 Sept. —	Ianuariu —
101	Moise	Candidată	Ilfovul.	idem. —	19 Februarie, —
102	Kiritza	idem	idem.	idem. —	idem. —
103	Stefan Négoe	Necunoscută	Bucuresc.	Oct. 26 — Noem 5 —	9 Aprilie —
104	M. Marghiloman	Proprietară	Cerneți.	Sept. 29 — Noem. 5	4 Iulie. —
105	Radu Ceaușescu.	Necunoscută	Călărași.	Noembrie 5. —	8 Iunie. —
106	Costache Caramanliu	Proprietară	Bucuresc.	idem. —	Decembrie. 1848.
107	Scarlată Carabetă	Comersantă	idem.	6 Octombrie, —	Noembrie. —
108	Păr. Amvrosie (Popa Tunu)	Din metohu Epis. Buzău	idem.	5 Noembrie. —	4 Iulie. 1849
109	Protopopu Hristea	Necunoscută	Turnu.	10 Noembrie. —	13 Iunie. —
110	Alecu Procopiu.	idem	idem.	21 Decembrie. —	1 Ianuarie. —
111	Bassarabescu.	idem	idem.	idem. —	idem. —
112	Costache Ciocârlană.	Prefectă la Dâmboviță.	Bucuresc.	25 Noembrie. —	27 Februarie. —
113	Cost. Mihăileau	idem.	idem.	27 Noembrie. —	11 Iunie. —
114	Cost. Halepliu	Comis. la galb. din Bucu.	idem.	idem. —	24 Martie. —
115	Ioan Ionescu	Actoră	idem.	idem. —	25 Martie. —
116	Căpitană Caracassidi	Militară.	Cerneți.	Oct. 14 — Noem. 7.	15 Iulie. —

NO. CORENT	NUMELE ȘI PRONUMELE	PROFESIUNEA	LOCUIȚA	DATA ARESTĂRII	DATA LIBERĂRII
117	Dimitrie Cojocaru	Industriașu	Bucuresci.	2 Decembre. 1848.	Februarie. 1849.
118	Dimitrie Iarcu	Profesore	idem.	3 Decembre. —	4 Iulie. —
119	Grigorie Mihăescu	idem	Craiova.	7 Noembre. —	idem. —
120	Petre Orbescu	Propagandistă	idem.	idem. —	18 Februarie. —
121	Preotulă Dumitru.	Preotă	idem.	idem. —	idem. —
122	Eftimie Beștelei.	Proprietarū	idem.	Oct. 6—Dec. 17. —	10 Iunie. —
123	N. Jaculis	Sudită ellină	Bucuresci.	Dec. 10—15. —	10 Martie. —
124	G. Cantacuzin	Proprietarū	Turnu.	21 Decembre. —	Februarie. —
125	Cost. Apostolescu.	Impiegatū	idem.	idem. —	22 Februrie. —
126	Ciculescu	Necunoscută	idem.	idem. —	26 Februarie. —
127	Filip Ionescu	idem	idem.	idem. —	22 Februarie. —
128	Stefan Sfetcovici.	idem	idem.	idem. —	10 Martie. —
129	Stan Burcescu	idem	idem.	idem. —	Februarie. —
130	Conciu (Pitar)	Polițaiū	Pitesci.	13—15 Dec. —	22 Februarie. —
131	C. Ballotă	Subprefectă	idem.	idem. —	16 Februarie. —
132	G. Antonescu	Impiegatū	idem.	13 Decembre —	26 Februariū —
133	G. Georgescu	Necunoscută	idem.	idem. —	idem. —
134	Tache Grigorescu	idem	idem.	idem. —	20 Februariū. —
135	N. Gălășescu	idem	idem.	idem. —	12 idem. —
136	Trifonescu	Arendașū	idem.	15 Decembre. —	20 idem. —
137	Toma Furduescu.	Impiegatū	idem.	17 idem. —	18 idem. —
138	Gradovici Niporuçek	Polonesū	Bucuresci.	24 Decembre —	Februarū. —
139	Dionisie Romanov	Librarū	idem.	27 idem. —	4 Iulie. —
140	Ioan Penescu	Profesore	idem.	24 idem. —	3 Martie. —
141	Nicolae Daniil	Necunoscută	idem.	23 idem. —	27 Aprilie. —
142	Andrei Pretorian	Propagandistă	idem.	21 idem. —	24 Martie. —
143	Tache Mihăilescu	Necunoscută	Turnu.	26 idem. —	27 Aprilie. —
144	Cost. Robescu	Propietar	Focșani.	27 idem. —	29 Decembrie. 1848
145	Cost. Zaman	Sub-prefectă	Craiova.	27 Sept.—Janu.2—	8 Martie 1851. —
146	Iancu Grigoriu	Necunoscută	Buzăit.	17 Ianuariū 1849.	5 Iulie 1849. —
147	Anghel Bistricéanu	Proprietarū	Câmpu-lungū.	18 idem. —	10 Februariū —
148	Preotul Nicolae	Preot.	idem.	idem. —	17 Martie —
149	Căpitan Fărășanu	Ostaș	Caracalū.	24 Ianuariū. —	4 Iulie —
150	N. Nenovici	Profesore și propag	Bucuresci.	17 idem. —	8 Martie —
151	Nită Petre Muscalu.	Lăutar	Pitesci.	27 idem. —	25 Aprilie. —
152	Ioan Comăneanu	Sefi de gardă	Bucuresci.	28 idem. —	11 Maiū. —
153	Marcovici	Comersantū	idem.	idem. —	30 Ianuariū. —
154	Tănase Macovei	Militar	idem.	idem. —	2 Aprilū. —

No. CURENT	NUMELE ȘI PRONUMELE	PROFESIUNEA	LOCUIȚA	DATA ARESTĂRII	DATA LIBERĂRII
155	Ioan Rotescu	Propagandistă	Brăila.	2 Februară, 1849.	8 Martie 1851.
156	Stefan Rotescu	Necunoscută	idem.	5 idem. —	19 Februară. 1849
157	Alecu Dedu	Propagandistă.	București.	24 Ianuară. —	25 Aprilă. —
158	Preotu Gheorghe	Preot.	idem.	22 Februară. —	21 Martie —
159	Stefan Protopopescu	Necunoscută	idem.	idem. —	idem. —
160	Pavel Zăgănescu.	Oficeri de Pompieri.	idem.	13 Februară. —	12 Martie. —
161	Tase Marinescu	Necunoscută	idem.	16 idem. —	21 Maiă. —
162	Alecu Poenaru	idem	idem.	26 idem. —	4 Maiă. —
163	I. Costinescu	Impiegat	Buzeu.	26 Februarie —	4 Iulie —
164	C. Kiritoșopolu	Necunoscută	Ploesci.	12—26 idem. —	4 Iulie. —
165	Căpitană Gr. Vlădăianu	Militar	București.	17 Martie. —	23 Martie. —
166	Grigorie Hagi Ioan (Colcec).	Proprietar	idem.	17 Martie. —	11 Martie —
167	Oficerul Popovici.	Militar	Transilvania.	idem. —	7 Aprilie. —
168	Ghiță Dertmanu.	Șefu de gardă.	București.	7 Ianuarie. —	21 Martie. —
169	Cost. Camărășescu	Necunoscută	idem.	idem. —	idem. —
170	Ioan Kiritoșopolu	idem	Ploesci.	2 Martie. —	4 Iulie. —
171	Vasile Scafeșu	idem	Craiova.	5 Martie. —	21 Maiă. —
172	Ioan Ionescu	Propogandistă	Slatina.	7 Martie. —	4 Iulie. —
173	Dimitrie Bolacolu	Proprietar	București.	idem. —	13 Martie. —
174	Ghiță Ghenu Tabacu	Industrial	idem.	17 Martie. —	26 Iunie. —
175	Toma Gheorghiu.	Cofetar	idem.	idem. —	5 Iulie. —
176	Davidu Ahmasianu	Professore	Vaslui.	idem. —	8 Aprilie. —
177	Ioan Codrea	idem	Ploesci.	idem. —	
178	Ioan Brezoianu	idem	Câmpu-Lungu.	idem. —	26 Maiă. —
179	C. Theodoru	Epist. colegiu. St. Sava	București.	16 Martie. —	21 Maiă. —
180	Dobre Paraclesculu.	Dela Biserica St. Sava.	idem.	idem. —	idem —
181	E. Treter	Polonesu	Galați.	idem. —	7 Maiă. —
182	Nicu Zătrănu	Proprietar	Craiova. —	19 Martie. —	20 Martie. —
183	Grig. Stănescu	Comisară la col. Negru.	București	25 Martie. —	23 Iunie. —
184	Petre Protopopescu.	Necunoscută	Gorju.	2 Aprilie. —	12 Iunie. —
185	Alecu Petrescu	Propogandist	Ruși de Vede.	6 Aprilie. —	8 Martie 1851.
186	Ioan Gheorghescu	Necunoscută	Târgoviște. —	13 Aprilie. —	5 Iulie 1849.
187	Iordache Bălăcescu.	Pomojniu la prefectură.	Caracal	18 Aprilie. —	15 Iunie —
188	Tache Lăzărescu.	Sub-administratoru	idem.	idem. —	idem. —
189	Marin Gălculescu	Necunoscută	idem.	idem. —	12 Iunie. —
190	Nica Belea	idem	idem.	idem. —	idem. —
191	Dumitru Ionof	idem	idem.	idem. —	7 Iunie. —
192	Dumitru Ioan.	Staroste.	idem.	idem. —	12 Iunie. —

No. CURENT	NUMELE ȘI PRONUMELE	PROFESIUNEA	LOCUIȚA	DATA ARESTĂRII	DATA INTRĂRII
193	Nicolae Pițurlea	Necunoscută	idem.	18 Aprilie 1849.	12 Iunie 1849.
194	Vasile Ioan	idem	idem.	idem.	idem.
195	Gheorghe Părscoventu	Proestosu	Caracalü.	18 Aprilie	12 Iunie
196	Căpitan Gheorgho Rusescu.	Militaru	Tărgu-Jiului.	19 Aprilie.	18 Iunie.
197	Ioan Erculanu	Necunoscută	Transilvania.	24 Aprilie.	6 Iulie.
198	Vasile Grădianu	Profesoru	Buzeu.	27 Aprilie.	4 Iulie.
199	Protopopa Marinu	Preotu	Caracalü.	30 Aprilie.	18 Iunie.
200	Ioan Bunescu	Propagandist	Idem	idem.	idem.
201	Paraschivanu	Necunoscută	Idem	idem.	12 Iunie.
202	Ghiță Sișcu	Comisarü la Albastru.	Bucuresci.	idem.	26 Iunie.
203	Tănase Macovici	Necunoscută	Turnu.	6 Maiu.	idem.
204	T. Polihronie	Sub-administratoru	Slatina.	11 Maiu.	13 Iunie.
205	Vasile Dancovici	Comersant	Bucuresci.	13 Maiu.	29 Maiu.
206	Dimitrie Solacolu	Proprietaru	idem.	idem.	19 Maiu.
207	Florianu Aronu	Profesoru	Bucuresci.	18 Marte-15 Ap.	7 Iulie.
208	Costache Manega	Propogandistu	Caracalü.	8 Iunie	idem.
209	Ioan Tulcea	Candidatu sătenu	idem.	idem.	5 Iulie.
210	Stoica Sorenu	Proprietaru	idem.	idem.	idem.
211	Toma Conțescu	Proprietaru	Pitești.	22 Iunie.	4 Iulie.
212	Ioan Dascălu	Militaru	Cămpu-Lungu	idem.	idem.
123	Radu Chelaru	Necunoscută	Tărgu-Jiului.	idem.	22 Aprilie.
214	Constantinu Frumușanu	Proprietaru	idem.	idem.	5 Aprilie.
215	Popa Radu Sapcă	Preotulu care a sănțit.	Caracalü.	6 Oct. Noe. 17 1848.	8 Iulie
216	Costache Catina	stindardul la Islaz	Bucuresci.	Octombrie	Noembrie 1848.
217	Ioan Catina	Fratele Poetului	idem.	8 Ianuarie. 1849.	idem. 1849.
218	Nicolae Florescu	Poetul, propogandist	Bucuresci.	17 Ianuarie.	22 Iulie 49
219	Apostolh Aricescu	Profesoru. idem	Cămpu-Lung.	idem.	idem.
220	Constandin Brezoianu	Propogandistu	Bucuresci.	idem.	idem.
221	Gavala	idem	idem.	13 idem.	idem.
		Impiegat			

NB. Intre cei 24 săteni arestați, ce s'au liberatü treptatü erau și patru preoți săteni.

Cei arestați de câte două ori

1. Codrea, din Ploesci.
2. Toma Conțescu, din Pitești.
3. Dimitrie Solacolu, din București.
4. Tănase Macovei, din Turnu Măgurele.
5. Vasile Grădianu, din Buzéu.

Cei osândiți de Comisia Intocmită la 15 Noem. 1848

- 1849 Maiu 5. Tănase Macovei, 6 ani la Znagovă.
 — — Costache Zamanu, 6 ani la munca Giurgiului.
 — — Alecsandru Petrescu, idem. idem. ✓
 — Maiu 20. Boicea Radianu, 3 ani la Znagovă.
 — — Ioan Rătescu, 6 ani, idem.
 — — Pavel Zăgănescu, idem, idem.
 — — V. Cuculescu, idem, idem.
 — — Filip Ionescu, idem.
 — Maiu 27. Grigorie Michăescu, idem.
 — Maiu 30. Costache Ciochinescu, idem, idem.
 — Iunie 13. T. Lăzărescu, 6 ani la Znagovă.
 — Iunie 17. Scarlat Turnavitu, 6 ani la Giurgiū.
 — — Ión Bunescu, idem, idem.
 — Iunie 20. Scarlatu Voinescu, idem.
 — — Costache Manega, 6 ani la Znagovă.

Din acești 15, numai 11 au fostu trāmiși la Mărginent iertāndu-se Macovei, Zăgănescu, Cuculescu și Filip Ionescu.

Cei trecuți peste graniță

1. Ión Negulici (cārmuitoru la Prahova).
2. Gheorghe Vălénu (idem, la Oltu).
3. Hristopulo (idem, la Argeș).
4. M. Constantinescu (idem, la Teleorman).

5. Ión Arcescu, (idem, la Romanași).
6. Ión I. Filipescu (idem, la Vlașca).
7. Gheorghe Goleșcu (idem, la Brăila).
8. Opranu (idem, la Mehedinți).
9. Dușulescu (Propagandistă).
10. {
11. } 2. Alessadresci (cumnații lui Eliad).
12. Stefan Andronicu (rudă cu Eliad).
13. Nicolae Russo (sub administratoră la Romanași).
14. Grigorie Marghiloman (din Buzău).
15. Mihalache Marghiloman (idem).
16. {
17. } Frații Moșoi (Tache și Mărgărit).
18. Vernescu (Gheorghe Ión) din București.
19. C. Serghiadu.
20. Petre Teulescu.
21. C. Telegescu (propagandistă).
22. Alexandru Fotescu (propagandistă).
23. {
24. } Frații Floresci (Dumitru și Costache, propagandistă)
25. Scarlat Filipescu.
26. Andreescu (Militarul).
27. Alecu Manu (propagandistă).
28. Ioranu (propagandistă).
29. Marin Naționalu.
30. Caracași.
31. Tache Giuvăra.
32. Diaconu Nichiforu. (propagandistă).
33. Costache Pădănu (propagandistă).
34. Baronschi.
35. Stefan Băjescu (propagandistă).
36. Majoră Teologu (șeful gardei).
37. C. Pălăcenu.
38. Hristofi.
39. Colonelă Pleșoianu.
40. Unter-oficeră Dincă.

41. Nicolae Florescu, (professoră și propagandistă).
42. Ión Melicu (arhitect).
43. Iscovescu (pictor).
44. Vasile Coculescu.
45. C. Brezoianu (propagandistă).
46. Apostol Aricescu (idem).
47. Vasile Arcescu.
48. Rosental (pictor).
49. Petre de la Vinterhalder (tipograf).
50. Nicolae Crațulescu (comisar general în România).
51. Ghenadie Poenaru (egumen).
52. Nazar Arménu.
53. Laurian (professor).
54. Maiorescu (professor).
55. Duca (prefect la Ilfov).
56. Zacharia Boerescu (profesor).
57. Ión Ionescu (din Moldova, vice președinte la comisia de săteni și proprietari).
58. Bărcănescu.
59. Cioranu.
60. Miltiad Costescu.
61. Zălicu (oficer).
62. Barbu Bălcescu.
63. Zossima (Grigore).
64. Căpitană Serurie (Grigorie Serurie).
65. Lăzurénu (oficeră).
66. Giuruescu (Gheorghe).
67. Nepotu Magherului.
68. N. Zătrénu.
69. P. Cernătescu (propagandistă).
70. Simon Călugăruș.
71. M. Duilie.
72. Năstoră Heruvimă, (propagandistă).
73. C. Racoviță, nepotul Goleștilor.

pe chezășie chiar în ziua arestării lor
din 24 Octombrie 1848.

1. Petrache Poenaru.
 2. Alecu Izescu.
 3. Costache Steriadu.
 4. Alessandru Orăscu.
 5. Andrei Dertmanu (care mai în urmă a fostu arestatu).
 6. Mincu.
 7. Dadu Filipescu.
 8. Alessandru Dedu (arestatu la întorcerea sa din emigrație.)
-

NB. Ceî ascunși în Capitală și prin Sate se urcă peste o sută; numele aceiora nu le mai trecurămū la pomelnicū, fiindū că s'aū allesū numai cu frica, iar nu cu pușcāria.

E R R A T A

Cum este	Cum trebuie să fie	Pagina	Rîndul
ses propres intérêts	leurs propres intérêts.	2	11
de motifs	des motifs	2	26
le plupart	la plupart	8	26
ou dedans	au dedans	11	20
ni se va trinite	Vi se va trinite	15	10
à pleine	àpeine	18	32
en parlant	en pariant	19	3
că a redus	ea a redus	32	26
La Prussie	La Prusse	46	31
Grabben ou Titoff	Grabben et Titof	47	19
șioa aniversală	șipa aniversară	49	3
Și Botner	Și lui Botner	54	13
idulele	șidulele	60	20
εὐ ἀγγελία	εὐ ἀγγελία	71	11
1000 lei vechi	1000 lei vechi pe lună	76	2
Andronie	Andronic	76	7
in hirtiele	intre hirtiele	76	29
au irès	auprès	78	20
l'heritier	l'héritier	78	19
15 Mars, 1858	15 Mars, 1853	81	2
er revenus	et revenus	84	9
et médité	et médite	93	19
și patrioșil lor	și de cât patrioșil lor	98	25

Data recondiționării oct 1871

Nr. crt. din reg. laboratorului 55